

Reik
Ewangeliummid
ning
Epistlid

keige se Nasta l bbi,
ning ka

1. Meie Isanda Jesusse Kristusse
se Kannataminne, Surm, Ulllestous-
minne ning Saevaminneminne.
2. Jerusalemma Liina Arra-
rikminne.

Monningatte Sannade Selletus.

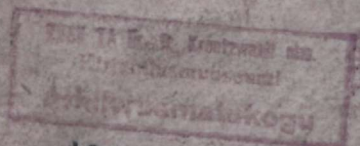
Halleluja, se on: kiitke Jummalat.

Kürieleison, se on: Jesand, heida armo.

Jesus on A ning O, se on: Jesus on Algminne ja Ots.

Jesse on Kuninga Taeweti issa nimmi, sepärrast Jesse juur tähhendab Taeweti suggu wõssa, kust Kristus lihha polest piddi sündima.

Jehowa on Keigeüllem Jummalat nimmi, mis Joannes omma Ilmutamisse ramatus 1 peat: 4 salm. nenda ärraselletab: Kes on, kes olli, ja kes tulleb; se on: kes praego on, iggawestest olud, ja sesamma iggaweste jääb. Ebr. 1, 11, 12.

1964.3529

Jesus aita!

Epistel esimesel Kristusse Tullemise Pühhal. Rom. 13, 11-14. salmist sadit.

Seda tehkem sepärrast, et meil teada on se aeg, et se tund on, et meie jo olles me üllesärratud unnest (sest nüüd on meie õnnistus lähem kui siis, kui meie usklikuks saime. S on möda läinud, agga päärw on liagi tulnud,) sepärrast heitkem enne est ärra pimmedusse teud, ja ehhitagem ennast waagusse sõariistadega. Ellaagem auaste kui pawa aial, ei mitte prassimisises egga liajomiseses, ei mitte abbiello ärrateotamiseses, egga kimaluseses, ei mitte ridus egga kadeduseses, waid ehhitage enuast Issanda Jesusse Kristussega, ja arge kandke omna lihha eest hoolt nenda, et himmud jesi touwad.

Evangelium esimesel Kristusse Tullemise Pühhal. Matt. 22, 1-9. salmist sadit.

Sa kui nemmad Jerualemma liggi said, ja Petwage pole olli mäe jure tullid; siis lakkitas Jesus kaks Jüingrit, ja ütles nende wastominge sinna allerisse, mis teie kohhal on, ja

seddamaid leiata teie ühhe kinniseutud emma = eesli ja ühhe sällo temma jures, peäste neid lahti ja toge minno jure. Ja kui teile kegi middagi ütleb, siis üttele: Jesandal on neid tarwis, siis läkkitab temma neid seddamaid. Agga se on keik sündinud, et piddi tõeks sama, mis ööldud on Prohweti läbbi, kes ütleb: üttele Sioni Tüttele: wata, sinno Kuningas tulleb sulle tassane, ja istub emma = eesli selgas, ja sällo selgas mis on koorma kandja emma = eesli poeg. Siis läkkit need Junggrid ärra, ja teggid, nenda kui Jesus neid olli käsknud, ja töid se emma = eesli ja se sällo, ja pannid ommad rided nende peäle, ja pannid tedda nende selga istma. Agga surem hull lautasid ommad rided tee peäle, agga teised raisid olse puist, ja heitsid tee peäle. Agga se rahwas, mis eel ja tagga käis, küssendas ja ütles: Hosianna Daweti Poiale! kidetud olgo, kes tulleb Jesanda nimmel, Hosianna kõrges!

Epistel teisel Kristusse Tullemesse Pühhal.

Rom. 15, 4-13. salmist sadik.

See mis ial enne on kirjotud, se on meie õppetuseks ennekirjotud, et meil kannatusse ja kirja rõmustamisse läbbi peab lotus olla. Agga se kannatusse ja rõmustamisse Jummal andis teile, et teie üht meelt peate issekeskis Jesusse Kristusse järrele, et teie ühhe mele ja ühhe suga auustate Jummalat ja meie Jesanda Jesusse Kristusse Issa. Sepärrast wotke teine teist wasto, nenda kui ka Kristus meid on wastowotnud Jummalat auuks. Agga ma ütlen, et Jesus Kristus on ümberelkamisse teenriks sanud Jummalat

mala tõe pàrrast, et ta piddi wannematte too-
tussed kinnitama. Ja et ka pagganad hallastus-
se pàrrast piddid Jummalat auustama, nenda
kui kirjotud on: sepàrrast tahhan minna sind kita
pagganatte seas, ja sinno nimmele mængides laul-
da. Ja ta ütleb temma: olge rõõmsad, pagga-
nad, temma rahwaga. Ja ta: Kiitke Jesan-
dat, keik pagganad, ja kiitke tedda, keik rahwas!
Ja ta ütleb Jesaia: Se peab ollema Jesse juur,
ja kes touseb wallitsema pagganatte ülle, selle
peäle peawad pagganad lootma. Algga se lotusse
Jummal täitko teid keige rõõmu ja rahhoga usso
sees, es teil woiks rohkeste lotust olla pühha
Waimo wäes.

Evangelium teisel Kristusse Tullemisse
Pühhal. Luk. 21, 25-36. salmist sadik.

S ja pãwas, kuus ja tähtede sees peawad immes-
tähhed ollema, ja Ma peal peab rahwal ah-
hastus ollema ilma onouta, et merri ja wee woud
kohhisewad. Ja inimessed lähhawad rammo-
tumaks kartusse ja nende asjade ootmisse pàrrast,
mis ma ilma peäle peawad tullema; sest taewa
wäed peawad kõikutadama. Ja siis nõwad
nemmad inimesse Poega tullewad pilwes sure
wäe ja auga. Algga kui se keik hakkab sündima,
siis waatke ülles, ja tõstke ommad Pead ülles,
sepàrrast et teie ärralunnastaminne liggi tulleb.
Ja temma ütles neile ühhe tähhendamisse sanna:
wadage wigi puud ja keik puud, kui nemmad jo
pakkatawad, ja teie sedda näte, siis tunnete teie
issiennestest, et sui jo liggi on. Nenda ka teie, kui
teie näte sedda sündiwad, siis tundke, et Jum-

mala rüü liggi on. Edest minna ütlen teile, et
 sesinnatse põlwe rahwas ei löppe mitte ärra, kuni
 se keik saab sündinud. Saewas ja Ma lähhawad
 hukka; agga minno sannad ei lähhä mitte hukka.
 Agga hoidke ennast, et teie süddamed ei sa koor-
 matud liasõmisses, ei liajõmisses, egga peatois-
 dusse murretega, ja et sesamma paarw äktselt
 teie peäle ei tulle. Eest kui linnopael tulleb tem-
 ma keikide peale, k. s. keige se Ma peäl asset on,
 Sepärst walwage ja palluge iggal ajal, et teid
 wäärt arwataf e ärrapõggeneda keige se eest, mis
 peab sündima, ja seista muimes e Põia ees.

Epistel kolmandamal Kristusse Tullemisse
 Pühhal. 1 Kor. 4, 1-5. salmist sadik.

Menda arwago meid iggawks kui Kristusse sul-
 lasid, ja maiapi-donaid Jummalalla fallaja-as-
 jade üle. Agga peäle sedda, süs küsitätse maia-
 piddaiaatte läest, et iggawks peab tru ollema. Agga
 minna ei panne sedda miiski, et teiest minno peäle
 kōhnut moistetaks. ehk innimese kōhto pārwast,
 agga ei minnage moista ennese peäle kōhnut, test
 minna ei tea ennese peäle ühtegi süüd: agga ses
 pārrast ep olle ma mitte õigeks arwatud: Agga
 Jesand on se, kes mo peäle kōhnut moistab. Ses
 pārrast ärge moistke ühtegi kōhnut enne aega, kuni
 ni Jesand tulleb kes ka pimmedusse fallajad asjad
 wāwa ette tõstab, ja süddamette nouud arwalik-
 kuls teeb, ja süs saab iggawks Jummalalt kitust.

Ewangelium kolmandamal Kristusse Tulle-
 misse Pühhal. Matt. 11, 2-10. salmist sadik.

Agga Joannes kui temma wangitornis kulis

Kristusse teud, siis lakkitas temma kaks omma
 Zingrittest, ja ütles temmale: Kas olled sinna se,
 kes peab tulles, woi peame meie teist ootma?
 Ja Jesus wastas ja ütles neile: Minge ja kulu-
 tage Joannessele, mis teie kulete ja näte. Pim-
 medad näwad jälle, ja jallotumad käiwad, pidda-
 litöbbised tehakse puhtaks, ja kurdid kuulwad,
 surmud arratakse ülles, ja waestele kulutakse ar-
 mo = õppetus, ja õnn's on, kes ial enmast minnust
 ei pahhanda. Agga kui need arralaksid, hakkas
 Jesus rahwale räkima Joannesest: mis teie ol-
 lete wäljalainud kõrbe waatma? pillirogo, mis
 tulest kōikutakse? ehk mis teie ollete wäljalainud
 waatma? ühhe inimesse pehme riettega ehhitud?
 wata, kes pehmed rided kandwad, need on kuu-
 ningatte koddade sees: ehk mis teie ollete wälja-
 lainud waatma? üht Prohweti? tõest minna üt-
 len teile, kes weel üllem on kui Prohwet; sest se on
 sesamma, kennest kirjotud on: wata, minna lak-
 kitan omma Zingli sinno palle eel, kes sinno teed
 sinno ees peab walmistama.

Epistel neljandamal Kristusse Tullemisse
 Pühhal. Wilip. 4, 4-7. salmist sadik.

Olge ikka rõõmsad JEsandas. Ta ütlen
 minna: olge rõõmsad. Teie järrele = and-
 minne sago tutwaks keikile inimestele: JEsand
 on liggi. Urge murretssege ühtegi, waid laske
 keikis ommad pallumised palwe ja õhkamis-
 läbbi tännoga Jummalale teada sada. Siis
 Jummalala rahho, mis üllem on kui keik moistus,
 hoiab teie süddamed ja teie meled Kristusse Je-
 susse sees.

Ewangelium neljandamal Kristusse Tulle missse Pühhal. Joh. 1, 19=28. salmist sadik.

Ja se on Joannesse tunnistus, kui Juda=rahwas lakkitasid Jerusalemmast Preestrid ja Lewitid, et nemmad temmalt pidid küssima, kes sa olled? ja ta tunnistas, ja ei salgand mitte, ja tunnistas: minna ep olle mitte se Kristus. Ja nemmad küssisid temmalt: Mis süis? olled sinna Elias? Temma ütles: polle mitte. Olled sinna se Prohwet? ja temma kostis: ei mitte. Süis ütlesid nemmad temma wasto: kes sa süis olled? et meie wastust wime wia neile, kes meid on lakkitanud, mis sa ütled ishiennesest? Temma ütles: Ma ollen ühhe hüüdja heäl kõrbes: Tehke tassas seks Jesanda teed, nenda kui Prohwet Jesaia on ütelnud. Ja need, kes ollid lakkitud, ollid Bariseride seast, ja nemmad küssisid temmalt ja ütlesid temma wasto: Miks sinna süis ristid, kui sa ep olle se Kristus, egga Elias, egga se Prohwet? Joannes kostis neile ja ütles: Minna ristin weega, agga se seisab kess teie seas, kedda teie mitte ei tunne. Se on sesamma, kes pärrast mind tulleb, kes enne mind on olnud, kelle wäärt minna ep olle, et ma temma kinga paela lahti peästan. Se sindis Petabaras teisel polel Jordani, kus Joannes ristis.

Epistel esimesesl Joulo Pühhal.

Tit. 2, 11=14. salmist sadik.

Sest Jummalala arm, mis õnnistust sadab, on ilmunud keikile inimestele, ja juhatab meid, et meie peame ärrasalgama jummalakartatta ello ja ilmaikkud himnud, ja peame

moistlikkult ja viete, ja Jummalakartlikkult ellama sessinnatses maailmas, ja ootima sedda õnnistlotust, ja se sure Jummalaga ja meie õnnisteggia Jeesuse Kristusse au illumist, kes isse ennast meie eest on annud, et ta meid piddi ärralunnastama teigest üllekohtust, ja puhhastama eunesele issi-rahwaks, mis ussin on hea tõle.

Evangelium esimesel Joulo Pühhal.

Lut. 2, 1-14. salmist sadik.

Augusta se sündis neil päivil, et sanna Keisrist Augustussest wäljalaks, et teik maailm piddi üllekirjotud sama. (Sesimane üllekirjotamine sündis enne, kui Kirenius Siria-ma ülle walitseja olli) ja teik laksid ennast lastma üllekirjotada, iggaüks omma linna. Siis laks ka Josef Kalilea-maalt Naatsaretti linnast ülle Judamaale Daweti linna, mis hütaks Petlemmaks, (separast et ta olli Daweti suggust ja pärrismaalt) et ta ennast piddi lastma üllekirjotada Maria omma kihlatud naesega, kes olli kaima peal. Augusta se sündis, kui nemmad seal ollid, sai se aeg täide, et ta piddi mahhasama, ja temma tõi omma esimesse poia ilmale, ja mahkis tedda, ja pannu tedda mahha söime, sest neil ep olnud muud asja maias. Ja seälsammus wäljal ollid karjattes õidses, ja hoidsid õse omma karia. Ja wata Jeesanda Jügel seisib nende jures, ja Jeesand au paistis nende ümber, ja nemmad kartsid üprwägga. Ja se Jügel ütles neile: ärge kartke sest wata, ma kulutan teile suurt rõmo, mis teig rahwale peab sama, sest teile on tänna Daweti linna sündinud se õnnisteggia, kes on Krist

se Jesand. Ja se olgo teile tähheks: teie leiäte se lapse mähhitud ja sõimes maggamast. Ja äk-
 tieselt olli se Ingliga taewa= sõa= wäe hullk, need
 tiitsid Jummalat ja ütlesid: Au olgo Jummalale
 kõrges, ja Ma peäl rahho, inimestest hea meel!

Epistel teisel Joulo Pühhal.

Tit. 2, 4 = 8. salmist sadik.

Ugga kui Jummalat meie Onnisteggia heldus
 ja armastus inimeste wasto ilmus, siis on
 temma meid õnneks teinud, ei mitte õigusse teg-
 gudest, mis meie ollime teinud, waid omma hal-
 lastusse parrast, uesündimisse pessemisest ja püh-
 wa Waimo uendamisse läbbi, kedda temma on
 wäljawallanud meie peäle rohkestest Jesusse Kris-
 usse meie Onnisteggia läbbi, et meie temma ar-
 no läbbi õigeks tehtud, iggawesse ello parraks
 üddime sama lotusse järrele; se on ustaw sanna.

Evangelium teisel Joulo Pühhal.

Luk. 2, 15 = 20. salmist sadik.

Ja se sündis, kui need Inglid neist said ärraläi-
 nud taewa, siis ütlesid need inimessed kes
 wartsed teine teise wasto: Et lakk niind Pet-
 temma, ja wadagem sedda asja, mis on sündinud,
 se Jesand meile on teada annud. Ja nemmad
 Ud ruttuste ja leidsid Maria ja Joseppi, ja sed-
 lapsokest sõimes maggamast. Ugga kui nem-
 ad sedda said näinud, lautasid nemmad sedda
 ja laiale, mis neile sest lapsokesest olli räkitud;
 keik, kes sedda kuulsid, pannid sedda immeks
 se neist karjastest neile olli räkitud. Ugga Ma-
 widdas keik need sannad meles, ja mõies

nende peäle ommas süddames. Ja need karjatsed läksid taggasi, auustasid ja kütsid Jummalat keige se eest, mis nemmad ollid kuuluud ja uaritud, nenda kui neile olli döldud.

Epistel kolmandamal Joulo Pühhal.

Jesaia. 7, 14 = 15. salmist sadit.

Wata! üks neitsit saab kaima peale, ja toob poia ilmale, ja peab temmale pannema se nimme JUMMANUEL; woid ja met peab ta söma, kuni ta moistab kurja põlgada ja head wallitseda.

Evangelium kolmandamal Joulo Pühhal.

Joan. 1, 1 = 14. salmist sadit.

Algmisses olli se Sanna, ja se Sanna olli Jummalala jures, ja se Sanna olli Jummal. Se samma olli algmisses Jummalala jures. Keit asjad on temma läbbi tehtud, ja ilma temmata ep olle ühtegi tehtud, mis tehtud on. Temma sees olli ello, ja se ello olli innimeste walgus, ja se walgus paistis pimmedusses, ja pimmedus ei wotnud sedda wasto. (Üks innimenne Joannes nimiti, sai Jummalast läkkitud, sesunnane tuli tunnistusseks, et temma sest walgusest piddi tunnistama, et keit temma läbbi piddid usima. Temma ep olnud mitte se walgus, waid et temma piddi tunnistama sest walgusest.) Se olli se tõsine walgus, kes walgustab keit innimesed, kui ta ma-ilma sisse tuli. Temma olli ma-ilmas, ja ma-ilma on temma läbbi tehtud, ja ma-ilma ei tunnud tedda mitte. Temma tuli omma sisse ja need ommaksed ei wotnud tedda mitte wasto

agga ni mitto, kui tedda wastowotšid, neile andis temma melewalda Jummalalapsiks sada, kes temma nimme sisse uskwad, kes ep olle werrest, ei lihha tahtmissest, egga mehhe tahtmissest, waid Jummalast sündinud. Ja se Sanna sai lihhaiks, ja wottis kui ühhes maias meie seas ellada (ja meie nägmine temma au, kui Issast aino-sündinud Poia au) täis armo ja tüt.

Epistel Pühhapäwal pärrast Joulo Pühha.
Kalat. 4, 1-7. salmist sadit.

Agga minna ütlen: senni kui se pärria wäeti laps on, siis ep olle temma ja sullase wahhel nhtegi wahhet, ch' ta kül keige pärrandusse issand on, waid temma on järrelekulajatte ja üllewaatjatte al seks aiaks, mis issast on seatud: nenda ka meie, kui meie wäetimad lapsed ollime, siis ollime meie kui sullased esimeste ma-ilma seadmiste al. Agga kui aeg täis sai, läkkitas Jummal omma Poega, et ta piddi naesest sündima, ja kāsso alla sama, et temma neid, kes kāsso al ollid, piddi ärralunnastama, et meie piddime laste bi-gust sama. Agga et teie nüüd lapsed ollete, on Jummal omma Poia Waimo teie süddamesse äkkitanud, se küssendab! Übba Issa! sepärrast ep olle sinna ennam sullane, waid laps; agga ni sa olled laps, siis sa olled ka Jummalalapsid pärria Kristusse läbbi.

Ewangelium Pühhapäwal pärrast Joulo Pühha Lut. 2, 33-40. salmist sadit.

Ja Josep ja temma (Kristusse) emma pannid immeiks, mis temmast rägiti. Ja Simeon

õnnistas neid, ja ütles Maria temma emma was-
to; wata! sesunnane seisab seal langmisses ja
üllestousmisses mitmele Israelis, ja märgiks,
kelle masto rõgitakse; (agga sinnoge omma hinge
lääbi peab mõõk tungima et mõtlemisfed mitmest
süddamest peawad arwalikkus sama. Ja seal
olli Anna üks naeste-rahwas, kes Prohwet, Ba-
nueli tüttar, Asseri suggu-arrust, se olli wägga el-
latand, ja olli omma mehhega seitse aastad ellanud
pärast omma neitsi põlwe, ja temma olli liggi
nelli aastat peäle kahheksakümmed leß; se ei tul-
nud ial ärra pühhasi koiast, tenis Jummalat paast-
misses ja palwettega õõd ja päwad. Ja sesinnane
tulli senna selsammal tunnil, ja tunnistas Issan-
da au ülles, ja räkis temmast keikile, kes ärralun-
nastamist Jerusalemmas ootsid. Ja kui nemmad
keik said lõppetanud, mis Issanda kässo õppe-
tusse järrele pididi sündima, läksid nemmad tag-
gasi Kalilea-male omma Naatsaretti linna. Agga
se lapsokse käswis, ja sai kangeks waimus, täis
tarkust, ja Jummal arm olli temma peäl.

Epistel Meäri Päwal. Kalat. 3,
23-29. salmist sadik.

Agga enne, kui usk tuli, hoiti meid kässo al,
ja meie ollime kinnipandud usso peäle, mis
pididi ilmutadama. Nenda on käsk meie juhha-
taja olnud Kristusse jure, et meie usso läbbi pid-
dime õigeks sama. Agga et usk on tulnud, ep olle
meie mitte enam juhhataja al; sest teie ollere keik
Jummal lapsed usso läbbi Kristusse Jesusse sees,
sest mirto teid Kristusse jisse on ristitud, teie
ollere ka ennast Kristussega ehitanud. Ep

olle Juda, meest egga Kreka meest, ep olle sullast
 egga wabbat, ep olle meest, egga naest, sest teie keif
 ollete üks Kristus'e Jesusse sees; agga kui teie
 Kristusse pärralt ollete, siis ollete teie ka Abraami
 suggu, ja pärriad tootusse järrele.

Ewangelium Neäri Pääwal.

Lut. 2, 21. salmis.

Sa kui kahheksa päwa täis said, et sedda last
 piddi ümberleikatama, siis pandi temmale
 nimi JESUS, mis sest Inglise olli pandud,
 ennego temma emma ihhuse sai.

Epistel pärrast Neäri Pääwa.

Rom. 6, 3. ja 4. salmis.

Ch' eiks teie ei tea? et mitto meid Kristusse
 Jesusse sisse on ristitud, et me e temma jür-
 ma sisse olleme ristitud? siis olleme meie temma-
 ga mahamaetud ristmisse läbbi urma sisse, ja
 otsego Kristus on allesärratud surnust Issa au
 läbbi, et meie ka nenda peame udes ellus kaima.

Ewangeliumi pärrast Neäri Pääwa.

Matt. 3, 13. salmist otsani.

Siis tulli Jesus Kalilea-maalt Jordani jõe-
 Joannesse jure, et tedda piddi temmast ris-
 titama. Agga Joannes kelas tedda wägga, ja
 ütles: Mul on tarwis, et mind sinnu peaks ris-
 titama, ja sinna tulle minno jure. Agga Jesus
 wastas ja ütles temma wasto: Olgo nüüd nen-
 da, sest nenda on meie kohhus keif digust täieste
 tehha; siis jättis temma tedda. Ja kui Jesus sai
 ristitud, tulli temma seddamaid weest wälja, ja
 wata!

wata! taewad tehti temmale lahti; ja Joannes näggi Jummalala Waimo kui tuikesse einnasi maaha lastwad ja temma peäle tullewad. Ja wata! heal ütles taewast: Gesinnane on minno armas Poeg, kellest mul hea meel on.

Epistel kolme Kuninga Päwwal,
Jesaia 60, 1-6. salmist sadit.

Souse ülles, sago sa walgustud, sest sinno walgus tulleb, ja Jehowa au touseb jo ülle. Sest wata pimmedus kattab maad, ja pilkane pimine rahwast; agga sinno ülle touseb Jehowa ja temma au näikse sinno peäl. Ja pagganad peawad so walgusse järrel kaima, ja kuningad se paistusse järrel, mis sulle touseb. Eosta ommad silmad ümberkaudo ülles, ja wata, need keik kogustakse, ja tullewad sinno jure. So poiad tullewad kaugele, ja so tütreid kaswatakse nende kõrwas. Siis saad sa nähha ja kui jõggi uendewasto joosta, ja jo südda wärriseb ja saab üpris wägga rõõmsaks, kui se hull merre äres so pole pöwad, ja pagganatte wäggi so jure tulleb; Kamelide hull katab sind, Midjani ja Ewa nobbedad Kamelid, need keik tullewad Seba maalt: nemmad kaudwad kulda, ja wirokit, ja kulutawad rõõmsaste Jehowa kitussed.

Evangelium kolme Kuninga Päwwal.
Matt. 2, 1-12. salmist sadit.

Agga kui Jesus olli sündinud Betlemmas Juda maal kuninga Herodesse aial, wata, siis tullid targad hommito poolt Jerusalemma, ja ütlesid; kus on se sündinud Juda-rahwa kuningas? sest

sest meie olleme temma tähhe näinud hommiko-
mael, ja olleme tulnud tedda kummardama. Ug-
ga kui kuningas Herodes sedda kulis, ehmatas
temma wägga ärra ja keik Jerusalemma lin tem-
maga. Ja temma koggus kokko keik üllemad
preestrid ja Kiriatundjad rahwa seast, ja kulas
neilt, kus se Kristus piddi sündima. Ugga nem-
mad ütlesid temmale: Petlemmas Juda-
maal, sest nenda on se Prohweri läbbi kirjutud: Ja sin-
na Petlem Juda- maal sinna ep olle milgi kombel
se wähhem Juda Würstide seas, sest sinust peab
wälja tulles se Wallitseja, kes minno Israeli
rahwast peab kui karjane hoidma. Siis kutsus
Herodes need Targad sallaja, ja kulas neilt öiete
sedda aega, mil se täht olli paistnud. Ja temma
läkkitas neid Petlemma ja ütles: minge, ja kulage
öiete hästi se lapsokesse järrele, ja kui teie tedda
leiate, siis kulutage mulle, et ka minna tulles ted-
da kummardama. Ugga kui nemmad said kun-
ningast kuulnud, läksid nemmad ärra, ja wata, se
täht, mis nemmad hommiko- maal ollid näinud,
käis nende eel, kunni temma tulli, ja seisis kohhe
seäl ülleweel, kus se lapsokenne olli. Ugga kui
nemmad sedda tähte näggid, said nemmad üpris
wägga rõõmsaks. Ja kui nemmad tullid senna
kotta, leidsid nemmad se lapsokesse Maria temma
emmaga, ja heitsid endid mahha, ja kummardasid
tedda, ja wõtsid omma warrandust lahti, ja wiisid
temmale andid, kulda, ja wiwoki ja mirri. Ja et
Zummal neid käsknud unnes, et nemmad mitte ei
piddand Herodesse jure taggasi munnema, läksid
nemmad teist teed taggasi omma male.

Epistel esimesesl Pühhapäwal pärrast
kolme Kuninga Pühha. Rom. 12,
1-6. salmist sadik.

Sepärrast maenitsen minna teid, wennad,
Zummala sure süddamelikke hallastusse läb-
bi, et teie annate ommad ihhud ellawaks, püh-
haks ja Zummala melepärralisseks obwriks, se ol-
go teie moisiht Zummala teinistus. Ja arge worke
mitte sesunnatse ma ilma sarnatsed olla: w
D
muutke ennast omma mele uenda misse läbbi, et
teie woilsite katjuda, mis Zummala hea ja mele-
pärraline ja täis tahtminne on. Sest ma ütlen
se armo läbbi, mis mul on antud, iggaühhele, kes
teie seast on, et temma ei arwa ennast targemaks,
kui sunnib arwada, waid et iggaüks ennesest ar-
waks nenda, kui kohhus on arwata sedda möda,
kui Zummal iggaühhele usso mödto on igganud.
Sest otsego meil ühhe ihho sees paljo liikmid on;
agga keikil liikmettel ep olle ühtesuggust tööd: nen-
da on meid paljo üks ihho Kristusse sees: agga
iggaüks ennese kohhal olleme meie teine teise liik-
med. Agga meil on armo anded, mis se da armo
möda, mis meile on antud, monneüggused on.

Evangelium esimesesl Pühhapäwal pärr-
rast kolme Kuninga Pühha. Luk. 2,
41-52. salmist sadik.

Ja temma wannemad käisid igga aasta Jeru-
salemmas Pasa-pühhiks. Ja kui temma
kabheteistkümnne aastaseks sai, ja nemmad ülles-
läksid Jerusalemma, selle Pasa-pühha komba pärr-
rast, ja need päwad täis said, et nemmad iälle
koiw pole läksid, siis jäi se poeglaps Jesus Jeru-

salemma, ja Josef ja temma (Kristusse) emma ei teadnud sedda mitte. Agga kui nemmad mõtlesid tedda te-käiate seltsis ollewad, tullid nemmad ühhe päwa teed, ja otsisid tedda suggulaste ja tutwade jures, ja kui nemmad tedda ei leidnud, läksid nemmad taggasi Jerusalemma ja otsisid tedda, ja se sündis kolme päwa pärrast, et nemmad tedda leidsid pühhas koias istmast, keik õppetajatte seas, ja neid kuulmast ja neilt küsimast. Agga keik, kes tedda kuulsid, ehmatasid ärra temma moistusse ja kostmiste pärrast. Ja kui nemmad tedda näggid, ehmatasid nemmad wägga ärra ja temma emma ütles temma wasto: Poeg, miiks sa meile nenda olled teinud? wata, sinno issa ja minna olleme sind diete waewaga otsinud. Ja temma ütles nende wasto: mis se on, et teie mind ollete otsinud? eiks teie ei teadnud, et ma ses peart ollema, mis mo Issa pärralt on? ja nemmad ei moistnud seddda sanna, mis ta neile räkis. Ja temma läks nendega alla, ja tuli Daatsaretti, ja kulis nende sanna. Ja temma emma piddas keik needsiinnatsed sammad ommas süddames. Ja Jesus kaswis tarkusies, ja pikkusies, ja armus Jummal ja innimeste jures.

Epistel teisel Pühapäwal pärrast kolme
Kuninga Pühha. Rom. 12, 6-16.
Salmist sadit.

Ehk meil on Prohweti kulusaminne, siis peab se usso moõdo järrele ollema; ehk meil on järrelewaatmisse ammet, siis olleme meie teine teise liiksies järrelewaatmisse ammetis; ehk on, kes õpse on teise like õppetusse sees; ehk on, kes mae

Ewangelium kolmandamal Pühhapäwal
pärrast kolme Kuninga Pühha. Matt.

8, 1-13. salmist sadit.

Agga kui temma (Jesús) mäelt mahha läks,
käis paljo rahvast temma järrel. Ja wata,
üks piddalitöbbine tuli ja kummardas tedda, ja
ütles: Jesand, kui sa tahhad, woid sa mind
puhtaks tehha. Ja kui Jesús kät olli sirutanud,
putus temma temmasse, ja ütles: minna tah-
han, sa puhtaks; ja seddamaid sai temma pidda-
litöbbest puhtaks. Ja Jesús ütles temma wasto:
katsu, et sa sedda ühhelegi ei ütle, waid minne,
näita isse ennast Preestrile, ja wi sedda andi, mis
Mosses on käskinud, neile tunnistus'eks. Alaga
kui Jesús Kapernaumina sisse läks, tuli üks sõd-
dapealik temma jure, pallus tedda ja ütles: Jes-
sand, minno sullane on alwatud koddos maas su-
res wallus. Ja Jesús ütles temma wasto; min-
na tahhan tulla ja tedda terweks tehha. Ja se
sõddapealik kostis ja ütles: Jesand, minna ep-
olle mitte wäärt, et sa minno kattukse alla tulleb,
waid ütle agga üks saana, siis saab minno sulla-
ne terweks. Gest minna ollen ka inimimenne wal-
kitusse al, ja minno al on sõda-mehhi, ja minna
ütlen ühhe wasto: minne, siis lähhab temma, ja
teise wasto: tulle, siis tulleb temma, ja omma
sullase wasto: te sedda, siis teeb temma. Alaga
kui Jesús sedda kulis, immetelles temma ja ütles
nende wasto, kes järrelkäisid: tõest, minna üt-
len teile, ei Israelistke polle minna ni suurt usko
leidnud. Alaga minna ütlen teile: mitto tullewad
hommiko ja õhto poolt, ja istuwad laudas Abra-
ami ja Isaki-ja Jakobiga taewa rikis, agga kun-

ning 'zi lapsed lükkatakse wälja keige süggawama pimmedusse sisse, seäl peab ollema ulluminne ja hammaste kirristamine. Ja Jesus ütles s'wa pealikko wasto: Minne, ja sulle sündko nenda, kui sinna olled usknud. Ja temma sullane sai terweks selsammal tunnil.

Epistel neljandamal Pühhapäwal pärrast kolme Kuninga Pühha. Rom. 13, 8-10. salmist sadik.

¶ Ergo olgo teil ühtegi wõlga ühhegiga, kuid et teie teine teist armastate, sest kes teist armastab, se on käske täieste piddanud. Sest se: sinna ei pea mitte abbiello ärrarikkuma; sinna ei pea mitte tapma; sinna ei pea mitte warrastama; sinna ei pea mitte üllekohto tunnistama; sinna ei pea mitte hümmustama, ja kui weel üks teine käsk on, sedda pannakse sellesunnatse sanna sisse ühte, se on, selle sees: sinna pead omma liggimesest armastama kui isseennast. Armastus ei te liggimesele kurja. Siis on nüüd armastus kässo täitminne.

Ewangelium neljandamal Pühhapäwal pärrast kolme Kuninga Pühha. Matt. 8, 23-27. salmist sadik.

Ja kui temma (Jesus) laewa läks, siis käisid temma Jüngrid temma järrel, ja wata, siis touzis suur laenetamine merre peäl, nenda et se laew laenedega katteti, agga temma maggas. Ja temma Jüngrid tullid temma jure, ja ärratasid tedda ülles, ja ütlesid: Jesand aita meid, meie lähämie hukka. Ja temma ütles nende wasto: Miks ärrast ollete teie ärrad, teie nõdra ussulise

sed? Siis tuisis temma üles, ja ähwardas tuled
ja merd, siis sai se foggone waißseks. Ugga inni-
messed immetellesid ja ütlesid: Mis süggune on se,
et ka tuled ja se merri temma sanna wotwad
kuulda.

Epistel wiendamal Pühhapäwal pärrast
kolme Kuninga Pühha. Koloss.

3, 12-17. salmist sadit.

Sepärrast ehhitage ennast kui Jummalala ärra-
wallitsetud, pühhad ja armastud, südda-
melikko hallastussega, heldussega, allandussega,
tasandussega, pitka melega: kannatage teine
teise, ja andke andeks teine teisele, kui kellelgi
on middagi kaebamist teise peäle; kui Kristus
teile ka on andeks annud, nenda tehke ka teie.
Ugga keige se peäle ehhitage ennast armastussega,
se on õige tuggew sidde. Ja Jummalala rahho
wallitsego omma woido-anniga teie süddamette
sees, seks ollete teie ka kutsutud ühhe ihho sees, ja
olge tännalikud. Kristusse sanna ellago rohkes-
te teie sees keige tarkusse sees; õppetage ja maes-
nitssege isse ennast mängi- ja kitusse- lauludega, ja
nu waimolikko lauludega; laulge kauniste Is-
sandale ommas süddames. Ja keik, mis teie jal
wottate tehha sanna õht tuga, sedda tehke keik Is-
sanda Jeesusse nimmel, ja tännage Jummalat ja
Issa temma läbbi.

Evangelium wiendamal Pühhapäwal pärrast
kolme Kuninga Pühha. Matt. 13,
24-30. salmist sadit.

Ühhe teise tähhendamisse sanna panni temma
(Jeesus)

(Jesus) nende ette, ja ütles: Täewa riik on lähhe inimessse jarnane, kes head semet omma põllo peale k'lwäs. Agga kui inimesssed maggasid, tulli temma waenlane ja k'lwäs umrohto kess nisso sekka, ja läks ärra. Kui nüüd orras kas wis ja wilja kandis, siis nähti ka se umrohhi. Agga maia issanda sullased tullid temma jure ja ütlesid temmale: Issand, eks sa olle head semet omma põllo peale k'lwänuud, kusi temmale nüüd se umrohhi milleb? Agga temma ütles neile: sedda on teinud üks inimene kes waenlane. Siis ütlesid sullased temma wasto: Kas sa siis tabhad et meie peame minnema ja sedda k'kkokogguma? Agga temma ütles: Ei mitte, et teie ühtlase sega sedda nisso wälja ei k'isju, kui teie sedda umrohto k'kkokoggute. Laske wollemad ühtlase kaswada leiukses, ja leikusse aial tabhan minna leikats tele õõlda: k'gguaje enne sedda umrohto, ja sid dug. sedda wihko sedda ärrapõlletada, agga sedda nisso pange k'kkokko minno aita.

Epistel kuendamal Pühhapäwal pärrast kolme Kuninga Pühha. 1 Tessal. 5, 1-11.
salmist sadik.

Agga, wennad, neist aegust ja tundidest ep olle ta wis teile kirjutada. Sest teie isse teate hasti õiete, et Issanda pääw nenda tulleb kui warras õsel. Sest kui nemmad ütlewad, rahho on, ja polle ühtegi hädda; siis tulleb äkfilinne hukatus nende peale, nenda kui lapse waew selle peäle, kes kaima peäl on, ja nemmad ei peäse mitte. Agga teie, wennad, ep olle mitte pimmedusses, et se pääw teid peaks kui warras kinnisama. Teie
teie

feik ollete walgusse lapsed ja päwa lapsed; meie ep olle mitte õ egga pimmedusse lapsed. Sepärrast nüüd, ärge maggagem ka kui need teised, waid walwagem ning olgem kassinad. Eest, kes maggawad, need maggawad õsel, ja kes joobnüks sawad, need on õsel joobnud. Agga meie, kes meie päwa lapsed olleme, olgem kassinad, eh hitud usso ja armastusse raudriidega, ja raudkõbaraga, se on, õnnistusse lotussega. Eest Jummal ep olle meid seadnud wihha alla, waid et meie peame õnnistust kätte sama omma Jssanda Jესusse Kristusse läbbi, kes meie eest on surnud, et meie, ehk walwame ehk maggame, temmaga ühtlase peame ellama. Sepärrast maenitsege ennast isfetestis, ja õppetage teine teist, nenda kui teie ka tete.

Evanttelium kuendamal Pühapäwal pärrast kolme Runninga Pihha Matt.

25, 1-13. salmüst sadik.

Siis on taewa-riik künne neitsi sarnane, kes ommad lampid wotsid, ja lüksid wälja peigmehhe wasto. Agga wiis nende seast ollid moistlikud, ja wiis rummalad. Kes rummalad ollid need wotsid ommad lampid, agga nemmad ei wotnud mitte õlli ennestega, agga need moistlikud wotsid õlli omma astjade sisse ühtlase omma lampidega. Agga kui peigmees wibis, said nemmad feik unniks, ja uinustid maggama. Agga kes õse kuuldi üks heäl: Wata peigmees tulleb, minge wälja temma wasto. Siis tousid feik needsammad neitsid ülles, ja walmistasid ommad lampid. Agga need rummalad ütlesid moistlik-

Kude wasto: Andke meile teie õllist, sest meie lampid kustuvad ärra. Agga need moistlikkud kostsid ja ütlesid: ei mitte, et teil ja meil mitte ei puudu; waid minge enneminne kaupmeeste jure, ja ostke ennestele. Agga kui nemmad ärralaksid ostma, tulli se peigmees, ja kes walmid ollid, laksid temmaga pulma, ja üks pandi lukko. Agga wi maks tullid ka need teised neitsid ja ütlesid: Issand, Issand, te meile lahti. Agga temma kostis ja ütles: Twest minna ütlen teile, minna ei tunne teid mitte. Sepärrast walwage, sest teie ei tea sedda päwa egga tundi, millal innimesse Poeg tulleb.

Epistel ühheksamal Pühhapäwal enne Kristusse illestoumissse Pühha. I Kor.

9, 24-10, 5. salmist sadik.

Üks teie tea, et, kes woido jookswad, need jookswad kül keik, agga üks saab jooksmisse woido andi. Jookske nenda, et teie sedda kätte sate. Agga iggäüks, kes woitleb, on keikis asjus kassin. Nemmad on kül sepärrast kassinad, et nemmad kadduwa kroni sawad, agga meie same hukkamint nematta kroni. Sepärrast jooksen minna nüüd nenda, ei mitte kui teadmatta asja peäle. Ma woitlen nenda, ei mitte kui se, kes tuult peksab, waid minna sunnin omma ihho, ja tallitsen sedda, et minna muile jutlust ei ütles, ja isse ei sa kõlwatus maks. Agga minna ei tahha, wennad, et teil peab teadmatta ollema, et meie wanneimad keik on pilwe al olnud, ja on keik merrest läbbikainud, ja on keik Mosesse peäle ristitud pilwe, ja merre sees; ja keik on ühhesuggust waimolikko roga sõnud.

nud, ja on teie ühhesuggust waimolikkõ jomas
aega jonud, (sest nemmad jõid waimolikkust jär-
rele-tullerwast kaljust; agga se kaljo olli Kristus.)
Agga se surem hull nende seast ep olnud mitte
Zummala mele pärrast, sest nemmad on kõrbe
mahhalõdud.

**Evangelium ühheksamal Pühapäawal enne
Kristuse ülestõusmise Pühha. Matt.**

20, 1-16. salmist sadik.

Sest taewa riik on ühhe innimesse sarnane kes
maia issand, kes warra hommiks wäljalaks,
tõteggiaid palkama omma winamäele. Agga kui
temma nende tõteggiattega olli leppinud ühhe te-
nari-rahhaga päwa palgaks, siis läkkitas temma
neid omma wina-mäele. Ja temma läks wälja
kolmandamal tunnil, ja näggi teisi turro peäl tõta
seiswad, ja ütles nende wasto: Minge ka teie
wina mäele, ja mis ial õige on, tahhan minna
teile anda; ja nemmad läksid ärra. Ja läks
temma wälja kuendamal ja ühheksamal tunnil,
ja teggi nendasammoti. Agga ühheteskümne-
mal tunnil läks temma wälja, ja leidis teisi tõta seis-
mast, ja ütles nende wasto: Mis teie siin teige
päwa tõta seifate? Nemmad ütlesid temmale:
Meid ep olle ükski palganud. Temma ütles neile:
Minge teiege wina-mäele, ja mis ial õige on,
peate teie sama. Agga kui õhto sai, ütles se wi-
na mäe issand omma üllewaatja wasto: Kutsu
need tõteggiaid, ja anna neile palka, ja halka
wiimsist esimesest sadik. Ja kui need tullid, kes
ühheteskümne-
mal tunnil ollid palgatud, said nem-
mad iggäiks ühhe tenari-rahha. Agga kui need

essimessef ed tullid, mõttesid nemmad, et nemmad piddid eunam sama, ja need sammad laid ka iggaulks ühhe tenari rahha. Agga kui nemmad sedda sanud, nuressefid nemmad se maia issanda wasto ja ütlesid: Need sijnatsef wiimsef on agga ühhe tunni tööd teinud, ja sinna olled neid meie arrolissefeks teinud, kes meie päwa koorma ja palawat olleme kaniud. Agga temma kostis, ja ütles ühhele nende seast: Edober, minna ei te sulle mitte liga, efs sa olle minnoga ühhe tenari rahhaga leppinud? wotta so omma ja minne omma teed; agga minna tahhan sellesinnatse wiimsele anda nenda kui sullegi; ehk efs mul olle lubba minno ommaga tehha, mis minna tahhan? ehk rns sinno meel pahha, et minna hea ollen? Nenda sawad need wiimsef essimessefeks, ja need essimessef wiimsefeks: sest pahjo on kutsutud, agga pisjut arrawallisetud.

Epistel kahhesamal Pühhapäwal enne Kristusse üllestoumissese Pühha. 2 Kor. II, 19:12, 9. salmist sadik

Sest teie sallite rummalaid heal meel, et teie mõistlikkud olkete. Sest teie sallite, kui teid kegi sullasiks teeb, kui kegi teie omma arrafödb, kui kegi palka wottab, kui kegi surustelleb, kui kegi teid wasto silmi lööb. Se testusse pärrast rāgin minna sedda, ku! olleffime meie nõdraks lainud. Agga, mis peäle kegi julge on, (ma rāgin rummasusse) se peäle ollen minna ka julge. Nemmad on Ebraea-mehhed, minna ka: nemmad on Israeli lapsed, minna ka: nemmad on Abraami sugu, minna ka: nemmad on Kristusse teenrid, (ma rā-

ha wäetima lapse kumbed. Sest meie näme nüüd
 kui ühes pürgis moistetusjes, agga siis pallest
 pallest; nüüd tunnen minna pisjut, agga siis
 laan ma aratunda, nenda kui minna ka oliet
 aratuntud. Agga nüüd jääb usk, lotus, armas-
 tus, need koin; agga surem neist armastus.

Evangelium seitsemel Pühapäawal enne
 Kristusse ülestoumissesse Pühha, ehk Paasto
 Pühapäawal Luk. 18, 31-43.
 Salmist sadik.

Agga temma (Jesus) wottis neid kakssteistkümn-
 mend emese jure, ja ütles neile: wata, meie
 lähhame üles Jerusa Emma, ja keif peab lõppeta-
 dama, mis prohweride labbi on kirjotud inimessesse
 Psiajt. Sest tedda antakse ärra pagganatte kät-
 te, ja tedda naertakse ja teotakse ärra ja temma
 peäle sullitakse, ja kui nemmad tedda sawad piit-
 saga peksnud, siis tapwad nemmad tedda ärra,
 ja kolmandamal päwal peab temma jälle üles-
 tousma. Agga nem nad ei moistnud sest middaagi,
 ja seintane tõne olli nende cest warjul, ja nem-
 mad ei moistnud mitte, mis õõldi. Agga sefundis,
 kui temma Jeriko linna liggi sai, siis isints üles pinn-
 me tee äres ja kerjas. Agga kui ta rahwast kulis
 mõdaminekewad, kulas temma, mis ie piddi olle-
 ma. Agga nemmad kulutasid temmale: Jesus
 Waatsarehtijst lähháb mõda. Siis küssendas tem-
 ma wägga ja ütles: Jesus, Tarweti poeg, heida
 armo minno peäle! Agga need, kes ees käisid,
 sõitkessid tedda, et ta piddi wait ollema: agga tem-
 ma küssendas paljo enam: Tarweti poeg, heida
 armo minno peäle! Agga Jesus jäi seisima, ja
 käsias

Käskis tedda ennese jure tua; agga kui temma liggi sai, küsis ta temmalt ja ütles: mis sa tahhad, et ma sulle pean teggema? agga temma ütles: **U**tsand, et ma woiksin jälle nähha. Ja Jeesus ütles temmale: et nä jälle, sinno usk on sind aitmud: ja seddamaid näggi temma jälle ja käis temma järrel Jummalat auustades. Ja keik rahwas, kes sedda näggi, andis Jummalale kiitust. **E**pistel esimesesl Pühhapäwal Paastus. 2 Kor. 6, 1 = 10. salmist sadit.

Agga meie, kui abimehed, maenitseme teid ka, et teie Jummalala armo ei pea asjata wasto-
wõtma. **S**est temma ütleb: minna ollen sind armsal aial kuulnud, ja ollen sind õnnistusse päwal aitmud. **W**ata, nüüd on se õige armas aeg, wata, nüüd on se õnnistusse päaw. **M**eie ei anna ühhegi asja sees ei ühtegi pahhandust, et meie ammet ei sa ärranaertud, waid keikis uaitame meie ennast wälja kui Jummalala teenrid: sures karmatusses, mitmes willetsusjes, mitmes häddas, mitmes ahvastusjes, hawus, wangis, mäsamistes, mitmes töös, mitmes walwamisjes, mitmes paastamisjes, puhastusjes, tundmisses, pitkasmeles, heldusjes, pühhas **W**aimus, armastusjes, mis ep olle jallalik, tõe sannas, Jummalala wäes, õigusse sõa-
rustade läbbi parremal ja pahhemal polel. **A**u ja häbbi läbbi, kurja kõnne ja hea kõnne läbbi, kui ektajad, ja siiski tõssised: kui tundmatta, ja ommeti kül tutwad: kui need, kes surrewad, ja wata, meie ellame: kui need, kedda karistakse, ja kedda ommeti ei surmata: kui kurwas-
tud, agga ifta rõõmsad: kui waesed, agga kes paljo

palso rikkaks teggewad, kui need, kenneel middagi ei olle, ja kelle kã õmmeti keik on.

Evangelium esimesel Pühhapäwal Paastus. Matt. 4, 1-11. salmist sadik.

Süis widi Jesust pühast Waimust kõrbe, et tedda pididi kurratist kiusatama. Ja kui temma nellikümmend päwa ja nellikümmend ööd sai paastunud, süis tulli temmale pärrast nälg kätte. Ja se kiusaja tulli temma jure ja ütles: Kui sa Jummalala Poeg olled, süis ütle, et needsitnadsed kiwoid leibuks sawad. Agga temma wastas ja ütles: kirjutud on: innimeene ei ella mitte ükspäinis leiwast, waid iggauhhest sannast, mis Jummalala suust läbbi kãib. Süis wõttis tedda kurrat enne-sega pühha liina, ja panni tedda pühha kõi harja peäle, ja ütles temmale: Kui sa Jummalala Poeg olled, süis kukkuta eunast mahha, sest kirjutud on: temma tahhab ommad inglid sinno pärrast kaskida, ja nemmad peawad sind kätte peäle wõtma, et sinna omma jalga kiwõi wasto ei ial pea toukama. Jesus ütles temmale: ta on kirjutud: sinna ei pea Issandat omma Jummalat mitte kiusama. Ta wõttis tedda kurrat enne-sega ühhe wägga kõrge mäe peäle, ja näitis temmale keik maailma kunningrigid ja nende au, ja ütles temmale: sedda keik tahhan minna sulle anda, kui sa mahhahedad ja mind kumardad. Süis ütles Jesus temmale: Taggane sadan, sest kirjutud on: sinna pead Issandat omma Jummalat kumardama, ja tedda ükspäinis tenima. Süis jättis tedda kurrat mahha, ja wata, inglid tullid temma jure ja tenisid tedda.

Epistel teisel Pühhapäwal Paastus. 1 Tess
sal. 4, 1-7. salmist sadik.

Mis muid weel, wennad, kui et meie teie pal-
lume ja maenitjeme Issanda Jeesusse sees,
nenda kui teie ollete meie laest sanud sedda, mil
wisil teie peate ellama, ja Jummalale meele parrast
ollemale, et teie weel täiemaks sate. Sest teie tea-
te, mis käsud meie teile olleme annud Issanda
Jeesusse läbbi. Sest se on Jummalale tahtminne,
teie pühhitseminne, et teie ennast hoiate hõra-
ello eest, et iggawiks teie seast teaks omma asja hoida
pühhitsemisse ja au sees: ei mitte himmo-tõrwes,
nenda kui pagganadde, kes Jummalat ei tunne;
et ükski ei te üllekohto, egga petra omma wenda
sestunnatse asja sees, separrast, et Issand on kätte-
maksija teige nendesunnaste asjade parrast, nen-
da kui meiegi teile olleme enne ütelnud ning tun-
nistanud. Sest Jummal ep olle meid mitte kuts-
nud rojusseks, waid pühhitsemisseks.

Ewangeliumi teisel Pühhapäwal Paastus.

Matt. 15, 21-28. salmist sadik.

Ja Jeesus tuli seält ärra, ja läks Tirusse ja
Sidoni rikide pole. Ja wata, üks Kananea-
ma naente tuli neist raiadest wäija, ja küssendab
ja ütles temmale: Issand Daweti poeg, hallas-
ta minno peäle, minno tüttar waewatasse kurjust
waimust kurjaste. Agga temma ei wastand tem-
male sannagi. Siis astsid temma jügrid temma
järe, ja pallusid tedda, ja ütlesid: Sada tedda
ärra, sest temma küssendab meid takka. Agga
temma kostis ja ütles: Minna ep olle mitte lask-
kitud, kui agga Israeli sugu ärrakaddunud laim-
maste

maste jure. Agga se naene tulli ja kummardas
tedda, ja ütles: Issand aita mind! Agga temma
kostis ja ütles: Se ep olle mitte hea, et laste seib
woetakse ja koerde ette heidetakse. Agga temma
ütles: Jah, Issand, kummatagi sõwad need kes
roksesed need rasokesed, mis nende isandatte
laua peält mahhalangewad. Siis kostis Jesus
ja ütles temma wasto: Oh naene! sinno usk on
suur, julle sündko nenda kui sa tahhad. Ja tem-
ma tüttar sai termeks sest sammasi tunnist.

Epistel kolmandamal Pühapäwal Paas-
tus. Ewef. 5, 1-9. Sainust sadit.

Siis olge nüüd Jummalale järrelkäiad, kui ar-
mad lapsed, ja käige armastusse sees, nenda
kui ka Kristus meid on armastanud, ja on is-
seennast meie eest ärraannud anniks ja ohwriks,
Jummalale maggu'aks haifuks; agga horajast
ja teie rojastus ehk ahnus olgo mimmendamata
teie seas, nenda kui pühadele sünnib: ja habbes
matta rõ ja jolle kõnne ehk naljabeitminne, mis
ei sünni, waid euneminne tannansist olgo teie seas.
Sest sedda teate teie, et ei ühhelgi horapidajal,
egga roppul egga ahnel, kes on woõra jummalale
tener, ep olle pärrimist Kristusse ja Jummalale ri-
kis. Ükski ärgo perko teid tühja sammadega, sest
nende asjade pärrast tulleb Jummalale wiikka sans-
nakuilmatta laste peäle, sepärrast ärge sage mit-
te nende seltsimehhiks. Sest teie ollite ennemuiste
pimmedus, agga nüüd ollete teie walgus Issanda
sees: eltage kui walgusse lapsed. Sest Waimo
kasso näitab ennast keige ugguse headusse ja õigus-
se ja tõe sees.

Ewangelium kolmandamal Pühapäeval
Paastus. Luk. 11, 14-28. Salmust sadit.

Ja temma aias ühhe kurja waino wälja, ja se
samma olli keieto; agga kui kurri wain sai
wäljalainud, siis sündis, et se keieto räkis, ja rah-
was panni sedda imneks. Agga monningad nend-
de seast ütlesid: Temma aiab kurjad waimud
wälja Peeltsebuli kurja waimude üllema läbbi.
Agga teised kulusid tedda, ja küsisid temmalt im-
me-tähte taewast; agga temma moistis nende
mõtted ärra ja ütles nende wasto: Agga kunning-
riik, mis issekeskis ridus on, lähhab hukka; ja se
kõdda, mis teisega ridus on, langeb; agga kui sa-
da ka isseenesega ridus on, kuis woib temma
kuningriik jada seisma? et teie ütlete, mind
Peeltsebuli läbbi kurjad waimud wäljaaiawad.
Agga kui minna Peeltsebuli läbbi kurjad waimud
wäljaaian, kelle läbbi aiawad teie lapsed neid wäl-
ja? sepärrast peawad nemmad teie kohtomoistjad
õllema; agga kui minna Jummalä sörme läbbi
kurjad waimud wäljaaian, siis on Jummalä riik
teie iure tulnud. Kui se wäggero svariistadega
ehhitud söddamees omma koda hoiab, siis on tem-
ma wara rahhul, agga kui üks wäggeram tedda
temma peäle tulleb, ja tedda ärrawoidab, siis wot-
tab ta ärra keik temma svariistad, mis peäle ta
lotis, ja jaggab temma saki wälja. Kes minnoga
ei olle, se on minno wasto, ja kes minnoga ei
kõggu, se pillab ärra. Kui rojane waim inimess-
sest on wäljalainud, siis läib temma kuwad pais-
gad läbbi ja otsib hingamist, ja kui temma ei leia,
siis ütleb temma: ma tahhan ümberpöörda omma
kotta, kust ma ollen wäljatulnud. Ja kui temma
tulleb,

tullet, siis leiab ta sedda luaga pühhitud ja ehitud ollemast, siis lähhab temma ja wettab ennesega seitse teist waimo, kes kurjemad on tedda ennast, ja kui nemmad senna sisse tullerwad, siis ellawad nemmad seal, ja lähhab selle innimesse wiimne luggu pahhemaks kui esimesse. Agga se sündis kui ta sedda rakis, tõstis üks ngene rahwa seas omma heält, ja ütles temmale: Sünis on se ihho, mis sind on kannud, ja veed rinnad, mis sinna osled immenud. Agga temma ütles: Jah! õnsad on need, kes Jummalala sanna kuulwad, ja sedda tallele pannewad.

Epistel neljandamal Pühhapäwal Paastus.

Kalat. 4, 21; 31. Salmist sadik.

Üttele mulle, kes teie kässo al tabhate olla, üks teie ei kule sedda kässo? sest kirjutud on, et Abraamil kaks poega olud, teine ümmardajast ja teine wabbat-naesest. Ja teine sest ümmardajast on lihha potest sündinud, agga teine sest wabbat-naesest tootusse labbi. Need asjad tähendawad middagi. Sest need kaks naeste rahwast on need kaks seadust, se teine Sinai moelt, mis fruitasepõlweks sünnitab, se on Agar; sest Agar on Sinai mäggi Arabia maal, ja sünnib selle Jerusalemmaga ühte, mis nüüd on, agga ta orjab omma lastega: agga se Jerusalem, mis üllewel on, se on se wabbat-naene, mis meie keikide emma on. Sest kirjutud on: Olle rõmus sa siggimatta, kes sinna ei kanna ilmale; tõsta heält ja ksisenda wägga, kes sa lapsse waewas ei ollie, sest sel, kes mehheta on, on paljo enam lapsi kui sel, kimmel mees on. Agga wennad, meie olleme nenda kui

Isak, tootusse lapsed. Agga kui sel ajal se, kes lihha polest olli sündinud, tedda tallekallustas, kes Waimo polest olli sündinud, uenda ka nüüd. Agga, mis ütleb se kirri? lülla ümmardaja ja temma poega wälja, sest selle ümmardaja poeg ei pea mitte pörrima selle wabhat = naese poega. Sepärrast, weenad, ep olle meie mitte ennam ümmardaja waid wabhat = naese lapsed.

Ewangelium neljandamal Pühapääwal
Paastus. Joh. 6, 1-15. salmisi sadik.

Wärrast sedda läks Jeesus ärra ülle Kalilea merre Tiberia lüna laude, ja paljo rahwast käis temma järrel, et nemmiad temma immetähhed näggib, mis temma haigedele teggi. Agga Jeesus läks ülles mäe peäle, ja istus sinna omma jüngerittega. Agga se Paja Juda = rahwa pühha olli liggi. Kui nüüd Jeesus omniad silmad üllestöstis ja näggi paljo rahwast ennese jure tullewad, siis ütles temma Wilippusse wasto: Kust peame meie leibo ostma, et needsiunatsed sawad süa? (agga sedda ütles temma tedda kiusades, sest ta teadis küll, mis ta pididi teegema.) Wilippus wastas temmale: Leibo kahha saa tere = rahha eest ei lö mitte neile ette, et iggäüks neist agga p. s. fut wöttaks. Üks temma jüngerittest Andreas Simona Peetrusse wend ütles temmale: Siin on üks poisike, sel on wiis ohrast leiba ja kaks kallofest, agga mis se on ni mitmete? Agga Jeesus ütles: saatke need iunimesjed mahha = isina. Agga seäl paikas olli paljo rohko; siis istusid mahha arro järrele liggi wiis tuhhat meest. Agga Jeesus wöttis need lehwad, ja tännas ja andis jüngeritele,

le, agga need jüngerid neile, kes maas ishid: selsammal kombel ka neist kallekesist, ni palju kui nemmad tahtsid. Agga kui nende tõhitud taie sanud, ütles temma omma jüngeritele: Korristage need üllejänuud pallokesed kotte, et ühtegi ei ja hukka. Siis korristasid nemmad kotte ja täidsid kakssteissümmeend korvi täit pallokesi neist wiest ohra leiwast, mis ollid üllejänuud neisi, kes ollid sönuud. Kui nüüd need inimmesed se immetähhe näggid, mis Jefus teggi, ütlesid nemmad: Jefus nane on tõest se Prehwet, kes maailma jisse peab tullema. Kui nüüd Jefus moistsis, et nemmad tahtsid tulla, ja redda wäggise wotta, et nemmad tedda pididid kunningaks tõstma, siis läks ta jälle kõrwale mäe peäle aiwõlksi.

Epistel wiendamal Pühhapäwal Paastus.

Ebr. 9, 11-15. salmuist sadit.

Agga Kristus on tulnud kui tullewatte hea asjade üllem Preester, ja ühhe surema ja täiesma telgi läbbi, mis ei olle kättega tehtud, se on, mis ei olle sedda wiist ehhitud, ja ei mitte sikkade ega wasfikatte werre läbbi, waid omma werre läbbi on temma üksford seuna pühha paiga jisse läinud, ja iggawest arralunnestamist leidnud. Sest kui härgade ja sikkade werri ja lehma tuht, mis nende peäle, kes rojasels sanud, ripputakse, pühhas teeb lihha puhhastussels: kui palju eunam Kristusse werri, kes iggawesse Waimo läbbi ennast isse ilma wiggata Jummalale on ohwritanud, puhhastab teie süddame tunnistust surmuist teggudest, sedda ellawat Jummalat tenida. Ja separrast on temma ne seadusse wahhemees, et

need, kes on futiutud, iggawesse parrandusse tootust piddid sama parrast sedda, kui Kristusse surm sai omud arralunnastamisfeks neist ekstusfist, mis esfimesse seadusse al ollid.

Ewangelium wiendamal Pühapäwal
Paastus. Joan. 8, 46-59. salmist
sadi.

Kes teie seast woib patto minno peäle tõeks tunnistada? agga kui minna tõt rägin, miksparrast ei ussu teie mind mitte? Kes Jummalast on, se kueb Jummalala sannad, separrast ei kule teie mitte, sest et teie Jummalast ei olle. Siis kostsid Juda-rahwas ja ütlesid temmale: Eks meie diete ei ütle, et sinna Samaria mees olled, ja et sul kurri waim on? Jesus kostis: Mul ei olle kurja waimo, waid minna auustan omma Issa, ja teie teotate mind. Agga minna ei otfi mitte omma au; üks on, kes sedda otfib ja kättemaksab. Tdest, tdest minna ütlen teile, kui kegi minno sanna saab piddanud, se ei pea mitte surma uäggema iggaweste. Siis ütlesid Juda-rahwas temma wasto: Müüd olleme meie tunnud, et sinmul kurri waim on. Abraam on surnud ja prohwetid, ja sinna ütled: kui kegi minno sanna saab piddanud, se ei pea mitte surma maitsma iggaweste. Sinnaks jurem olled kui meie issa Abraam, kes on surnud? ja prohwetid on surnud, kelleks sinna isse-ennast panned? Jesus kostis: Kui minna isse-ennast auustan, siis ei olle minna au middagi; minno Issa on, kes mind auustab, tedda teie ütlete, et temma teie Jummal on; ja teie ei olle tedda mitte tunnud; agga minna iunen tedda, ja kui ma pes

atju

aksin ütlemä, et minna tedda ei tunne, siis olles
 sin minna teie sarnane, üks wallelik; agga minna
 tunnen tedda, ja pean temma saama. Abraam,
 teie issa, sai wägga rõõmsaks, et temma minno
 päwa piddi näggema, ja temma näggi sedda ja olli
 rõmus. Separrast ütlesid Zuda rahwas temma
 wasto: Siina ei olle weel wiiskümmeend aastat
 wana, ja olled Abraami näinud? Jeesus ütles
 nende wasto: Twest, twest, minna ütlen teile, enne
 kui Abraam sai, ollen minna. Siis wotsid nem-
 mad kiwra ülles, et nemmad tedda piddid wis-
 kama; agga Jeesus pettis eunnast ärra, ja läks kes-
 felt nende wahheit minnes pühhasst wälja;
 ja nenda peäsis temma ärra.

Epistel kuendamal Pühhapäwal Paastus,
 ehk Palmipude Pühhapäwal. Wilep.
 2, 5-11. salmist sadik.

Sest sesammassuggune meel olgo teie sees, mis
 Kristusse Jeesusse sees ka olli, kes kui ta Zum-
 mala näul olli, sedda ei arwand sagiks, et temma
 Zummalaga ühesuggune olli; waid allandas is-
 seennast ja wottis sullase näggo ennesele, ja sai in-
 nimeste sarnatseks, ja leiti wäljaspidihest kumbest
 kui inniinne, ja allandas isseennast, ja sai sans-
 nawotlikuks surmani, peälegi risti surmani. Se-
 pärrast on ka Zummal tedda wägga üllendanud,
 ja on temmale annud ühe nimme, mis ülle keige
 nimme on, et Jeesusse nimmel keik nende pöhwed
 peawad eunnast niikutama, kes taewas, ja ma
 peäl, ja ma al on, ja keikide keel peab üllestunnis-
 tama, et Jeesus Kristus on se Issand Zummala
 Issa auuks.

Ewangelium kuendamal Pühhapäwal Paas-
tus, eht Palmipude Pühhapäwal, on sesam-
ma, mis leitakse esimesel Kristusel Tul-
lemisel Pühhal. Matt. 21, 1-9.

Salmist sadik.

Sa kui nemmad Jerusalemma liggi said n. t. s.
wata 35. lehhe kühes.

Epistel Surel Melhapäwal. 1 Kor. 11,
23-32. salmist sadik.

Sest minna ollen Issandalt sedda sanud, mis
ma teilegi ollen annud, et Issand Jesus, sel
õsel kui tedda ärra anti, leiba wottis ja tännas,
ja murdis ja ütles: wotke, söge, se on minno ihho,
mis teie cest murtakse; sedda tehke minno mälles-
tusseks. Selsammal kombel wottis temma ka kar-
rika pärrast õhto = si ma aega, ja ütles: sesinnane
karrikas on se uus seadus minno werre sees, sed-
da tehke, ui mittokord kui teie ial sedda jote, minno
mällestusseks. Sest ni mittokord, kui teie ial sed-
da leiba söte, ja sest karrikast jote, siis kullutage
Issanda surma, senni kui temma tulleb. Sepär-
rast, kes ial sedda leiba sööb, eht Issanda karrika
seest joob kõlwatumal wiisil, sel on Issanda ihhust
ja wer est süüd. Agaa inimenne katsko isseen-
nast läbbi, ja nenda sögo temma sest leiwast, ja
jogo se karrika seest. Sest kes kõlwato sööb ja
joob, se sööb ja joob isseennesele nuhtlust, sest et
temma ei te wahhet Issanda ihho wahhel. Se-
pärrast on ka paljo nõdraid ja haigid teie seas, ja
paljo maggawad. Sest kui me e isseenneste peä-
le kōhhut moistaine, sus ei moisteta mitte meie
peäle kōhhut. Agga kui meie peale kōhhut mois-
tetakse,

tetaksse, siis antaksse meile Issandast hirms, et
meid ma-ilmaga ei pea hukkamvistetama.

Evangelium surel Neljapäeval on pühha
Evangelisti Joannesse ramatus 13
peatükis, 1-15. salmist sadik.

Agga enne Vasa pühha, kui Jesus teadis —
— ku miina teile ollen teinud. wata 153
lehhe küljes.

Evangelium Surel Redel.

on

Meie Issanda Jesusse Kristusse
Matrussest,

mis on wiimne tük meie Issanda Jesusse Kris-
tusse kannatamisest ning surmast. wata
183. lehhe küljes.

Agga kui õhto kätte tulnud — ja pannid
se kirwi pitseriga kinni.

Epistel Kristusse illestoumisse Pühha
essimesesl Päeval. 1 Kor. 5, 6-8.
salmist sadik.

Teie kiitleminne ep olle mitte hea. Eks teie tea,
et pissut happotaignat feik taignat happuks
teeb? Sepärrast pühkige wälja se wanna happo-
taigen, et teie uus taigen woiksite olla, nenda kui
teie hapnematta ollete; sest ka meie Vasa tal
Kristus on meie eest tappetud. Sepärrast pid-
dagem pühhad, ei mitte wannas happotaignas,
ei kurjusse egga kawwalusse happotaignas, waid
selge mele ja tõe hapnematta taignas.

Evans

Ewangelium Kristusse üllestousmisse Pühha
 ha esimesel Päwal. Mart. 16, 1-8.
 salmist sadit.

Ja kui se hingamisse-pääw sai mödalainud,
 ostis Maria Mahdalena, ja Maria Jakob
 busse emma, ja Salome kallid rohjud, et nemmad
 piddid tulles ja tedda woidma. Ja esimesel
 nädala päwal tullid nemmad wägga warra pä-
 wa toustes hana jure ja ütlesid issefeskis: Kes
 woretab meile se knowi hana ukse peält ärra? Ja
 kui nemmad senna waatsid, näggid nemmad, et
 se knowi olli ärraweretud; sest temma olli wägga
 suur. Ja nemmad läksid hana sisse ja näggid
 ühhe noremehhe parremal polel istwad, sel olli pitk
 walge rie selgas, ja nemmad ehmatasid wägga.
 Agga temma ütles nende wasto: ärge ehmatage,
 teie ohtite Jesust Naatsaretist, kes olli risti podud.
 Temma on üllestousnud, temma ep olle süin, wata
 sedda asset, kuhho nemmad tedda olliid pannud.
 Agga minge, ütrelge temma jüngrittele, ka Pee-
 trussele, et temma teie ele lähhäw Galilea-male,
 seal sate teie tedda näha, nenda kui temma teie
 on ütelnud. Ja nemmad läksid rattuste wälja,
 ja jooksid hana jurest ärra; sest nende peäle olli
 warristus ja ehmatus tulnud, ja ei ütelnud üh-
 helegi ühtegi, sest nemmad kartsid.

Epistel Kristusse üllestousmisse Pühha
 teisel Päwal. Apost. Tegga. Rom.
 10, 34-43. salmist sadit.

Agga Petrus teggi omma su lahti ja ütles;
 Müüd moistan minna tõeste, et Jummal ei
 pea luggu, mis saggusest saggust inimenne on,
 waid

waid teige rahwa seast on se, kes tedda kardab ja õigust teeb, armast temma mehest. Se on se janna, mis ta Israeli lastele on laskitanud, ja on lasknud rahho kulutada Jeesusse Kristusse läbbi; ses samma on teikide Isfand. Teie teate sedda asja, mis on sündinud teik se Juda-ma labbi, ja on hakkanud Kalilea-maait pärrast sedda riimist, mis Joannes kulutas, Jeesusest, kes on Naatsjarettist, kuidas Jummal tedda on woidnud pühha Waimo ja wäega, kes on möda maad käinud, ja head teinud, ja terwiist jaatnud teiki e, telle peale kurrat olli woimust sanud, sest Jummal olli temmaga. Ja meie olleme teige nende asjade tunnistajad, mis ta on teinud Juda-rahwa maal ja Jerusalemmas, tedda nemmad on tapnud, kui nemmad tedda pu külge said ponud. Tedda on Jummal üllesarratanud kolmandamal päwal, ja on tedda lasknud ilmjiks sada ei mitte teige rahwale, waid neile tunnistajatele, tedda Jummal enne olli ärarawallitsenud, meile, kes meie temmaga olleme sõnud ja jonud pärrast sedda, kui ta juruust sai üllestousnud. Ja temma on meid lasknud rahwale kulutada ja tunnistada, et sesamma on se Jummalast seätud ellawatte ja surnutte kohtomoihtja. Seestinnatsest tunnistawad teik Prohwetid, et temma minne läbbi teik, kes temma sisse uskwad, peawad pattude andeks andmist sama. **Exangelium Kristusse üllestousmisse Pühha teisel Päwal Luk. 24, 13-35.**
salmist sadik.

Ja wata, kaks nende seast ollid minnemas ses sammal päwal ühte allewisse, mis Jerusalemmas

maht luggi kuuskümmend wagger maad olli, selle
 nimmi oli Emaus, ja nemmad rääkisid issekestis
 keikist neist asjust, mis ollid sündinud. Ja se sündis,
 kui nemmad teine teisega jutto aiast, ja teine teis-
 felt küsisid, siis tuli ka Jesus isse nende jure ja
 kais nendega. Agga nende silmad peti, et nem-
 mad tedda mitte ei tunnud. Ja temma ütles nen-
 de wasto: Mis kõnned need on, mis teie issekestis
 kõnnelete kättes, ja oliete kurwanäolised? Agga
 üks, Kleopas nimmi, wastas ia ütles temmale:
 Siinaks üksi kui woõras ellad Jerusalemmas,
 ja ei olle teada sanud, mis neil päiwil seiksammas
 on sündinud; Ja temma ütles neile; mis siis?
 Agga nemmad ütlesid temmale: Sedda, Jesusest
 Naatsaretist, kes olli Prohwet wäggen teggudest
 ja sanast Jummalala ja keige rahwa ees, kuida
 meie ülemad preestrid ja wannemad tedda on sur-
 ma kohto alla ärraanud, ja tedda risti lõnud.
 Agga meie lootume, et ta piddi sesamma ollema,
 kes Israeli rahwast piddi ärralunnastama, ia
 peäle se keik on tänna kolmas päiw, kui se on sün-
 dinud. Agga ka monningad naesed meie seast on
 meid ärraehmatanud, kes warra hommiko hana
 jures ollid olud, ja ku nemmad temma ihho ei
 leidnud, tullid nemmad ia ütlesid, ennast ka inglide
 näo näinud, kes ütleswad, tedda ellawad. Ja
 monningad meie seast läksid hana jure, ja leidsid
 heroa, kui need naesed ka ütlesid; agga tedda
 ennast ei näinud nemmad mitte. Ja temma ütles
 nende wasto: Oh! teie rummalad ja süddamest
 pikkaldased tedda keik uskuda, mis prohwetid on
 räkitud! Eks Kristus sedda piddand kannatama,
 ja omma au sisse minnema! Ja temma hakkas

Mosesest ja teikisti prohvetidest, ja selletas neie ärra keige kirjade sees sedda, mis temmast olli kirjotud. Ja nemmad said se allewi liggi, kuhho nemmad läksid. Ja temma teggi ennast emale minnema. Ja nemmad pallusid tedda waggise ja ütlesid: Ja meie iure, sest õhto joub, ja pääw werib; ja temma läks sisse nende iure jäma. Ja se sündis, kui ta nendega laudas istus, wõttis temma leiba, õnnistas ja murdis ja andis neile; siis peäsid nende silmad lahti, ja nemmad tundsid tedda, ja temma kaddus nende eest ärra. Ja nemmad ütlesid teine seise wasto: Eks meie südda meie sees ei põs lend, kui ta meiega räkis tee peäl, ja kui ta meile kirjad ärra selletas? Ja nemmad tousid se sammal tunnil ülles, ja läksid taggasi Jerusalemma, ja leidsid need uksteistkümmend, ja neid kes nende iures ollid, tous ollemast, kes ütlesid: Siand on tõeste ülestoussnud ja ennast Simonale näitnud. Ja nemmad rääksid sedda ülles, mis tee peäl olli sündinud, ja kuida nemmad tedda leiba-murdmisest sest ollid tunnud.

Epistel Kristusse ülestoussmisest Pühha Kolmandamal Päwal. Apostl Tegg. Kam.

13, 26/32. Salmist said.

Mehhed, wennad, Abraami suggu lapsed, ja kes teie seast Jummalat karwad, teile on sesinnatse õnnistusse sarna lakkitud. Sest kes Jerusalemmas ellawad, ja nende üllemad, et nemmad seddasinnast Jesust ei tunnud, siis on nemmad nende Prohvetide sannad, mis igga hingamisse päwal loetakse, tedda hukkamistes tõeks teinud. Ja kui nemmad ühtegi surma süüd ei leidnud,

pallu, id nemmad Pilatust et tedda piddi ärrahuf-
 Kata-na. Agga kui nemmad keik said löppetanud,
 mis temmast olli kirjotud, wotsid nemmad tedda
 pu peält mahha, ja pannid tedda hauda. Agga
 Jummal on tedda ülesärratanud surrust, kes on
 nähtud mitto päwa neist, kes temmaga ollid läinud
 Kalilea-maalt Jerusalemma, kes on temma tun-
 nistajad rahwa ees. Ja meie kulutame teile sedda
 tootust, mis meie wannemille on sanud, et Jum-
 mal sedda meile, nende lastele, on täieste tõeks
 teinud, kui temma Jesust sai ülesärratanud.

Ewangelium Kristusse ülestoumisse Püh-
 ha kolmandamal Päwal. Luk. 24.

36-47. Salmist sadik.

Agga kui nemmad sedda rääksid, seisis Jesus
 isse keik nende wahhel, ja ütles neile: Rahho
 wlas teile! Agga nemmad kohkusid ja kartsid, ja
 mõtlesid ennast waimo näggenad. Ja temma üt-
 les neile: Miks teie ollete ni wägga ärraehma-
 tand? Ja mikspärrast touwad nisuggused mõtles-
 missed teie süddamette seest? Et wadage mo käd
 ja mo jallad, sest et minna sesamma olleu, katske
 mind kättega ja wadage, sest waimul ep olle mitte
 lihha ja luud, nenda kui teie näte mul ollewad. Ja
 kui ta sedda sai üttelnud, näitis temma neile om-
 mad käd ja jallad. Agga kui nemmad rõmo pär-
 rasi weel ei usknud, ja unneks pannid, siis ütles
 ta nende wasto: Kas teil on siin middagi süa?
 Ja nemmad pannid temma ette tükki küpsitud
 kalla ja kerie-met. Ja temma wottis ja söi nende
 ees. Agga temma ütles nende wasto: Need on
 need kõnned, mis ma teile rääksin, kui minna alles
 teie

teie jures ollin : Gesti keif peab tõeks sama, mis Moiesse kässo = õppetussesse ja Prohvetide ja lau-
lo ramatusse minnust on kirjotud. Siis teggi tem-
ma nende moistust lahti, et nemmad kirjad moist-
sid. Ja temma ütles neile : Nenda on kirjotud,
ja nenda-piddi Kristus kannatama, ja üllestous-
ma surnust kolmandamal päeval ja temma nim-
mel piddi kolutama meleparrandamist ja pattude
andeks = andmist keige rahwa seas, ja algama Jes-
rusalemmast.

Epistel esimesesl Pühhapäwal pärrast
Kristusse üllestousmisse Pühha. I Joan.
5, 4 = 12. salmist sadik.

Gesti keif, mis Jummalast on sündinud, woidab
ma = ilma ärra, ja meie usk, se on se woimus,
mis ma = ilma on ärrawoitnud. Kes muido on, kes
ma = ilma ärrawoidab, kui agga se, kes ussub, et
Jesús Jummalala Poeg on. Se on sesamma, kes
tulleb wee ja werre läbbi, Jesús se Kristus, et mit-
te weega ükspäinis, kuid wee ja werrega. Ja
Waim on, kes tunnistab, et waim on tõdde.
Gesti kolm on, kes tunnistawad taewas, Isia,
Sanna, ja pühha Waim, ja need kolm on üks.
Ja kolm on, kes tunnistawad Ma peäl, Waim,
ja wessi, ja werri, ja need kolm on ühheks tunnis-
tusseks. Kui meie innimeste tunnistust wastowots-
tame, siis on Jummalala tunnistus surem, sest se
on Jummalala tunnistus, mis temma on tunnista-
nud, ommast Poiaast. Kes ussub Jummalala Poia-
sisse, sel on tunnistus ennese sees. Kes ei ussu
Jummalat, se on tedda wallelikuks teinud, sest
temma ei olle mitte usknud jedda tunnistust, mis

Summal on tunnistanud ommast Voiaft. Ja se on se tunnistus, et Summal meile on iggarvest ello annud, ja sesamma ello on temma Voia sees. Kellel se Voeg on, sellel on ello, kellel Summala Voega ei olle, sellel ei olle sedda ello mitte.

Ewangelium esimesel Pühhapäwal pärrast Kristusse üllestousmisse Pühha.

Joan. 20, 19: 31. salmist sadit.

Sui nüüd õhto aeg olli selsammal esimesel naddala päwal, ja uksed luffus ollid seal, kus jüngrid ühbestous ollid kartusse pärrast Judas rahwa eest, siis tuli Jesus ja seijis kest nende wahhel, ja ütles neile: Rahho olgo teile! Ja kui ta sedda sai ütelnud, näitis temma neile ommad käd ja külje; siis said need Jüngrid rõõmsaks, kui nemmad Issandat näggid. Siis ütles Jesus neile jälle: Rahho olgo teile! nenda kui Jesa mind on lakkitanud, nenda lakkitan minna teid ka. Ja kui ta sedda sai ütelnud, pühhus ta nende peäle, ja ütles neile: Botke pühha Waimo. Kellele teie ial pattud andes annate, neile on need andeks antud: Kellele teie ial pattud kinnitate, neile on need kinnitud. Agga Tomas üks neist kahhestteistkümmest, kedda nimmetakse kaksikkus, ei olnud mitte nendega, kui Jesus tulnud. Siis ütlesid need teised jüngrid temmale: Meie olleme Issandat näinud. Agga temma ütles neile: Ei ma ussu mitte, kui minna ei nä temma kätte sees naelte asset, ja ei panne omma sõrme naelte asseme sisse, ja ei panne omma kät temma külje sisse. Ja kahheksa päwa pärrast ollid need Jüngrid jälle seälsammast ja Tomas nendega. Siis tulleb Jesus, kui uksed luffus

lukkus ollid, ja seisis kess nende wabbel, ja ütles: Rahho olgo teile! pärrast ütleb temma Tomale: Pistä omma sõrme seie, ja wata minno kaed, ja anna omma kät seie, ja pannē minno külje sisse, ja ärra olle uskmatä, waid usklik. Ja Tomas wastas ja ütles temmale: Minno Jssand, ja minno Jummal! Jesus ütles temmale: Tomas, sa olled usknuud, sest et sa mind olled näinud; õn sad on need, kes ei nä, ja süiski usk ad. Agga Jesus on käl muid paljo immetähte teinud omma jüngritte ees, mis ep olle ülleskirjotud sefinnatse ramato sisse; agga needsinuat ed on kirjotud, et teie peate uskma et Jeesus on Kristus Jummal Poeg, ja et teie peate uskma ja ello sama temma nimme sees.

Epistel teisel Pühhapäwal pärrast Kristusse üllestousmisse Pühha. 1 Peetr.

2, 21-25. salmist sadik.

Sest seks ollete teie kutsutud, sest ka Kristus on teie eest kannatanud, ja teile tähte jättnud, te teie peate temma jälgede sees kaima, kes ei olle patto teinud, ja kelle suust polle pettust leitud, kes ei sõimand wasto, kui tedda sõimati, kes ei ahwardand, kui ta kannatas; waid andis selle hõlets, kes öiete kõhnut moistab. Kes meie ratsud isse on kannud ommas ihhus ülles pu peale, et meie piddime pattust ärra sama ja õigustele elama, kelle wermede läbbi teie ollete terweks saanud. Sest teie ollite kui ekshad lambad, agga nüüd ollete teie pöördud omma hinge karjatse ja üllewaatja pole.

Ewangelium teisel Pühhapäwal pärrast
Kristusse üllestousmisse Pühha. Joan.
10, 11:16. salmist sadik.

Minna ollen se hea karjane, se hea karjane jät-
tab omma ello lammaste eest. Agga se pal-
galinne, kes ei olle karjane, kelle ommad need lam-
bad ei olle, näab hunti tulleswad ja jättab lambad
mahha ja pöggeneb, ja hunt wottab neid kinni,
ja pillab need lambad laiale. Agga palgalinne
pöggeneb, sest et temma on palgalinne, ja temma
ei holi lammaste mitte. Minna ollen se hea kar-
jane ja tunnen ommad, ja minno ommad tund-
wad mind, nenda kui mind Issa tunneb ja minna
tunnen sedda Issa, ja jattan omma ello lammaste
eest. Ja minnul on weel teised lambad, need ei
olle mitte jessinnatjess laudast, ja neid pean minu-
na ka seie toma, ja nemmad kuulwad minno hea-
le, ja p ab üks karri ja üks karjane ollema.

Epistel kolmandamal Pühhapäwal pärrast
Kristusse üllestousmisse Pühha. 1 Peetr.
2, 11:20. salmist sadik.

Momad, minna maenitsen teid kui maialissed ja
wõbrad, et teie ennast hoiate lihhalikko him-
mude eest, mis hiige wasto söddiwad, ja et teie
head ello peate pagganatte seas, et nemmad se eest,
mis nemmad teist kui kurjateggiatsest pahha rāgi-
wad, wottaksid teie hea teggude pärrast, mis nem-
mad teist näwad, Jummalat auustada katsmisse
se päwal. Sepärrast heitke ennast keikikide inni-
meste seadmisse alla Issanda pärrast, olgo kuu-
ninga kui üllema ella; ellik pealikkude kui nende
alla, kes temmast on lakkitud, kurjateggiattele kül-
nuht

nihklusseks, agga heateggiattele kitusseks. Eest nenda on Jummal tahtminne, et teie head tehhes moismarta inimeste rummalust kinnijullute; kui wabbad, ja ei mitte otsego olleks teil se wabba dus kurjusie kattelks, waid kui Jummal a sullased. Auustage keiki, armastage wende, kartke Jummalat, auustage kunningast. Teie sullased, kuulge keige kartusjega omma issandatte sanna, ei mitte ükspäinis heade sanna, kes järrele andwad, waid ka nende tiggedatte sanna. Eest se on arm, kui kegi süddame=tuunistusse pärrast Jummal aas keik kurwa=tust heaks wõitab, ja üllekohhut kannatab. Eest mis kitus on se, kui teid sü pärrast peksetakse, ja teie nenda kannatikkud ollete: Agga kui teie head tehhes ja kurja nähhes kannatate, se on arm Jummal a jures.

Evangelium kolmandamal Pühapäwal pärrast Kristusse üllestousmisje Pühha.

Joan. 16, 16=23. salmist sadik.

Urrikesse aia pärrast, siis ei nä teie mind mitte, ja ta ürrikesse aia pärrast, siis näte teie mind, sest minna lähhan Issa jure. Siis ütlesid monningad temma Jüngeritest is'ekeskis: Mis se on, mis temma meile ütleb: Ürrikesse aia pärrast, siis ei nä teie mind mitte, ja ta ürrikesse aia pärrast, siis näte teie mind, ja et minna Issa jure lähhen? Sepärrast ütlesid nemmad: Mis se on, mis temma ütleb: Ürrikesse aia pärrast? Meie ei tea mitte, mis temma rägib. Siis moistis Jesus, et nemmad temmalt tahtsid küsida, ja ütles nende wasto: Sedda küsitate teie issfekeskis, et minna ollen ütelnud: Ürrikesse aia pärrast, siis ei nä teie mind

mitte, ja ta ürrikesse aia parrast, siis näti teie
 nund. Tdest, teist, minna ütlen teile, teie peate
 nutma ja ulluma, agga ma-ilm on rõmus. Teid
 peab kurwastama, agga teie kurwastus peab rõ-
 muks minnema. Ühbel naesel, kui temma lapse
 ilmale toob, on kurwastusi, sest temma tund on
 tuunud, agga kui temma aab lapse sanud ei mõtle
 temma ennam abhastusie peale se rõmo parrast,
 et inimenne ilmale on sündinud. Ja teil on kül-
 müüd ka murret, agga minna tahhan teid jälle
 näha, ja teie südda peab rõmus ollema, ja ükski
 ei pea teie rõmo teist ärrawõtma. Ja selsammal
 parwal ei kusji teie mult middagi.

Epistel neljandamal Pühapäawal parrast
 Kristusie uuestoustmise Pühha. Jañ. 1,
 10-21. Salmist sadik.

Uurige efsige mitte, mo armsad wennad. Keif
 hea andmine, ja keif täis and on üllewelt ja
 tulleb mahha walguste Jesast, kelle jures ei olle
 muutmisi egga wahhetamisse warjo. Temma on
 meid sünnitanud omma tahtmisse järrele tõe sanna
 läbbi, et meie piddime kui üks essimenne suggu ol-
 lema temma lomade seast. Separrast, miuno ar-
 mad wennad olgo igga inimenne nobbe kuulma,
 pitkalinne räkima, pitkalinne wihhale: Sest inni-
 messe wihha ei te mitte mis Jummal a ees õige
 on. Separrast heitke ennesest ärra keif rojust ja
 kurjust, mis wägga paljo on, ja mõtke tassase me-
 lega wasto sedda sanna, mis teie sisse on istunud,
 ja wow teie hinged õnsaks tehha.

Evangelium neljandamal Pühapäeval
pärast Kristusse ülestoumissse Pühha.

Joan. 16, 5 = 15. salmist sadit.

Agga nüüd lähhen minna selle jure, kes mind
on läkitanud, ja ükski teie seast ei küssi mult:
Kuhho sa lähhad? waid et minna teile sedda ollen
ütelnud, on teie südda täis kurwastust sanud.
Agga minna ütlen teile sedda töt: 'Se tulleb teile
heaks, et minna ärralähhan, sest kui minna ärra ei
lahhe, siis ei tulle trööstia mitte teie jure; Agga
kui minna saan ärralainud, tabhan minna tedda
teie jure läkitada. Ja kui sesamma saab tulnud,
annab temma ma, ilmale märko patto pärrast, ja
digusse pärrast, ja kotho pärrast. Patto pärrast,
et nemmad ei ussu minno sisse: Agga digusse
pärrast, et minna Issa jure lähhan, ja teie mind
ennam ei nä: Ja kotho pärrast, et sesinnaste ma
ilma würsti peäle kohhut on moistetud. Minnul
on teile weel paljo ütlemist, agga teie ei woi sed-
da nüüd mitte kanda. Agga kui temma, se tõe
Waim, tulleb, se juhatab teid keige tõe usse, sest
temma ei rägi mitte isseennesest, waid mis temma
kuleb, sedda rägib temma, ja tullewad asjad kulu-
tab temma teile. Sesamma auustab mind, sest
minno ommast wottab temma ja kulutab teile.
Keik se, mis Issal on, se on minno, sepärrast ollen
minna ütelnud, et temma peab minno ommast
wotma ja teile tulutama.

Epistel wiendamal Pühapäeval pärast
Kristusse ülestoumissse Pühha. Jak.

1, 22 = 27. salmist sadit.

Agga olge sanna teggiad, ja ei mitte ükspäinis
kuul

Kuuljad, et teie walle mõtlemisses läbbi ennast ei petta. Sest kui kegi on sanna kuulja, ja ei mitte teggia, se on selle mehhe sarnane, kes omma ihhoz likko pallet peeglis katsub. Sest ta on ennast katsunud ja ärralainud, ja seddamaid ärrauhinustanud, mis saggune temma olli. Agga kes wabba dusse täie kässo sisse tummardades watab, ja selle jure jääb, se sinane ei olle mitte unustaw kuulja, waid teo teggia, se sinane on wast õnnis omma teggemisse sees. Kui kegi teie seast arwab Jumma la tenia ollewad, ja ei tallitse mitte omma teelt, waid pettab omma süddant, selle Jumma la tenistus on tühhine. Üks puhhas ja laimatta tenistus Jumma la ja Issa ees on se: Waeste laste ja lestaeste järrele kulama nende willetuses, ja isseennast ilmariggata ma-ilmast pidama.

Ewangelium wiendamal Pühhapäwal pärast Kristusse ülestoumisses Pühha.

Joan. 16, 23-30. salmist sadik.

Sdest, tdest minna ütlen teile: Mis teie ial Issa salt pallute minno nimmel, sedda annab temma teile. Tännim ei olle teie middagi pallunud minno nimmel: Palluge, siis peate teie wõtma, et teie rõõm woiks täis olla. Sedda ollen minna teile tähhendamisse-sannadega rääkinud, agga se tund tulleb, et minna tähhendamisse-sannadega ennam teile ei räägi, waid kulutan teile julgeste ommast Issast. Sellsammal päwal peate teie palluma minno nimmel, ja minna ei ütlen teile mitte, et minna tahhan Issa teie eest palluda, sest Issa isse armastab teid, sest et teie mind ollete armastanud,

nud, ja usknud, et minna Jummalast ollen wäljalainud. Minna ollen Jsiast wäljalainud, ja tulnud ma:ilma sisse, ta jattan minna ma:ilma mahha, ja lähhen Jsiä jure. Siis ütlesid temma jüngerid temma wasto: Wata, müüd rägid sinna julgeste, ja ei ütles ühtegi tähhendamise: sanna. Müüd teame meie, et sinna keik asjad tead, ja sul ep olle tarwis, et sunnult kegi küsib. Gest ussume meie, et sinna Jummalast olled wäljalainud.

Epistel Kristusse Taewaminnemise Pühhal. Apostl Teg. rom. I, I-II. salmist sadit.

Essimesse ramato ollen minna kül teinud, Teoswilus, keigest sest mis Jesus hakkas teggema ja õppetama se päwani, millal tedda ülles:roeti, kui ta Apostliledele (kedda ta olli ärrawallitsemund) pühha Waimo läbbi sai kässo annud, kennele temma ka pärrast omma kannatamist isfeennast ellawalt olli näitnud mitme tõssise mägiga, ja olli neist nähtud nellikümmeid päwa, ja räkis Jummalala rigi asjo. Ja kui ta nendega kokko sai, käs kis temma neid, et nemmad ei pidand Jerusalemmast ärraminne, waid Jsa tootust ootma mis teie (ütles temma) minnust ollete kuulnud. Gest Joannes on kül weega ristitud, agga teid peab pühha Waimoga ristitama, ei mitte kawa pärrast neidsinnatsid päiwi. Kes müüd ollid kokkotulnud, küsüsid temmalt ja ütlesid: Jsand, kas sinna selsinnatsel aial jälle Jsraelile üllesehitad kuningriiki? Agga temma ütles neile: Teile ei sunni aego egga tundisid teada, mis Jsa omma ennese melewalda pannud, waid teie peate pühha Waimo wägge sama, kui ta teie peale saab tulnud

nud, ja peate minno tunnistaja ollema ni hästi Jerualemmas, kui ka keigel Juda- ja Samaria maal, ja ma- ilma otsani. Ja kui ta sedda sai ütelnud, tõsteti tedda nende nähhes ülles, ja pilw wottis tedda ülles nende silma eest ärra. Ja kui nemmad üksi silmi taewa pole waatsid, kui temme ärralaks, wata, siis seisid nende jures laks meest walgis ridis, kes ka ütlesid: Kalilea- ma mehhed! mis teie seisate ja watate ülles taewa? sesunnane Jesus, kes teilt on ülleswoetud taewa, se peab tul- lema selsammal kombel, kui teie tedda ollete näi- nud taewa ärraminnewad.

Ewangelium Kristuse Taewaminnemisse Pühhal. Mark. 16, 14-20. salmist sadik.

Wimaks kui need üksteistkümmed laudas ist- sid, näitis ta ennast, ja sõitles nende uskmat- ta ja kowwa üddant, et nemmad neid es olle usk- nud, kes tedda ollid näinud üllestousnud ollewad. Ja temma ütles neile: Minge keige ma- ilma, ja fulutage armo- õppetust keige lomale. Kes ussub ja kedda ristitakse, se peab õnsaks sama; agga kes ei ussu, tedda peab hukka moistetama. Agga neile, kes uskwad, peawad nisuggused tähhed ju- res ollema: Minno nimmel peawad nemmad kur- je waimusid waljaarama, usi kelesid räkima, ussa ülles- wotina, ja kui nemmad üht surma jomist peaksid joma, ei pea neile sest ühtegi wigga sama. Haigede peäle peawad nemmad käsfi pannema, siis sawad nemmad parremaks. Ja Issand, kui ta nendega sai räkinnud, woeti ülles taewa ja ist- tub Summala parremal polel. Agga nemmad laks- sid wälja, ja ütlesid jutlust keikist paikust, ja Iss- and

sand aitas neid, ja finnitás se sanna nende im-
me-táhtede lábbi, mis seál jures sündsid.

Epistel kuendamal Pühhapáwoal párrast
Kristusse üllestousmisse Pühha.

I Peetr. 4, 7=11. salmist sadit.

Ugga keige asiade ots on liggi sanud, sepárrast
olge moistlikkud ja walwsad palwettele. Ugga
keige ennamiste piddage issekeskis ühte puhko ar-
mastust: Gest armastus kattab pattude hulka.
Olge issekeskis wabraste wastowotjad, ilma
nurrisematta, sedda móda kui iggáuts on armo
andi janud, nenda aitage teine teist sellega, kui
Zummala monnesarnatie armo head maiapidda-
jad. Kui kegi rágib, kui Zummala sannad ráfigo
temma sedda, kui kegi tenib, se tenigo kui sest jouust,
mis Zummal annab, et keikis Zummal saaks
auustud Zesusse Kristusse lábbi, kellel on au ja
wággi iggaweste iggawesses aiaks, Amen.

Evangelium kuendamal Pühhapáwoal párs-
rast Kristusse üllestousmisse Pühha.

Joan. 15, 26= ja 16, peat. 4. salmist sadit.

Ugga kui se tróbstia saab tulnud, kedda minna
teile tahhan lákkitada Issast, se tõe Waim,
kes Issast wálsaláháb, sesamma peab minnust
tunnistama, ja teie peate ka tunnistama, sest teie
ollete algmissest minnoga olnud. Sedda ollen min-
na teile rákinud, et teie ennast ei pahhanda. Ja
nemmad lúkkawad teid koggodussest wálsja: ka
tulleb se tund, et iggáuts, kes teid tappab, mótleb
ennast Zummalale melehead kui ühhe ohwriga teg-
gewad. Ja sedda wotwad nemmad teile tehha ses
párrast

pärrast, et nemmad ei olle tunnud sedda Issa ega mind. Agga sedda ollen ma teile rāfinud, et kui se tund saab tulnud, teie se peäle mõtlete, et ma teile sedda ollen ütelnud. Agga sedda ep olle minna algmisses teile mitte ütelnud, sest et ma teiega olin.

Epistel Mellipühhi essimesesl Päwal. Apost. Tegg. rom. 2, 1-13. salmist sadik.

Sa kui Mellipühhi-päärw kätte sai, siis ollid nemmad keik ühhel meel kous. Sa taewast sündis äkkitselt üks kōhhiseminne, otiego kange tuul olleks puhunud, ja täitis keik sedda kōdda, kus-nemmad istid. Sa neist nähti kui lõhnutud tulle keled, ja se seisis iggāühhe peäle nende seast. Sa nemmad said keik täis pühha Waimo, ja hakkasid rākima teisi keli, nenda kui se Waim neile andis selgeste üllestākida. Agga Jerualemmas ollid Juda-rahwas ellamas Jummalakartlikud mehhed keigesugguse rahwa seast, mis taewa alon. Kui nüüd sesinnane heäl sündis, siis tulli rahwa-hulk kōkko, ja said ommas mõttes seggaseks, sest iggāüks kulis neid omma kele-murde rākiwad. Sa nemmad ebmatasid keik ärra, ja pannid immeks, ja ütlesid teine-teise wasto: Wata, eiks needsinatsed keik, kes rākiwad, Kāšilea-ma mehhed ei olle? Kuida siis meie iggāüks kuleme omma kele-murde, mis sees meie olleme sündinud? Olgo meie Parti-rahwas ja Meda- ja Elami-rahwas, ja kes meie ellame Mesopotamia ja Juda ja Kapadokia, Pontusse ja Asia-maal, Brigia ja Pamwilia, Egiptusse ja Libia-rikide sees Kirene laudo, ja Roma-rahwa woõrad, Juda-rahwas

ni hästi kui need, kes Juda-rahwa usko heitnud, Kreta ja Arabia-rahwas; siis kuleme meie neid rääivad meie omma keeli Jummalala sured asjad. Ja nemmad ehmatasid keik ärra, ja ollid otsego kahhe peäl, ja ütlesid teine teise wasto: Mis se kül peaks ollema: Agga teised pannid sedda naeruks ja ütlesid: Nemmad on täis magusast wina.

Evangelium Mellipühhi esimesel Päawal.
Joan. 14, 23-31. Salmisi sadik.

Jesus wastas ja ütles temmale: Kui legi mind armastab, kül se peab minno sanna, ja minno Issa armastab tedda, ja meie tahhame temma jure tulla, ja ello-asjet temma jure tehha. Kes mind ei armasta, se ei pea minno sanno; ja se sanna, mis teie kulete, ep olle mitte minno, waid selle Issa, kes mind on läkkitanud. Sedda ollen minna teile rääkinud teie jures olles. Agga se trööstia, se pühha Waim, kedda minno Issa tahhab läkkitada minno nimmel, se amma peab teid õppetama keik, ja teie mele tulletama keik, mis minna teile ollen ütelnud. Rahho jättan minna teile, omma rahho annan ma teile, minna ei anna teile mitte nenda, kui ma-ilm annab. Teie südda ärgo ehmatago, egga sago arraks mitte. Teie ollete kuulnud, et ma teile ollen ütelnud: Minna lähhan ärra, ja tullen jälle teie jure. Kui teie mind armastaksite, kül teie olleksite siis rõõmsad, et ma ollen ütelnud: Minna lähhan Issa jure, sest minno Issa on surem mind. Ja mind ollen minna teile ütelnud, enne kui se sünnib, et teie usjute, kui se sünnib. Minna ei sa enam paljo teiega rääkida, sest sesinnatse ma-ilm. Wirst tuleb,

leb, ja ei sa minnust ühtegi. Algga et ma ilma
moi taks, et minna sedda Jēsa armastan, ja
nenda teen, kui Jēsa mind on käsnuud: touse
ülles, lätki siit ärra.

Epistel Mellipühhi teisel Päwal. Apost. Teg-
gud. rom. 10, 42-48. salmist sadik.

Ja temma (Jēsus) on meid käsnuud rahwale
kulutada ja tunnistada, et sesamma on se
Zummalast seätud ellawatte ja jurnutte kohto-
moistia. Sestinnatsest tunnistawad keik Proh-
wetid, et temma nimme läbbi keik, kes temma sisse
usjowad, pearwad pattude andeks: andmist sama.
Si Peetrus need sannad alles räkis, langes püh-
ga Waim keikide peäle, kes sedda janna kuu sid;
ja need usklikud ümberieikamisest, ni mitto kui
Peetrussega ollid tulnud, ehmatasid ärra, et ka
pagganatte peäle pühha Waimo and olli walla-
tud. Sest nemmad kuulsid neid woõraid kelesid räs-
tiwad, ja Zummalat wägga auustawad. Siis
kõstis Peetrus. Kas kegi woib wet keelda, et neid
ei peaks ristitama, kes pühha Waimo on sanud
nenda kui meiega? Ja temma käsks neid ristida
Jēsanda nimmel.

Ewangelium Mellipühhi teisel Päwal.

Joan. 3, 16-21. salmist sadik.

Sest nenda on Zummal ma ilma armastanud,
et temma omma aino siindinud Poia on an-
nud, et ükski, kes temma sisse usub, ei pea hukka
sama, waid et igga venne ell temmal pea ollema.
Sest Zummal ep olle omma Poega mitte lätkita-
nud ma ilma, et temma ma ilma pididi hukka-
moijima,

moistma, waid et ma = ilm temma läbbi piddi öns
 faks sama. Kes temma sisse ussub, tedda ei mois-
 teta mitte hukka; agga kes ei ussu mitte, jubba se
 on hukkamoiistetud, sest temma ep olle usknud
 Jummalala aino sündinud Poia nimine sisse. Ag-
 ga se on se hukkamoiistimine, et Walgus on tub-
 nud ma = ilma sisse, ja innimesed armastasi-
 pimmedust ennam kui sedda Walgust; sest nende
 teud ollid kurjad. Sest iggäuks, kes kurja teeb,
 wihtab sedda walgust, ja ei tulle walgusse jure, et
 temma teggusi ei pea laidetama. Agga, kes töt
 teeb, se tulleb walgusse jure, et temma teud woit-
 sid arwalikkuks sada, sest nemmad on Jummalala
 fees tehtud.

Epistel Nellipühhi kolmandamal Päwal.

Apost. Tegg. ram. 8, 14-17. salmist sadit.

Ja kui need Apostlid, kes Jerusalemmas ollid,
 said kuulda, et Samaria = liin Jummalala san-
 na olli wastowotnud, läkkitasi nemmad nende
 jure Veetrust ja Joannest. Kui need senna said,
 pallusi nemmad Jummalat nende eest, et nem-
 mad pühha Waimo piddid sama. (Sest temma
 ei olnud weel ühhegi peäle nende seast langenud,
 waid nemmad ollid agga Issanda Jესusse nim-
 mel ristitud. Siis panuid nemmad käed nende
 peäle, ja nemmad said pühha Waimo.

Exoangelium Nellipühhi kolmandamal Pä-
 wal. Joan. 10, 1-10. salmist sadit.

Sest, tõest, minna ütlen teile, kes ei lähhä
 uksest sisse lammaste lauta, waid astub mai-
 alt sisse, se on warras ja röwel. Agga kes uksest
 sisse

fisfe lähháb, se on lammaste karjane. Sellele teeb uksehoidja, lahti ja need lambad kuulwad temma heäle, ja temma kutsus ommad lambad nimme párrast, ja wiib neid wálja. Ja kui ta ommad lambad saab wáljaaianud, siis káib temma nende eel, ja need lambad káiwad temma járrel, sest nemmad tundwad temma heált. Agga wõdra járrel ei kái nemmiad mitte, waid pöggenewad temma eest, sest nemmad ei tunne wõdraste heált mitte. Se tábhendamisese-sanna ütles Jesus neile: Agga nemmiad ei moistnud mitte, misse pididi olla, mis temma neile rákis. Sepárrast ütles Jesus jálle nende wasto: Tõest, tõest minna ütlen teile: Minna ollen lammaste uks. Keik, kes enne mind on tulnud, need on wargad ja rõõwliid: agga lambad ei olle neid mitte kuulnud. Minna olen se uks, kui kegi minno lábbi fisfe lähháb, se peab õnsaks sama, ja peab sisese- ja wáljamiinema, ja sõmisti leidma. Warras ei tulle mu párrast, kui warrastama ja tapma ja hukkama. Minna olen tulnud, et neil peab ello ja keik rohkeste ollema.

Epistel kolm-aino Jummalala Pühhal.

Rom. 11, 33-36. salmist sadik.

Dh sedda Jummalala rikkusse ja tarkusse ja tundmisse süggawust! Kuis árra-árwamata on temma kóhtomõistimissed, ja árramõistmata temma wiisid! sest kes on Issanda mele tunnud? Ehk kes on temma nouandja olnud? Ehk kes on temmale middagi enne-annud, et sedda peaks temmale jálle tasutama? Eest temma seest, ja temma lábbi ja temma sisese on keik asjad; temmale olgo au iggaweste, Amen.

Evangeliumi toimaino Jummalala Pühhal.

Joan. 3, 1-15. salmist sadit.

Nagga üks innimenne olli Wariseride seast, Nikodemus nimmi, Zuda rahwa üllem. Gesinnane tulli Jesusse jure õsel, ja ütles temmale: Oppetaja, meie teame, et sa olled Jummalast tulnud õppetajaks: sest ükski ei woi neid immetähtesid tehha, mis sinna teed, kui Jummal ei olle temmaga. Jesus wastas ja ütles temmale: Tõest, tõest, minna ütlen sulle, kui kegi ei sinni üllewel, ei woi temma mitte Jummalala riki nähha. Nikodemus ütles temma wasto: Kuis woib innimenne sündida, kui ta wanna on? Kas ta woib teistkorda omma emma ihho sisse minna ja sündida? Jesus wastas, Tõest, tõest minna ütlen sulle, kui kegi ei sinni weest ja Waimust, siis ei woi temma mitte Jummalala rigi sisse sada. Mis lihhasi sündinud, se on liha, ja mis Waimust sündinud, se on Waim. Arra panne immeks, et ma sulle olen ütelnud: Teie peate üllewel sündima. Tuul puhhub, kuhho ta tahhab, ja sinna kuled temma heale, agga sinna ei tea mitte, kust ta tulleb, ja kuhho ta lähhab: Nenda on iggawks, kes Waimust on sündinud. Nikodemus wastas ja ütles temmale: Kuida se woib sündida? Jesus wastas ja ütles temmale: Olled sinna Israeli õppetaja, ja ei moista sedda mitte? Tõest, tõest, minna ütlen sulle: Meie rägime, mis meie teame, ja tunnistame, mis meie olleme näinud, ja teie ei wotta meie tunnistust mitte, wasto. Kui minna teie gin neist asjust, mis ma peäl on, ja teie mitte: kuidas wottaksite teie uskuda, kui rägiksün neist asjust, mis üllewel taew.

ükski ei olle taewa läinud, kui agga se, kes taewast mahhatulnud, se innimesse Poeg, kes taewas on. Ja nenda kui Moses ühhe ussi on kõrbes üllendanud; nenda peab se innimesse Poeg üllendatama, et ükski, kes temma sisse ussub, ei pea hukka sama, waid et temmal iggawenne ello peab ollema.

Epistel esimesel Pühhapäwal pärrast kolmaino Jummalala Pühha. 1 Joan. 4, 16-21. salmist sadit

Jummal on armastus, ja kes armastusse sisse jääb, se jääb Jummalala sisse, ja Jummal temma sisse. Ses on se armastus täieks sanud meie jures, et meil woiks julgust olla kohto päwal, sest otsego temma on, nenda olleme ka meie sessinatses ma-ilmäs. Kartust ep olle mitte armastusses, waid täis armastus aiab kartust wälja, sest kartusfel on wallo; agga kes kardab, se ei olle mitte täieks sanud armastusses. Armastagem tedda, sest ta on meid enne armastanud. Kui kegi ütleb: Ma armastan Jummalat, ja wihkab omma wenda, se on wallelik; sest kes ei armasta omma nenda, kedda ta näab, kuidas se woib Jummalat armastada, kedda temma mitte ei nä? Ja sessinane kässojanna on meil temmalt, et se, kes Jummalat armastab, se peab ka omma wenda armastama.

Ewangelium esimesel Pühhapäwal pärrast kolmaino Jummalala Pühha. Luk. 16, 19-31. salmist sadit.

rikkas innimenne otti, ja se ehbitas urpuri ja kalli linnase ridega, ja ellas igga-

iggapääw rõõmsaste ja sureste. Agga üks waes ne olli Laatsarus nimmi, se olli maas temma wär rawa ees täis paisesid, ja püdis omma kohto täis sada neist leima rasokessist, mis rikka laua peält mahhalangsid, agga koveradte tullid ja lakkusid temma paised. Agga se sündis, et se waene surri, ja et tedda inglidest kanti Abraami sülesse: agga se rikkas surri ka ja maeti mahha. Ja kui ta pürgus süres wallus olli, ja ommad silmad ülles tõstis, näggi ta Abraami kaugelt ja Laatsarust temma süles. Ja temma hüdis ja ütles: Issa Abraam, heida armo mo peäle, ja lakkita Laatsarust, et ta omma sõrme otsa wette kastaks, ja minno teelt jahhutaks; sest mind waewatakse wägga sesinnatse tullelekes. Agga Abraam ütles: Poeg, mõtle, et sa omma head põlwe ommas elus olled kätte sanud, ja nendasammoti Laatsarus kurja, agga niüd rõmustakse tedda süin, ja sind waewatakse. Ja peäle keik on meie ja teie wahhel suur wahhe kinnitud, et need, kes süit tahtwad senna teie jure minna, ei woi mitte, egga need, kes seäl on, ei sa seält temma meie jure tulla. Agga temma ütles: Ma pallun siis sind, issa, et sa tedda lakkitad minno issa kotta, sest mul on wiis wenda, et ta neile kinnitaks, et nemmadke ei sa seie wallo paika. Abraam ütles temmale: Neil on Moses ja prohwetid, kuulgo nemmad neid. Agga temma ütles: Ei mitte, issa Abraam, waid kui legi surnust nende jure lähhäks, siis parrandaksid nemmad meelt. Agga ta ütles temmale: Kui nemmad Mosest ja prohwetid ei kule, egga nemmad jalge wottaks nou, kui legi surnust ülestousetes.

Epistel teisel Pühapäeval pärast kolm-
aino Jumala Pühha. Joan. 3,
13 = 18. salmist sadik.

Ärge pange immeks, minno wennad, kui ma
ilm teid wihkab. Meie teame, et meie surmast
olleme tulnud ello sisse, sest et meie armastame
wennad; kes wenda ei armasta, se jääb surma
sisse. Iggüks, kes omma wenna wihkab, se on
innimesse tapja, ja teie teate, et ei ühhelgi inni-
messe tapjal ep olle iggawest ello ennese sisse jä-
wad. Ses olleme meie sedda Jumala armas-
tust tunnud, et temma omma ello meie eest on jät-
nud, ja meie peame ka ello wendade eest jätma.
Ägga, kel ma ilma peatoidust on, ja näab om-
mal wennal middagi tarwis ollewad, ja panned
omma süddame temma eest kinni, kuidas jääb
Jumala armastus temma sisse? Minno laps-
sofessed, ärge armastagem mitte sannaga egga
kelega, waid teoga ja tõega.

Ewangelium teisel Pühapäeval pärast
kolm-aino Jumala Pühha. Luk.
14, 16 = 24. salmist sadik.

Üks inimenne teggi sure õhto = sõmaia, ja kuts-
sus paljo, ja läkkitas omma sullest õhto = sõ-
ma-ia tunnil neile, kes ollid kutsitud, ütlemä:
Eulge sest keik on jo walmis. Ja nemmad hakkä-
sid ennast keik ühhest suust wabbandama. Essi-
menne ütles temmale: Minna ollen põldo ostnud,
ja pean wäljamminema ja sedda waatma; ma
pallun sind, wabanda mind. Ja teine ütles:
Ma ollen wiis pari härgi ostnud, ja lähän neid
katsma, ma pallun sind, wabanda mind. Ja

üks teine ütles: Ma olen naese wotnud, ja sepär
 rasi ei woi minna tulla. Ja se sullane tulli tag-
 gasi, ja kuluras sedda omma issandale; siis wi-
 hastas koi-issand, ja ütles omma sullasele: Min-
 ne warsti wälja linna laia ulit'atte ja poik'ulitsat-
 te peale, ja to seie sisse need kes waesed ja wigga-
 sed ja jallotumad ja pimmedad on. Ja se sullane
 ütles: Issand, se on sundinud nenda kui sa kass-
 sid, agga weel on maad. Ja issand ütles sullase
 wasto: Minne wälja teie peale ja aedade äre,
 ja sedda neid sisse tulles, et minno kooda täis
 saaks. Sest minna ütlen teile, et ükski neist meh-
 hist, kes on kutsitud, ei pea minno õhto-õmaaga
 ga maitsma.

Epistel kolmandamal Pühhapäwal pärrast
 kolm-aino Jummalala Pühha. i Peetr.
 5, 6-11. salmist sadik.

Siiis allandage ennast nüüd Jummalala wägge-
 wa käre alla, et temma teid woiks üllendada
 digel aial. Heitke teie omma murret temma peä-
 le, sest ta murretseb teie ette. Olge kassinad, wal-
 wage, sest teie waenlane, kurrat, kairb ümber kui
 mõiraja loukoer, ja otsib, kedda temma woiks är-
 raneelda: selle wasto seiske kindlaste ustus, ja
 teädke, et needsammad kannatamisjed täieste sa-
 wad teie wendade seltsi kätte, kes ma-ilmas on.
 Agga se keige armo Jummal, kes meid on kutsu-
 nud omma iggawesse au sisse Kristusse Jeesusse
 sees, se parrandago, finnitago, tehko wahwaks,
 ja raiago teid tuggewaste, kui teie ürrikeste sate
 kannatanud. Sellesammale olgo au ja wäggi
 iggaweste iggawesses aiaks, Amen.

Ewangelium kolmandamal Pühhapäwal
pärrast kolm. aino Jummalä Pühha.

Lut. 15, 1-10. Salmist sadik.

Ugga keik Edlnerid ja pattused tullid temma
jure tedda kuulma. Ja Wariserid ja kirjas-
tundjad nurrisesid ja ütlesid: Sesinnane wottab
pattusid wasto ja sööb nendega. Ugga temma
rakis neile se tähhendamisse-sanna, ja ütles: Mis-
suggune inimenne teie seast on, kennel sadda lam-
mast on, ja kui ta ühhe neist ärrakautab, eks ta
jätta ühheksakümme peäle ühheksa kõrbe, ja eks
ta lähhä selle järrele, mis on ärrakaddunud, kuni
ta sedda leiab? Ja kui ta saab leidnud, siis pan-
neb ta sedda omma ollade peäle rõmoga. Ja kui
ta kojo saab, siis kutsub ta kofko sõbrad ja naab-
red, ja ütleb neile: Olge minnoga rõõmsad, sest
ma ollen leidnud omma lamba, mis olli ärrakad-
dunud. Minna ütlen teile, et nenda on rõõm tae-
was ühhe pattusse pärrast, kes meelt parrandab,
ennam kui ühheksakümme peäle ühheksa õige pär-
rast, kellel melepärrandamist ei olle tarwis. Ehk
missuggune naene on, kel kümme trahma-rahha
on, kui ta ühhe trahma-rahha ärrakautab, eks ta
kunalta ei süta, ja eks ta kodda ei pühhi, ja eks ta
holega ei otsi, senni kui ta sedda leiab. Ja kui ta
saab leidnud, siis kutsub ta kofko sõbrad ja naab-
red, ja ütleb: Olge minnoga rõõmsad, sest ma
ollen se trahma-rahha leidnud, mis ma olin ärra-
kautanud. Nenda, ütlen minna teile, on rõõm
Jummalä inglide ees ühhe pattuse pärrast, kes
meelt parrandab.

Epistel neljandamal Pühhapäwal pärrast
kolm-aino Jummalala Pühha. Rom.
8, 18=23. salmist sadit.

Sest minna arwan, et sellesinnatse aia kannas
tamisfed ep olle ühtegi wäärt selle au wasto,
mis meile peab ihmutadama. Sest loom otab
pitki filmi Jummalala laste au ilnumist. Sest
loom on tühia põlwe alla heidetud, ei mitte hea
melega, waid selle pärrast, kes tedda on senna alla
heitnud se lotusse peäle, et ka sesamma loom peab
peästetud sama sest kadduwa asia tenistusfest
Jummalala laste wabbadusseks. Sest meie teas
me, et feik loom ühtlase äggab, ja ühtlase sures
waeras on tännini. Agga mitte ükspäimis se,
waid ka need isse, kellel Waimo esimesfed ans
nid on, ja meie isse äggame isseennestes ja otame
laste õigust, se on: meie ihho ärrapeästmist.

Evangelium neljandamal Pühhapäwal
pärrast kolm-aino Jummalala Pühha.
Luk. 6, 36=42. salmist sadit.

Sepärrast olge armolissed, nenda kui teie Is-
sa armolinne on. Ja ärge moistke kohhut,
siis ei moisteta ka mitte teie peäle kohhut: Arge
moistke hukka, siis ei moisteta ka teid mitte hukka.
Andke andeks, siis antakse teile andeks: Andke,
siis peab teile antama, üks hea kinniwantud, ja
tühja peaga ja puistatud moõt peab teie rüppe
antama: Sest sellesamma moõdoga, misga teie
moõdate, peab teile jälle moõdetama. Agga tem-
ma ütles neile tähhendamisse=sanna: Kas pim-
me woib pimmedale teed juhhatada? Eks nem-
mad mollemad aufo ei lange? Ei jünger olle mit-

te üllein kui temma õppetaja; agga iggaüks täi-
este õppetud peab ollema kui temma õppetaja.
Agga mis sa sedda pinda nääd, mis so wenna
filmas on, agga sedda palki, mis so ommas fil-
mas on, ei panne sa mitte tähbele. Ehk kuida
woid sa omma wennale õõlda: Wend, lasse ma
kissun sedda pinda wälja, mis so filmas on; ja
isse ei nä sa sedda palki mis so filmas on? Oh sin-
na sallalik! kissu eslite sedda palki ommast filmast
wälja, ja siis selletad sinna wäljakiskuda sedda
pinda, mis so wenna filmas on.

Epistel wiendamal Pühapäwal pärrast
kolm-aino Jummalä Pühha. 1 Peetr.
3, 8-15. salmist sadik.

Agga wimaks olge keik ühhemelilissed, ärda
melega teiste wasto, wendade armastajad,
süddamest halledad, lahted. Ärge makske mitte
kurja kurjaga, ehk sõimamist sõimamisega, waid
se wasto õnnistage, sest et teie teate, et teie seks
ollete kutsutud, et teie õnnistamist peate pärris-
ma. Sest kes ello tahhab armastada, ja häid
päiwi nähha, se waigistago omma keelt kurja
eest, ja ommad mofkad karwalust räkimast.
Temma pöörgo ennast kurjast ärra, ja tehko
head, temma otsigo rahho, ja noudko sedda takka.
Sest Issanda silmad watarwad õigede peäle, ja
temma kõrwad kuulwad nende pallumist: Agga
Issanda palle on wasto neid, kes kurja tewad.
Ja kes on, kes teile peaks kurja teggema, kui teie
head takkanouate? Ja kui teie ka peaksite kannas-
tama õigusse pärrast, siis ollete teie õnsad: agga
ärge karake nende hirmo, ja ärge ehmatage mitte
wäg-

wägga ärra. Agga pühhitsege Jesandat Jummalat omma süddamette sees.

Evangelium wiendamal Pühhapäwoal pärrast kolm-aino Jummalala Pühha. Luk.

5, 1-11. salmist sadik.

Agga se sündis, kui rahwas temma (Jesusse) jure tungis Jummalala saana kuulma, ja temma isse seisis Kenetsareti järwe äres, ja näggi kaks laewa järwe äres seiswad, agga kallamehhed ollid neist wäljaläinud, ja lopputasid note ärra: siis läks temma ühhe laewa peäle, mis Simona pärralt olli, ja pallus tedda, et ta mäelt nattulest piddi ärrasoudma. Ja temma istus mahha, ja õppetäs rahwast laewa seest. Agga kui ta lõppes räkimast, ütles temma Simona wasto: soua senna süggawa koha, ja laske ommad nodad sisse ühhe loma katsels. Ja Simon wastas ja ütles temmale: Öppetaja, meie olleme keige se ü tööd teinud, ja ep olle ühtegi sanud, agga sinno sanna peäle tahhan ma nota sisse lasta. Ja kui nemmed sedda teggid, said nemmad sure hulga kallo; agga nende noot karrises löhki, ja nemmad tombasid kääga omma seltsimeeste wasto, kes teises laewas ollid, et nemmad pid'did tulles ma, ja neid aitma. Ja nemmad tullid ja täitsid mollemad laewad täide, nenda et nemmad wau sid. Agga kui Simon Peetrus sedda näggi, heitis temma Jesusse põlwede ette mahha, ja ütles: Jesand, minne minnust ärra, sest ma wllen üks pattune inimenne. Sest suur ehmatus olli temma peäle tulnud, ja keikide, peäle, kes temmaga ollid, se kallasagi pärrast, mis nemmad ühhes ollid sanud

nud. Nend asammoti ka tulli suur ehmatuſ Jakobuſſe ja Joanneſſe Sebedeuſſe poegade peale, keſ Simona ſelſimehbed ollid. Ja Jeſuſ ütles Simona waſto: Urra karda, ſeſt aiast pead ſa innimeſſi püüdma. Ja nemmad aiastid laetwaſ dega meale, ja jätiſid keik mahha, ja käiſid temma järrel.

Epistel kuendamal Pühhapäwal pärraſt kolm-aino Jummalala Pühha, Rom.

6, 3 = 11. ſalmiſt ſadiſ.

Ehke eke teie ei tea, et, mitto meid Kristuſſe Jeſuſſe ſiſſe on riſtitud, et meie temma ſurma ſiſſe olleme riſtitud? Siis olleme meie temmaga mahhamaetud riſtimiſt läbbi ſurma ſiſſe; ja otſego Kristus on ülleſärratud ſurnuſt Jeſſa au läbbi, et meie ka nenda päeme udeſ elluſ käima. Seſt kui meie temmaga olleme iſtutud temma ſurma ſarnaduſſeſ, ſiis peame meie ka temma ülleſtoſumiiſſe ſarnatſed ollema. Et meie ſedda teame, et meie wanna innimenne temmaga on riſtilödüd, et patto ihho peab tühjaſ minnema, et meie mitte ennam patto ei teni; ſeſt keſ ſurnud on, ſe on õigeſ moiſtetud pattuſt. Agga kui meie Kristuſſega olleme ſurnud, ſiis uſſume meie, et meie ka temmaga peame ellama, ſeſt et meie teame, et Kristus ſurnuſt ülleſärratud mitte ennam ei ſurre, ſurn ei wallitſe tepeſ temma üle. Seſt, miſ temma on ſurnud, ſedda on ta pattule ſurnud ükſford; agga miſ ta ellab, ſedda ellab temma Jummalale. Nenda arwage ka teie ennaſt pattule kii ſurnud ollewad, agga Jummalale ellawad Kristuſſe Jeſuſſe meie Jeſſanda ſeeſ.

Evangelium kuendamal Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummalala Pühha. Matt.

5, 20=26. Salmist sadit.

Sest minna (Jesús) ütlen teile: Kui teie õigus ep olle palis üllem kui kirjatundjatte ja Bariseride õigus, siis ei ja teie mitte taewa riki. Teie ollete kuulnud, et wannemille on räkitud: Sinna ei pea mitte tapma; agga kes ial tappab, on kohto wäärt. Agga minna ütlen teile, et iggäuks, kes omma wenna peäle ilma-asjate wihha kannab, on kohto wäärt; agga kes ial omma wenna wasto ütleb: Raka, se on sure kohto wäärt; agga kes ial ütleb: Sa jölle! se on pörgo tulle wäärt. Sepärrast, kui sinna omma ande altari peäle tood, ja seäl so mele tulleb, et sinno wennal midagi on sinno wasto; siis jätta senna omma ande altari ette, ja minne, ja leppi enne omma wennaga ärra, ja siis tulle ja to omma ande. Olle pea heamelelinne omma wihha-mehhe wasto, kunni sinna temmaga tee peäl olled, et se wihha-mees sind ei anna ärra kohtomoistja kätte, ja kohtomoistja sind ei anna ärra sullase kätte, ja sind ei wissata wangitorni. Tdest, minna ütlen sulle: sinna ei peäse seält wälja, ennego sinna ka wiimse tinga saad ärramaksitud.

Epistel seitsmel Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummalala Pühha. Rom. 6, 19=23.

Salmist sadit.

Minna rāgin innimesse kombel teie lihha nõd-
russe pärrast; sest otsego teie ommad liik-
med ollete annud rojastussele ja üllekohtule or-
jaks üllekohtuks; nenda andke nüüd ommad liik-
med

med õigussele orjaks pühitsusseks. Sest kui teie patto sullased ollite, siis ollite teie õigussest lahti. Mis kasso olli teil siis neist asjust, mis pärrast teil nüüd häbbi on? Sest nende ots on surm. Agga nüüd, et teie ollete pattust lahti ja Jummalaga orjaks sanud, on teil omma kasso, et teie pühaks sate, ja se ots on iggawenne ello. Sest surm on patto päik, agga iggawenne ello on Jummalaga armo- and Kristusse Jesusse meie Issanda sees.

Ewangelium seitsemel Pühapäawal pärrast kolm-aino Jummalaga Pühha. Mark. 8, 1-9. salmist sadik.

Neil päiwil, kui wägga paljo rahwast kous olli, ja neil ep olnud ühtegi süa, kutsus Jesus ommad Jüngrid ennese jure ja ütles neile: Mul on wägga halle meel se rahwa peäle, sest nemmad on jo kolm päwa minno jures olnud, ja neil ep olle middagi süa. Ja kui minna neid lassen kõio minna sömatta, siis nõrguwad nemmad ärra tee peäl, sest monned neist ollid kaugekst tulnud. Ja temma jüngrid wastasid temmale: Kust woib kegi sünt kõrbes neid leiwaga täita? Ja temma küsis neilt: Mitto leiba teil on? Ja nemmad ütlesid: Seitse. Ja temma käsks rahwast mahhaistuda Ma peäle ja wottis need seitse leiba, tännas, murdis ja andis omma jüngrittele, et nemmad piddid ettepannema. Ja nemmad pannid rahwa ette, ja neil olli pissut kallokesi, ja temma õnnistas ja käsks ka neid ettepanna, agga nemmad söid ja nende kõhhud said täis, ja korjasid kokko üllejäänud pallokesi seitse korwi täit. Agga neid kes ollid sö-
nud,

mud, olli liggi nelli tuhhat, ja temma laskis neid minna.

Evangelium, mis Kirriko = seäduſe ramato järrel ſelſinnatſei ſeitsmel Pühhapäwal pärrast kolm = aino Jummal Pühha ka käästakſe etteluggeda, ja ärrafelletada. Matt. 17, 1 = 9. ſalmiſt ſadiſt.

Za kue päwa pärrast wottis Jēſus enneſega Peetrust ja Jakobust ja Joannest temma wenda, ja wiis neid ülles ühhe kõrge mäe peäle iſſepäinis, ta tedda mudeti nende ees, ja temma palle päiſtis otſego päike, ja temma rided ſaid walgeks otſego walguſ. Ja wata, Moſes ja Elias näiſid ennast neile, ja kõnneleſid temmaga. Ugga Peetrus wastas ja ütles Jēſuſele: Jēſſand, ſe on hea, et meie ſiin olleme, kui ſa tahhad, ſiis tahhame meie ſeie kolm maia tehha, ühhe ſinnule, ja ühhe Moſeſſele, ja ühhe Eliale. Kui temma alles räkis, wata, ſiis warjas nende üle üks ſelge pilw, ja wata üks heäl pilweſt ütles: Seſinnane on mo armas Poeg, keſ minno mele pärrast on, tedda kuulge. Ja kui jüngrid ſedda kuulſid, heitſid nemmad omma ſilmili mahha ja kartſid wägga. Ja Jēſus tulli nende jure, putus neiſſe ja ütles: touſke ülles ja ärge kartke mitte. Ugga kui nemmad ommad ſilmad ülles tōſtſid, ei näinud nemmad keddagi, kuid Jēſuſt üks päinis. Ja kui nemmad mäelt allaläſid, läskis neid Jēſus ja ütles: Teie ei pea ſedda näitmiſt ühhelegi ütlemä, künni innimeſſe Poeg ſurmaſt ſaad ülleſtousnud.

Epistel kahhetsamal Pühhapáwoal párrast
kolm-aino Jummalá Pühha. Rom.

8, 12-17. salmist sadik.

Sepárrast nüüd, nemmad, ep olle meil wólgo
lihha, et meie peaksime lihha járrele ellas-
ma. Sest kui teie lihha járrele wóttate ellada,
siis peate teie surrema: agga kui teie Waimo láb-
bi ihho teud wóttate surretada, siis peate teie ellas-
ma. Sest ni mitto kui Jummalá Waimo láb-
bi jubhatatse, needsinuatsed oit Jummalá lapsed.
Sest teie ep olle sanud sullase põlwe waimo, et teie
jälle peaksite kartma, waid teie ollete lapse põlwe
Waimo sanud, kelle láb-
bi meie kisseidame: Ab-
ba, Issa! Sesamma Waim tunnistab meie wai-
moga, et meie olleme Jummalá lapsed. Olleme
meie nüüd lapsed, siis olleme meie ka párriad, ni
hásti Jummalá párriad, kui Kristussega párris-
ad, kui meie temmaga kannatame, et meie ka
temmaga au sisse sama.

Evangelium kahhetsamal Pühhapáwoal
párrast kolm-aino Jummalá Pühha.

Mat. 7, 15-23. salmist sadik.

Agga hoidke ennast walle-prohwetide eest, kes
teie jure tullewad lammaste ridis, agga seest-
pidi on nemmad kiski-
ad hundid. Nende wiljast
peate teie neid tundma. Kas wina-marjo noppi-
takse libbowitsust, ehk wiggi-marjo ohhatist? Nend-
da igga hea pu kannab head wilja, agga pahha
pu kannab pahha wilja. Hea pu ei woi pahha
wilja kanda, agga pahha pu woi head wilja kan-
da. Igga pu, mis head wilja ei kannu, raiutakse
mahha ja wissatatakse tullesse. Sepárrast nende
wil-

wiljast peate teie neid tundma. Ei sa teik, kes minno wasto ütleb: Issand, Issand, taewa riki, waid kes teeb minno Issa tahtmist, kes taewas on. Paljo ütlewad minno wasto selsammal päwal: Issand, Issand, eks meie olle sinno nimmel prohwti wiisil räkinnud, ja sinno nimmel kurjad wainud wälja aiannud, ja sinno nimmel paljo wäggeraid teggusid teinud? Ja siis tunnistan minna neile; minna ei olle teid ellades tunnud, tagganege minnust ärra, kes teie üllekohto tete.

Epistel ühheksamal Pühhapäwal pärrast kolm, aino Jummal Pühha. I Kor.
10, 6-13. salinist sadik.

Agga need asjad on meie ettetähhendamisfeks sündinud, et meie kurje asjo ei pea himmustama, nenda kui nemmadke on himmustanud. Äрге sarge ka mitte woõra jummal teenriks, nenda kui monningad neist, kui kirjotud on: rahwas istus mahha söma ja joma, ja tousis ülles mäsingima. Äрге piddagem ka hora-ello, nenda kui monningad neist on hora-ello piddanud, ja langsid ühhel päwal kolmtuhhat kolmatkümmed. Äрге kiusagem ka Kristust, nenda kui monningad neist ka kiusasid, ja neid rikkuti maddudest ärra. Äрге nurrisege ka mitte, nenda kui monningad neist nurrisesid ja said hukka ärrarikkusa läbbi. Agga se teik on sündinud neile ettetähhendamisfeks. Agga se on kirjotud meile maenitsusfeks, kelle peäle ma-ilma ots on tulnud. Sepärrast, kes ennast arwab seiswad, se katsko, et temma ei lange. Teile ei olle weel muud kui innimesje kiusatus kätte tulnud; agga Jummal on ustam,

Tes teid ei lasse kiusata ennam kui teie sudate kanda; waid tahhab kiusatussega ka sedda otsa tehha, et teie sudate kanda.

Ewangelium ühheksamal Dühhapäwal pärrast kolmasaino Jummalä Pühha. Luk.
16, 1-9. salmist sadit.

Agga ta ütles ka omma jüngritte wasto: üks inimenne olli rikkas, sel olli maiapidaja, ja selle peäle olli temma ette kōnne tõstetud, kui peaks ta temma warra ärrahukkama. Ja temma kutsus tedda, ja ütles temmale: kuida ma sedda sinnust kulen? te arro ommast maiapidamisest, sest sinna ei woi ennam mitte maia piddada. Agga se maiapidaja mõtles isseennehes: Mis pean ma teggema? minno Issand wottab maiapidamist minnust ärra; kaewada ei suda ma mitte: habbi on mul kerjades. Ma tean, mis ma tahhan tehha, et kui miina maiapidamisest lahti saan, nemmad mind wastowotwad omma koddade sisse. Ja temma kutsus ennese jure iggäühhe omma Issanda wõlglast, ja ütles esimesse wasto: paljüks sul mo Issandaga wõlgo on? ja se ütles: sada wati ölli. Ja ta ütles, temmale: wotta omma ramato, ja istu mahha ja kirjota warsti wiiskümmed. Pärrast ütles ta teisesele: agga paljüks sul wõlgo on? temma ütles: soddä wakkä nisso. Ja temma ütles temmale: wotta omma ramato, ja kirjota kahheksakümmed. Ja se issand kitis sedda üllekohtust maia piddajast, et ta targaste olli teinud, sest sesinnatse ma ilma lapsed on ennam moistlikkud, kui walgusse lapsed omma suggu rahwa seas. Ja minn

nage

nage ütlen teile : tehke ennestele sõbro üllekoht
sest Mammonast, et kui teie keikist lahti sate, nem-
mad teid wastowotivad iggaweste maiadesse.

Epistel kunnemal Pühhapäwal pärrast
kolm-aino Jummalala Pühha. I Kor.
12, 1-11. salmist sadik.

Agga waimolikkust andist, wennad, ei tahha
minna mitte, et teil peab teadmatta ollema.
Teie teate, et teie ollite pagganad, ja läksite keles-
tumatte wõbraste jummalatte jure, nenda kui
teid sadeti. Sepärrast annan ma teile teada, et
ükski, kes Jummalala Waimo läbbi rägib, Jesust
ära ei nea. Ja ükski ei woi Jesust Issandaks
nimmetada, kui agga pühha Waimo läbbi. Kül
armo-annid on mitmesuggused, agga sesamma
Waim. Ja ammetid on mitmesuggused, agga
sesamma Issand. Ja teud on mitmesuggused,
agga sesamma Jummal on, kes keik keikide sees
teeb. Agga iggaihhele antakse Waimo walgus-
tamist teiste kasuks. Sest ühhele antakse Wai-
mo läbbi tarkusse sanna, agga teisele tundmisse
sanna sesamma Waimo järrel; agga teisele an-
takse usko sesamma Waimo sees; agga teisele
annid terweks tehha sesamma Waimo sees; agga
teisele wäggewaid teggusid tehha: agga teisele
prohwetikulutamist; agga teisele waimuüd ärra-
arwata; agga teisele antakse monnesuggusid kes-
lesid; agga teisele keelte ärraselletamist. Agga
sedda keik teeb se üks ja sesamma Waim ja jag-
gab iggaihhele omma, nenda kui temma tah-
hab.

Ewangeliummid

Wangelium künnemal Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummalä Pühha. Luk.

19, 41-48. salmist sadik.

Ja kui temma (Jesús) liagi sai ja liina näggi, nuttis ta temma pärrast, ja ütles: kui sinna ge teaksid sedda ja weelgi selsinnatsel ommal päwal, mis sinno rahhule tarwis lähhäb! agga nüüd on se sinno siina eest wariule pandud. Sest aeg tulleb sinno peäle, et so waentased sinno ümber walli tewad, ja sinno ümber piirwad, ja sind keis kipiddi waerawad; ja nemmad löwad sind mahha ja sinno lapsed sinno sees; ja ei jätta kirowi kirowi peäle, sepärrast et sa ei olle tunnud omma armo-katsmist aega. Ja temma läks pühha kotta, ja hakkas wäljaaiama neid, kes seal sees müsid jo ostsid, ja ütles neile: kirjotud on: minno kooda, on palwe kooda, agga teie ollete sedda rõõwli auguks teinud. Ja temma olli iggapäaw pühhas koias õppetamas. Agga üllemad preesstrid ja kirjatundjad ja rahwa üllemad püüdsid tedda hukka sata, ja ei leidnud mitte mis nemmad pidid teggema: sest keik rahwas, mis tedda kuulis, hoidsid temma pole.

Epistel übheteistkännemal Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummalä Pühha.

1 Kor. 15, 1-10. salmist sadik.

Agga ma annan teile teäda, wennad, sedda armo-õppetust, mis ma teile ollen kuulutanud, mis teie ka ollete wastowotnud, mis sees teie ka seisate, mis läbbi teie ka õnsaks sate, kui teie sedda nenda peate, niil wiisil minna teile ollen kuulutanud; olgo siis, et teie ollete ilma asjata uskud: Sest

ma ollen keigeesfite teile sedda annud, mis ma
 ka ollen sanud, et Kristus on surnud meie pa-
 eest kirjade järrele, ja et temma on maetud, ja
 ta on ülestõusnud kolmandamal päeval kirjade
 järrele; ja et ta on nähtud Kewast, pärrast kah-
 hestteistkümnest. Pärrast on temma nähtud en-
 nam kui wiest saast wennast ühhel hobil, kelle seast
 weel sütsadit surem hulk ellus on, agga monnin-
 gad on ka maggama lainud. Pärrast on temma
 nähtud Jakobusest, pärrast ke kii Apostlidest.
 Agga wimaks keikide järrel on temma ka minnust
 kui ühhest enneaegsest nähtud. Eest ma ollen kei-
 gewähhem Apostlide seast, kes ep olle wäärt, et
 mind Apostliks hütakse sepärrast, et ma Jumma-
 la koggodust ollen takkakiusanud. Agga Jumma-
 la armust ollen minna, mis ma ollen, ja temma
 arm minno wasto ei olle mitte tühhine olnud,
 waid ma ollen paljo ennam tööd teinud kui nems-
 mad keit; agga ei mitte minna, waid Jummalat
 arm, mis minnoga on.

**Ewangelium ühhereistkümnemal Pühapä-
 wal pärrast kolm-aino Jummalat Pühha.**

Lut. 18, 9-14. salmist sadit.

Agga ka monnede wasto, kes isse enneste peäs
 le lootsi, et nemmad piddid õiged oliema,
 ja muud põlgfid, ütles Jesus se tähhendamise sans-
 na: Eaks innimest laskid ülles pühha kotta paawet
 piddama, teine olli üks wariseer, ja teine üks
 Tõlner. Se Wariseer seisis, ja lugges isseennes-
 ses sedda: oh Jummal! minna tannan sind, et
 minna ep olle nenda kui muud innimesed, risuad,
 ühelohtused, abbiellorikjad, egga nenda kui sesin-

Sõlner. Minna paastun kaksikord nãddas
 ma annan kunnest keikist, mis mul on. Ja
 sõlner seisis emalt, ja ei tahtnud omma silmige
 eva pole illestõsta, waid lbi omma wasto rin-
 do ja ütles; oh Jummal, olle mulle pattusele ar-
 molinne! Minna ütlen teile; seinnane lãks alla
 omma kotta parreninne õigeks moistetud kui teis-
 ne. Sest iggãuks kes ennast isse üllendab, tedda
 allandakse, agga kes ennast isse allandab, tedda
 üllendakse.

Epistel kahheteristikunnemal Pühhapõwal
 pãrrast kolm-aino Jummalala Pühha.

2 Kor. 3, 4-9. Salmist sadik.

Agga niuggune lotus on meil Kristusse lãbbi
 Jummalala pole, ei mitte, et meie isseennes-
 test kolbame middagi arvata kui isseennestest,
 waid meie kõlbduš tulleb Jummalast, kes meid ka
 on teinud kõlbawaks ue seadusse teenriks, ei mitte
 kirja-tãhhe, waid Waimo sullasiks. Sest kirja-
 tãht surretab, agga Waim teeb ellawaks. Ja kui
 surma ammet kirja-tãhtes, mis kirwõide sisse olli
 tikkitud, au sees olnud, nenda et Israeli lapsed
 ei woinud mitte üksi silmi Mosesse pallet wadata,
 temma palle au pãrrast, mis süski pididi ärralõp-
 ma; kuis ei peaks paljo enam Waimo ammet
 au sees ollema? sest kui hukkamoistraisse amme-
 til au olnud, paljo enam on üpris surema au sees
 õigussen ammet.

Evangelium kahheteristikunnemal Pühhapõ-
 wal pãrrast kolm-aino Jummalala Pühha.

Mark. 7, 31-37. Salmist sadik.

Ja kui temma (Jesus) jãlle Tirusse ja Sidoni
 raiaš.

raiadest wäljaläks, tulli temma Kalilea järwe äre
 kešt kumne linna raiasse. Ja nemmad töid tem
 ma jure ühhe kardi, kel kida keel olli, ja pallusid
 tedda, et ta piddi kät temma peäle pannema.
 Ja temma wottis tedda rahwa feast ärra kõrwas
 le, ja pistis ommad sõrmed temma kõrwo, ja süs
 litas, ja putus temma kelesse ja watis ülles
 taewa, ohkas ja ütles temmale: Ewata: se on:
 sa lahti! Ja seddamaid said temma kõrwad lah
 ti, ja temma kele kōidit peasis lahti, ja ta rākis
 selgeste. Ja temina kelis neid sedda ühhelegi rā
 kimašt; agga sedda ennam temma neid kelis, sed
 da ennam kulutasid nemmad sedda. Ja nemmad
 ehmatasid üpres wägga ärra, ja ütlesid: Temma
 on keik hāsti teinud, kurdidke teeb temma kuulma,
 ja keletunad rākima.

Epistel kolmeteškūnnemal Pühhapāwal
 pärrast kolm-aino Jummalala Pūha.

Kalat. 3, 15-22. salmist sadit.

Wennad, minna rāgin innimeste wišil. Ei
 innimessegi wimist seādust põlga ükski ärra,
 kui se kinnitud on, egga panne middagi senna kõr
 wa. Agga nüüd on tootussed Abraamile ja tem
 ma Seemnele rāgitud. Temma ei ütles mitte: ja
 sinno semettele, kui mitmest, waid kui ühhest: ja
 sinno Seemnele, se on Kristus. Agga minna üt
 len sedda: se kāsē, mis nellisadda peäle kolmkūn
 mend aastat pärrast on antud ei te mitte kõrwa
 tumaks sedda seādust, mis Jummalast Kristusse
 peäle on ennekinntud, et se kešt sedda tootust pid
 di tūhjakš teggema. Gest kui pärrandus kāsust
 olleks, ei se siis olleks ennam tootussēst; agga Jum

mal on sedda Abraamile tootusse läbbi armust annud. Mis tarwis on siis se kääst? se on ütles miste pärrast jenna jure antud, (kummi se Seme piddi tulles, kennele se toorus oki sündinud) ja on seätud Inglise läbbi wahhemehhe kää läbbi. Agga wahhemees ep olle mitte ühhe ainsa wahhemees, agga Jummal on üks. Kas siis kääst on Jummal tootuste wasto? ei olle mitte. Sest kui kääst ollets annud, mis woiks ellawaks tehha, sus tullets õigus tõeste käästust. Agga kirri on teik kinnipannud patto alla, et tootus piddi Jesusse Kristusse usjust ankama neile, kes ussurwad.

Ewangelium kolmerekümne ma Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummal Pühha.

Lut. 10, 23: 37. samist sadik.

Sa temma (Jesus) pöris ennast jüngritte pole, ja ütles neile isse-arranis: Susad on need silmad, kes näwad, mis teie näte. Sest minna ütles teile, et paljo prohwetid ja kunningad on tahtnud nahha, mis teie näte, ja ei olle sedda mitte näinud, ja kuulda, mis teie kulete, ja ei olle sedda mitte kuulnud. Ja wata üks käästotundja wotist kätte, kuuas teida ja ütles: Oppetaja, mis pean ma teggema, et ma iggawesse ello pärrin? Agga ta ütles temmale: mis on käästo ramatusse kir otud? kuida sa loed? agga temma wastas ja ütles: sinna pead Issandat omma Jummalat armastama keigest ommast süddamest, ja keigest ommast hingest, ja keigest ommast wäest, ja keigest ommast melest, ja omma liggimest kui isse ennast. Agga ta ütles temmale: sinna olled diete wastanud, te sedda, siis pead sa ellama.

temma tahtis isseennast õigeks panna, ja ütles
 Jesusse wasto: Kes siis on mo liggimenne? Agga
 Jesus wastas se sanna peäle, ja ütles: üks inni-
 menne läks Jerusalemmast alla Jeriko poie, ja
 sattus rõõwlitte kätte: kui need temma rided said
 ärrarisunud ja peälegi hopa annud, läksid nem-
 mad ärra, ja jätsid tedda pool surnud mahha.
 Agga üks Preester läks koggematta sedda teed
 alla, ja kui ta tedda näggi, läks temma möda, ja
 nendasammoti ka üks Lewit, kui ta senna paika
 sai, tulli temma ja watis, ja läks möda. Agga üks
 Samaria-meess käis sedda teed, ja tulli temma
 jure; ja kui ta sedda näggi, sai temma südda halles
 daks. Ja ta tulli temma jure, ja süddus temma
 hawad kinni, ja wallas õlli ja wina süsse, tõstis
 tedda ka omma ennese weikse selga, ja wiis tedda
 kõrtso, ja kandis hoolt temma eest. Ja kui ta teis-
 sel päwal ärraläks, wottis ta kaks tenari-rabha
 wälja, ja andis kõrtsmikkule, ja ütles temmale:
 Käina hoolt temma eest, ja mis sa ial weel peak-
 sid kullutama, sedda tahhan ma taggasi tulles sul-
 le maksta. Redda sa nüüd neist kolmest arwad
 selle lähhema ollewad olnud, kes rõõwlitte kätte
 õlli sattund? Agga temma ütles: Se kes temma
 peäle hallastas. Siis ütles Jesus temma wasto:
 Minne, ja te sinna nendasammoti.

**Epistel neljateistkümneal Pühhapäwal
 pärrast kolmains Jummal Pühha.**

Ralat. 5, 16-24. salmisi sadik.

Agga minna ütlen: Käige Waimus, siis ei te
 teie mitte lihha himmo järrele. Eest lihha
 himmustab Waimo wasto, ja Waim lihha was-

to, agga needfynnatsed on teine teise wasto, et teie sedda mitte ei te, mis teie ial tahhate. Agga kui teid Waimust juhhatakse, siis ei olle teie mitte kasso al. Agga arwalikkud on lihha teud, mis on needfynnatsed: abbiellorikminne, horus, rojus, kimalus, woõra jummalatennustus, noidus, waen, riid, kadde wihha, wihhastellemissed, riidlemissed, labkumissed, seggased õppetussed, kaddedus, tapmissed, liigjominne, prassiminne, ja mis nende sarnatsed on, mis minna teile enne ütlen, nenda kui minna ka enne ollen ütlesind, et need kes nisuggust temad, ei pea mitte Jummalat riki pärrimo. Agga Waimo kasso on armastus, rõõm, rahho, pitk meel, heldus, headus, truus, tassandus, kassinus: nisugguste wasto ep olle kass mitte. Agga kes Kristusse pärralt on, need on omma lihha risti lõnud ihhaldamistega ja himmudega.

Ewangelium neljateistkümnemal Pihhapa wal pärrast kolmasiõ Jummalat Pühha.

Luk. 17, 11-19. Salmist sadik.

Za se sündis, kui ta (Jesús) Jerusalemma läks, siis kais temma kess Samaria ja Galileas maalt läbbi, ja kui ta ühhe allewisse sai, siis tulid temma wasto kümme piddalitõbbist meest, kes emalt seijid. Ja nemmad tõstsid omma heält ja ütlesid: Jesús õppetaja, heida armo meie peale! Ja kui ta neid näggi, ütles temma neile: minge ja näitke ennast preestrudele. Ja se sündis, kui nemmad ärralaksid, said nemmad puhtaks. Agga üks nende seast, kui ta näggi, et ta olli terweks sanud, se läks taggasi, ja auustas Jummalat

lat sure heálega; ja heitis temma jalge ette filmili mahha, ja tannas tedda; ja sesamma oli Samaria ma mees. Agga Jeesus wastas ja ütles: ees kumme polle puhtaks sanud? agga kus need ühheksa on? ees muud polle leitud, kes olleksid taggasi tulnud Jummalale au andma, kui agga ses sinane woõdra Ma mees? Ja ta ütles temmale: touse ülles ja minne, so usk on sind aitnud.

Epistel wierteistkümne mal Pühhapäwal pärs
rast kolm-aino Jummalala Pühha. Kalat.
5, 25. 6, 10. salmist sadit.

Rui meie Waimus ellame, käigem ka Waimus. Arge olgem tähja au peale ahned, teine teist ärritades, ja teine teist kaetsedes. Wennad, kui innimenne ka ühhe eksitusie sisse sattuks, siis parrandage nisuggust jälle tassae waimoga, kes teie waimolikkud ollete, ja wata hästi isseennese peale, et sind ka ei kiufata. Kandke teine teise kootmad, ja nenda täitke Kristusse käske. Sest kui legi mõtleb, ennast middagi ollewad, kui temma ühhe tegi ep olle, se pettab ennast omma mõttega. Agga iggaüks näitko omma teggo laimatta ollewad, ja siis on temmal enneest ükspäinis lütle mist, ja ei mitte teisest. Sest iggaüks peab omma koorma kandma. Agga tedda õppetaksie sannaga, se jaggago keik head sellele, kes tedda õppetab. Arge eksige mitte, Jummal ei anna ennast mitte pilkanda; sest mis innimenne ial külwab, sedwa temma ka leikab. Sest kes omma lihha peale külwab, se leikab lihhasi hukkatust; agga kes waimo peale külwab, se leikab Waimust iggarwest ello. Agga kui meie head teme, siis ärge tüddigem mitte är

ra, sest meie peame ommal aial leikama, kui meile järrele ei anna. Sepärrast nüüd, et meil aega on, tehkem head teikle, agga keigeennamiste neile, kes meiega ühhes uskus on.

Ewangelium wieteistkümnemal Pühapäeval parrast kolm-aino Jummalala Pühaha. Matt. 6, 24-34. salmist sadik.

Ukski ei woi kahte issandat tenida, sest ehk tema ma wihlab ühhe, ja armastab teise; ehk hoiab ühhe pole, ja põlgab teist ärra. Teie ei woi mitte Jummalat tenida ja Mammonat. Sepärrast ütlen minna teile: ärge murretsenge mitte omma ello eest, mis teie peate sõma ja mis teie peate joma, egga omma ihho eest, mis teie peate selga pannema. Eks ello ennam olle kui toidus, ja ihho ennam kui rided? Pange tähhele need linnud mis taewa al: sest nemmad ei külwa egga leika, egga panne kokko aitade sisse, ja teie taewane Jõsa toidab neid. Eks teie ep olle paljo üllemad kui need? Agga kes on teie seast, kes omma murega ennese pitkusse iute woib ühhe küünra jätkata? Ja mis murretsete teie riete parrast? Pange tähhele need lillikesed, mis wälja peäl, luida nemmad kaswawad, nemmad ei te tööd egga kehra. Agga minna ütlen teile, et Salomonki keige omma au sees ep olle mitte nenda olitud ehitud kui üks neistsumatsist. Kui nüüd Jummal sedda rohto wälja peäl, mis tänna on, ja homme ahjo wissatakse, nenda ehhitab, eks siis paljo ennam teid, teie nõdra usklikud? Sepärrast ei pea teie mitte murretsema ja ütlemä: mis peame meie sõma? Ehk mis peame meie joma? Ehk misga peame
meie

meie ennast katma? Sest keik sedda nouduwad pagganad takka; sest teie taewane Jsa teab, et teile sedda keik tarwis lähhäb. Agga noude es site Jummalä riki ja temma õigust, siis sedda keik peab teile peälegi antama. Sepärrast ärge muretsäge mitte homse ette, sest kül homne pädw omma cest murret peab. Iggal päwal saab kül omma mast waewast.

Epistel kueteistkümmemal Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummalä Pühha. Exes. 3, 13-21. salmist sadik.

Sepärrast pallun minna, et teie mitte ärä ei täddi minno willetjuste sees teie pärrast, mis teie au on. Sepärrast niikkutan minna ommad põlweid meie Jsaanda Jesusse Kristusse Jsa pole, kellest keik süggumõssa taewas ja Ma peäl nimmetakse, et temma teile annaks omma au rikusse järrele, wägga fangeks sada temma Waimo läbbi seestpiddisse innimesse polest, et Kristus usso läbbi teie süddomette sees woiks ellada, ja et teie Jummalä armastusse sees juurdunud ja kinnitud ollete, et teie woiksite ärramoista keige pühhadega, mäherdune se armastusse laius, ja pitkus, ja süggawus ja kõrgus on, ja tunda Kristusse armastust, mis üllem on kui keik moistus, et teie keige Jummalä täiussega saaksite täidetud. Agga sellele, kes ennam kui rohkeste woib tehha keik üle se, mis meie pallume ehk moistame, sedda wägge möda, mis meie sees wäggew on; selles sammale olgo au koggodusse Kristusse Jesusse sees keige rahwa põlweid iggawesseks aiaks iggaweste, Amen.

Ewangelium kueteistkümnnemal Pühhapäwal
wal pärrast kolm-aino Jummalala Pühha.

Lut. 7, 11-17. salmist sadik.

Ja se sündis teisel päwal, et temma (Jesús) ühte linna läks, mis hütakse Nainiks, ja temmaga läksid paljo temma jüngrid ja paljo rawast. Agga kui ta liggi linna wärrawat sai, wata, süs kanti surnud wälja, se olli omma emma ainus poeg ja se olli leß, ja paljo linna rahwast olli temmaga. Ja kui Jssand tedda näggi, süs hallastas temma wägga temma peäle, ja ütles temmale; ärra nutta mitte. Ja kui ta liggi sai, hakkas temma pufarkist kinni, agga need kandjad seisid. Ja temma ütles: Noormees, ma ütlen sulle: touse ülles! ja se surnud touseis istma, ja hakkas räkima; ja ta andis tedda temma emmale. Agga nende feikide peäle tulli hiem, ja auustasid Jummalat, ja ütlesid: Suur prohwet on meie seas tousenud, ja Jummal on omma rahwast tulnud katsma. Ja sesunnane könne widi temmast laiale feige Juda, ma läbbi, ja feiki paiko seäl ümberkaudo.

Epistel seitsmeteistkümnnemal Pühhapäwal
pärrast kolm-aino Jummalala Pühha.

Exoes. 4, 1-6. salmist sadik.

Sepärrast maenitsen minna teid, kes minna Jssanda pärrast wang ollen, et teie nenda kädite, kui teie kohbus on, se kutsmissse järrele, misga teie ollete kutsitud, feige allandusse ja tassandussuga, ja pitkamelega teine teist sallides armatusse sees. Ja olge ussinad üht meelt widdama waimus rahho-siddeme läbbi. Üks ihho on ja üks

üks waim, nenda kui teie ka ollete kutsutud ühhes
lotusses teie kutsu misse polest: üks Issand, üks usk,
üks ristminne, üks Jummal ja keikide Issa, kes
on keikide ülle, ja keikide läbbi, ja teie keikide sees.

Evangelium seitsemeteistkümneal Pühha
päwal pärrast kolm aino Jummalala Pühha.
Lut. 14, 1-11. salmisi sadit.

Ja se sündis, kui temma (Jesus) ühhel hinga-
misse päwal ühhe Wariseride üllema kotta
tulli leiba wotma, siis wahisid nemmad tedda.
Ja wata, üks weetöbbine innimenne olli temma
ees, ja Jesus wastas ja rakis käsotundjatte ja
Wariseride wasto, ja ütles: kas hingamisse pä-
wal sünnib terweks tehha? Alga nemmad jäid
wait. Ja temma hakkas temmast kinni, ja teggi
tedda terweks, ja laskis tedda minna. Ja temma
wastas neile ja ütles: kes on teie seast, kelle esel
ehk härg kaewo langeb, et ta tedda warsi wälja
ei tomma hingamisse päwal? Ja nemmad ei
woinud temmale se peäle mitte wastada. Alga
ta ütles neile, kes ollid kutsutud, ühhe tähhenda-
misse sanna, et temma moistis, kuida nemmad
wallitsesid üllema paika istuda, ja ütles neile: kui
sind kellestki pulma on kutsutud, siis ärra istu mit-
te üllema paika mahha, et ei olle wahhest legi au-
sam sind temmast kutsutud, ja se, kes sind ja tedda
on kutsnud, tulleks ja ütles sulle: anna sellesin-
natsese maad; ja sinna siis peaksid häbbiga allama
paika istma. Alga kui sinna olled kutsutud, siis
minne ja istu allama paika mahha, ja kui se tulleb,
kes sind on kutsnud, ja ütles sulle: söbber, minne
senna üllemale; siis on sul au nende ees, kes sinna-

ga laudas istwad. Gest iggaüks, kes ennast isse üllendab, tedda peab allandatama, ja kes ennast isse allandab, tedda üllendakse.

Epistel Kahheksateistkümmemal Pühapäeval pärrast kolm. aino Jummalala Pühha.

1 Kor. 1, 4-9. salmist sadik.

Minna tännan ikka omma Jummalat teie pärrast se Jummalala armo eest, mis teile on antud Kristusse Jesusse sees, et teie temma sees teikist ollete rikkaks sanud keige õppetusse sanna ja keige tundmissse sees. Nenda kui Kristusse tunnistus teie sees on kinnitud, nenda et teil ühhestki armo, annist ei olle pudo, ja otate meie Issanda Jesusse Kristusse ilmunist: kes ka teid tahhab kinnitada otsani, et teie laitmatta woiksite olla meie Issanda Jesusse Kristusse päwal. Jummal on ustaw, kelle läbbi teie ollete kutsutud temma Poia meie Issanda Jesusse Kristusse ossasamisseks.

Ewangelium Kahheksateistkümmemal Pühapäeval pärrast kolm. aino Jummalala Pühha. Matt. 22, 34-46. salmist sadik.

Agga kui Bariserid said kuulda, et temma (Jesus) Sadduseride suud olli kinnisulgnud, siis tullid nemmad ühhet meel kolko. Ja üks nende seast, kes käsotundja, küsis ja küsas tedda, ja ütles: Õppetaja, misjuggune on se suur käsotsanna käsus? Agga Jesus ütles temma wasto: sinna pead Issandat omma Jummalat armastama keigest ommast süddamest, ja keigest ommast hingest ja keigest ommast melest. Sesamma on se essimenne ja suur käsjo sanna. Agga teine on selle

selle sarnane: sinna pead omma liggimest armas-
tama kui isseennast. Meis kahhes kässofannas
on keik se käs ja prohvetid kous. Agga kui Was-
riferid ühhes kous ollid, küssis neilt Jeesus ja üt-
les: mis teie arvate Kristussest, kelle poeg on
temma? Nemmad ütlesid temmale: Taweti poeg.
Ta ütles nende wasto: kuida siis Tawet tedda
waimus Issandaks hüab, kui temma ütleb:
Issand on ütelnud mo Issandale: istu minno
parrema pole, kuni ma sinno waenlased saan
pannud sinno jalge alluseks järjeks. Kui nüüd
Tawet tedda Issandaks hüab, kuida ta siis tem-
ma poeg on? Ja ükski ei woinud temma e janna
wastada, ja ükski ei julgnud sest päwast temmalst
middagi ennast küsida.

Epistel ühheksateistkümmemal Pühhapäwal
pärrast kolm-aino Jummal Pühha.

Exoes. 4, 22-28. salmist sadik.

Et teie enneste peält peate ärraheitma endise
ello polest sedda wanna innimest, kedda rikku-
takse pettusse himmude läbbi; agga et teie peate
ueks sama omma mele waimus, ja enneste peale
wotma sedda uut innimest, kes Jummal sarnat-
seks on lodud tõssise õigusse ja pühitusse sees.
Sepärrast jätke mahha waltet ja räkige töt, ig-
gaüks omma liggimessega, sest et meie olleme teis-
ne teie liikmed. Olge wihhased, agga ärge tehke
mitte patto. Ärge laske päwa loja minna omma
wihhastamise ülle, ja ärge andke maad kurratile.
Kes warrastanud on, se ärge warratago mitte
ennast, waid tehke enneminne tööd, ja saatko kät-
tega head, et temmal olleks seilele jaggada, kenne-
larwis on.

Ewangelium ühheksateistkümnnemal Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummalala Pühha.
Matt. 9, 1-8. salmist sadik.

Ja temma (Jesüs) läks laewa ja läks ülle järwe, ja sai omma liina. Ja wata, nemmad kandsid temma juwe ühhe alwatud, kes wadis maas olli. Ja kui Jesüs nende usko näggi, ütles temma selle alwatud wasto: olle julge minno poeg, so pattud on sulle andeks antud. Ja wata, monningad kirjatundjatte seast rääksid isseenneses: sefinuane teotab Jummalat. Agga kui Jesüs nende mõtted näggi, ütles temma: miikspärrast mõtlete teie kurja ommas süddames? Sest mis on kergem dölda: pattud on sulle andeks antud, ehk dölda: touse ülles ja kõnni? Agga et teie peate teädma, et innirnesse Poial melewald on pattud ma peäl andeks anda, (jüis ütles temma selle alwatud wasto:) touse ülles, tõsta omma wodi ülles, ja minne omma kotta. Ja temma touis ülles ja läks omma kotta. Agga kui se rahwas sedda näggi, pannid nemmad sedda imemeks, ja auustasid Jummalat, kes nisuggust melewalda neile innimestele annab.

Epistel kahhekümnnemal Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummalala Pühha. Ewef.
5, 15-21. salmist sadik.

Sepärrast katske, kuida teie öiete hästi ellate, ei mitte kui rummalad, waid kui targad. Ja piddage aege kalliks, sest need päwad on pahhad. Sepärrast ärge olge rummalad, waid moistke, mis Jesüanda tahtminne on. Ja ärge joge enmast täis wina, kust üks õnneto ello tulleb,
waid

waid sage täis Waimo, ja räige issekestis laulude ja titusse luggudega, ja waimolikko lauludega; laulge ja laulge mængides Issandale ommas süddames, ja tännage ikka keige asjade eest Jummalat ja Issa meie Issanda Jesusse Kristusse nimmel. Ja olge allandikkud teine teise wasto Jummalale kartusse sees.

Evangelium kahhekümmemal Pühapäeval pärrast kolm-aino Jummalale Pühha.

Matt. 22, 1-14. salmist sadik.

Ja Jesus wastas ja rälis neile ta tähhendas misse-sannade läbbi ja ütles: Täewariik on ühhe innimesse sarnane, kes kuningas, kes omma poiale pulmad teggi, ja temma läkkitas ommad sullased wälja neid kutsitud pulma kutsima, ja nemmad ei tahtnud mitte tulla. Ta läkkitas temma teisi sullasid wälja, ja ütles: Üttelge neile kes on kutsitud: wata omma söma-aiad ollen ma walmistanud, mo härjad ja nuumweiksed on tapetud, ja keik on walmis, tulge pulma. Agga nemmad ei holind sest, ja läksid ärra, teine omma põllule, teine agga omma kauba jure. Agga teisid wõtsid temma sullased kinni, testasid ja tapsid neid ärra. Agga kui kuningas sedda kulis, sai temma wihhaseks, ja läkkitas ommad sõawäed wälja, ja hukkas needsammad tapjad ärra, ja futas nende lihina põllema. Siis ütles temma omma sullaste wasto: pulmad on küll walmis, agga need kes kutsitud, ep olnud mitte sedda wäärt. Sepärrast minge tee-lahkmide peäle, ja kutsuge pulma ni mitto kui teie ial leiate. Ja needsammad sullased läksid wälja tede peäle, ja koggusid keik

Kokko, ni mitto kui nemmad leidjad, kurje ja häid, ja pulma kooda sai täis neist, kes laudas isthid. Siis läks kuningas sisse neid waatma, kes laudas isthid, ja näggi seal ühhe innimesse, kimmel pulma riet ep olnud selgas. Ja ta ütles temma wasto: Sõbber, kuidas sinna seie olled sisse tulnud, ja sinuul ep olle pulma riet? Nagga temma ei sanud sannagi suust. Siis ütles kuningas teenride wasto: jidduge temma känd ja jallad kinni, ja wotke tedda, ja heitke tedda keigesüggewama pimmedusse sisse, seal on ullamine ja hamaste kurristamine. Sest paljo on neid kutsutud, agga pisjut on neid ärrawallitsetud.

Epistel esimesesl Pühhapäwal Kolmatküm-
mend pärrast kolm-aino Jummalala Pühha.
Ewof. 6, 10-17. salmist sadik.

Mis muud, mo wennad, kui sage wäggewaks
3 Senda sees, ja temma kange wäe sees.
Wotke ennest peäle keik Jummalala sõa-riistad,
et teie woite seista kurrati kawwalatte noude was-
to. Sest meil ep olle mitte woitlemist werre ja lih-
ha wasto, waid suurte würsti rikide ja waldade
wasto, sellesinnatse ma-ilma pimmedusse wallit-
sejatte wasto, waimolikkude kurjuste wasto tae-
waste asjade sees. Sepärrast wotke keik Jum-
mala sõariistad kätte, et teie woite wastopanna
sel kurjal päwal, ja woite seisma jada, kui teie keik
sate ärrateinud. Sepärrast seiske, ja teie niuded
olgo tõega kui wõga ümberpandud, ja ehhitage
ennast õigusse raudridega, ja kingad olgo teie jal-
ges, et teie walmis ollete rahho kui rõõmsa sannu-
me kulutama. Keige ennamiste wotke usso kivi
kätte

Tätte, misga teie woite ärrakustutada keik selle tiggeda kurrati tullised noled. Ja wõtke õnnis- tusse raudkübbarat ja waimo modka, se on Jummalä sanna.

Evangelium esimesel Pühapäwal kol- matümminend pärrast kolm- aino Jum- mala Pühha. Idan. 4, 47-54.
salmist sadik.

Ja üks kunninga- mees olli, selle poeg olli häi- ge Kapernaummas. Kui sesunnane sai kuul- nud, et Jesus olli tulnud Juda- maalt Kalilea- male, läks ta temma jure, ja pallus tedda, et ta piddi- alla tulema, ja temma poia terweks tegge- ma, sest ta piddi ärrasurrema. Siis ütles Jes- sus temma wasto: kui teie ei nä immetähtend egga immeteggusid, siis ei ussu teie mitte. Se kunninga- mees ütles temmale: Isfand tulle alla, ennegö mo poioke surreb. Jesus ütles temmale: minne sinno poeg ellab. Ja se innimenne uskus se sanna, wäs Jesus temmale ütles, ja läks ärra. Kui temma jo olli alla tullemas, tullid temma sullased temma wasto, ja kulutasid, ja ütlesid: sinno poeg ellab. Siis kulas ta neilt sedda tundi, millal temma olli pärramaks sanud, ja nemmad ütlesid temmale: eile seitsme tunni aial lahkus se soetõbbi temmast ärra. Siis moistis se issa, et se olli sündinud selsammal tunnil, millal Jesus temmale ütlesid: sinno poeg ellab. Ja temma uskus, ja keik temma perre. Sesinnatse teise immetähhe teggi Jesus jälle, kui ta Juda- maalt tuli Kalilea- male.

Epistel teisel Pühapäeval kolmattümme-
pärrast kolm-aino Jummalala Pühha.

Wiiip. 1, 3=11. salmist sadik.

Ma tannan omma Jummalat ni saggeda-
ste kui minna teie peale mötlen, (kes minna
iggaford keiges ommas palwes teie keikide cest
rõmoga palwed teen) teie osasamisest pärrast ar-
mo-õppetussest, esimesest pärrast siit sadik. Ja
ollen se peale julge, et se, kes teie tees on alga-
nud sedda head tööd, ka sedda lõppetab Jeesuse
Kristuse päwani, nenda kui se ka minno kõhus
on sedda teist keikist möttelda, sepärrast et teie
ollete mo süddames minno wangi põlwes ja mo
kõstmisses armo-õppetusse cest, ja selle kinnita-
misses, sest et teie keik minnoga sest armust ossa
sate. Sest Jummal on mo tunnistaja, kuida
minna teid keik süddamest iggatsen Jeesuse Kris-
tusse süddamelikko hallastusjega. Ja sedda pal-
lun minna, et teie armastus weel ennem ja en-
nem rõhkemaks saaks moistmisses ja keiges tund-
misses, et teie woite läbbi katsuda, mis ühte ei
sünni, et teie olleksite selged, ja teisi ei pahhanda
Kristuse pärrast sadik, täidetud õigusse kasso-
ga, mis Jeesuse Kristuse läbbi tulleb Jummalala
auuks ja kütusseks.

Ewangelium teisel Pühapäeval kolmat-
tümme pärrast kolm-aino Jummalala Püh-
ha. Matt. 18, 23=35. salmist sadik.

Sepärrast on taewariik ühhe kunninga sarna-
ne, kes omma sullastega tahtis arwo pidda-
da. Agga kui ta hakkas arwama, todi üks tem-
ma ette, sel olli temmaga kümme tuhhat talenti
wõlgo.

wólgo. Agga kui temmal ep olnud maksta, käs-
 kis temma Issand müa tedda, ja temma naest
 ja lapsed, ja keik, mis temmal olli, ja maksta.
 Siis heitis se sullane mahha, kummardas tedda
 ja ütles: Issand kannata minnoga, ja ma tah-
 han sulle keik maksta. Siis olli Issandal halle
 meel sesamma sullase peäl, laskis tedda lahti, ja
 se wõlla jättis ta temmale mahha. Agga sesam-
 ma sullane läks wälja, ja leidis ühhe ommast
 kasullasist, sel olli temmaga sadda tenari rahha
 wólgo; ja temma wottis tedda kinni, kägistas
 tedda ja ütles: maksa mulle, mis sul wólgo on
 minnoga. Siis heitis se kasullane temma jalge
 ette mahha, pallus tedda, ja ütles: kannata
 minnoga, ja ma tahan sulle keik maksta. Agga
 temma ei tahtnud mitte, waid läks ärra, ja hei-
 tis tedda wangitorni, kurni ta omma wólga ärra-
 maksis. Agga kui temma kasullased näggid, mis
 sündis, said nemmad wägga kurwaks, ja tullid
 ja öördasid omma Issandale keik, mis olli sun-
 dinud. Siis kutsus temma Issand tedda ennese
 ette, ja ütles temma wasto: sinna tigge sullane,
 keik sedda wólga ollen minna sulle mahhajät-
 nud, sest et sinna mind pallusid; eks siis sinna ka pid-
 dand armo heitma omma kasullase peäle, nenda
 kui minna ka sinno peäle ollen armo heitnud? Ja
 temma Issand sai wihhaseks, ja andis tedda ärra
 waewajatte kätte, kurni temma pididi maksma
 keik, mis temmal temmaga wólgo olli. Nenda
 teeb ka minno taewane Issa teile, kui teie igga-
 üks ommast süddamest andeks ei anna omma
 wennale temma eksitused.

Epistel kolmandamal Pühhapäwal kolmat-
tümme pärrast kolm-aino Jummal Püh-
ha. Wilip. 3, 17-21. Salmist sadit.

Säige minno järrel, wennad, ja wadage nende
peale, kes nende käiwad, kui meie teile mär-
gits oüeme. Eest mitto käiwad, kellest ma teile
saggedasie ollen ütelnud, agga müüd ütlen min-
na ka nuttes, neid Kristusse risti waenlased olles
wad, kelle ots on hukatus, kelle Jummal on se
kõht, ja kelle au on nende häbbi sees, kes ma peals-
sed asjad nõudwad. Eest meie ellamine on taes
was, kust meie ka otaine õnnisteggiat Isandat
Jesust Kristust, kes meie alwa ihho tahhab nuta,
et se temma ärrajellenud ihho sarnatseks peab sa-
ma tedda wagge mõda, misga temma ka teik as-
jad woib enäese alla heira.

Ewangelium kolmandamal Pühhapäwal
kolmatümme pärrast kolm-aino Jum-
maia Pühha. Matt. 22, 15-22.
Salmist sadit.

Siis läksid Wariserid ärra, ja piddasid nou-
ühheskous, kulda nemmad tedda (Jesust)
temma kõnneist piddid wõrkutama, ja läkkitasid
temma jure ommad jüngrid Herodesse seltsiga, ja
ütlesid: Dyppeiaia, meie teame, et sa tõsine ol-
led, ja õppetad Jummal teed tõe sees, ja ei holi
ühhestki, sest jinna ei pea inqimeste surussest luggu.
Sevärrast ütle meile, mis sinna arwad, kas sin-
nib kõhto-rahha Keisrile anda, woi mitte? Agga
kui Jesus nende tiggedust moistis, ütles temma:
teie sallalikkud, mis teie mind küsate? näitke
mulle üks kõhto-rahha tüf; ja nemmad tõid tem-
ma

ma kätte ühhe tenari = rahha. Ja temma ütles nende wasto: kelle kujo ja peälekirri on se? Nemmad ütlesid temma wasto: Keisri. Siis ütles ta nende wasto: andke siis Keisrile, mis Keisri kohhus, ja Jummalale, mis Jummalale kohhus on. Ja kui nemmad sedda kuulsid, pamiid nemmad imneks, ja jätsid tedda mahha ja läksid ärra.

Epistel neljandamal Pühhapäxwal kolmatkümme pärrast kolm-aino Jummalale Pühha. Koloss. 1, 9 = 14. salmist sadik.

Sepärrast ka meie sest pärawast, kui meie sedda olleme kuulnud, ei jätta meie mitte mahha teie eest palwet teggematta, ja pallumatta, et teid peab täidetama temma tahtmisse tundmissega teie tarluses ja wainolikkus moistmises. Et teie nenda woiksite ellada, kui kohhus on Issanda ees teie temma meleheaks, ja wilja kanda teie hea töö sees, ja kaswada Jummalale tundmisse sees, ja teie wäega wäggewaks sada temma au wäge möda teie kannatuses ja pikas mees wõmoga; sedda Issa tännades, kes meid on kolbas waksteinud, et meil piddi olla ollema pühha rahwa pärrandussest walgusse sees. Kes meid on ärtapeästnud pimmedusse woimussest, ja on meid saatnud omma armsa Poia kunningriki, kelle sees meil on lunnastamine temma werre läbbi, se on pattude andeks = andminne.

Evangelium neljandamal Pühhapäxwal kolmatkümme pärrast kolm-aino Jummalale Pühha. Matt. 9, 18 = 26. salmist sadik.

Kui temma (Jesus) sedda neile räkis, wata siis tullis

tulli üks üllem, ja kumardas tedda ja ütles: minno tüttar on praego ärrasurnud, agga tulle ja paane omma kät temma peäle, siis saab temma ellawaks. Ja JEsus tousis ülles, ja kais temma järrel, ja temma jüngrid. (Ja wata, üks naene, kenneel kaksteistkümme aastat werretõbbi olnud, tulli temma selja tahha, ja putus temma kue pallistusse. Sest temma ütles isseenes: saaksin minna agga temma kuesse putusda, siis saan minna terveks. Agga JEsus põris ennast ümber, ja näggi tedda, ja ütles: olle julge, tüttar, sinno usk on sind aitnud. Ja se naene sai terveks selsammal tunnil.) Ja kui JEsus selle üllema kotta sai, ja näggi need willepuhhujad ja rahwast mäsawad, siis ütles ta nende wasto: tagganege, sest se neitsikenne polle mitte surnud, waid ta maggab. Ja nemmad uaersid tedda. Agga kui rahwast wälja aeti, läks temma sisse ja hakkas temma kätte kinni, ja se neitsikenne tousis ülles. Ja sesinnane kõnne läks laiale lei sedda maad läbbi.

Epistel wiendamal Pühhapäwal kolmas
kümme pärrast kolm: aino Jummal
Pühha. 1 Tess. 4, 13-18. sal-
mist sadik.

Agga minna ei tahha, et teil peab teadmatte ollema, wennad, uende järg, kes maggama läinud, et teie ei lähhä ka nenda kurwaks, kui need teised, kenneel ep olle lotust. Sest kui meie usjume, et JEsus on surnud ja üllestouunud, nenda tahhab Jummal ka neid, kes JEsusse läbbi on läinud maggama, temmaga ettetua. Sest
sedda

sedda ütleme meie teile kui Issanda sanna, et meie, kes meie ellame ja üllejame Issanda tullemisse aiani, ei pea nende ette jõudma, kes on magama läinud. Eest et Issand ise tahhab mahhatulla taewast sõda küssendamisse, Pea, Inglise heale ja Jummalala passunaga, ja kes Kristusse sees surnud, peawad ülestouma esmalt; pärrast peab meid, kes meie ellame ja üllejame, ühtlase nendega pilwede sees kistama Issanda wasto taewa alla; ja nenda peame meie ikka Issandaga olleme. Ervõstige nüüd teine teist nendesinnaste sannadega.

Evangelium wiendamal Pühhapäwal Kolmattümmend pärrast kolm-aino Jummalala Pühha. Matt. 24, 15:28. saimist sadik.

Sui teie nüüd näte sedda hirmsat ärrakautamisse tööd, mis võldud on prohveti Danieli läbbi, mis seal pühhas paikas seisab (kes sedda loeb, se pango tähele) siis pöggnego need, kes Juda-maal on, mäggede peäle. Kes kattukse peäl on, ärgo tulgo se mitte mahha middagi ärrawõtma ommast koiast; ja kes wäljal on, ärgo mingõ se mitte taggasi ommad rided ärrawõtma. Agga hädda neile, kes káiina peäl on, ja neile kes immetawad neil päiwil. Agga palluge, et teie pöggeneminne ei juhtu talwel, egga hingamissepäwal. Eest siis tulleb suur willetjus, mahhärdust ep olle olnud ma-iima algmissesit siit sadik, egga peage mitte tullesma. Ja kui need päwad ei saaks lühhentud, siis ei peäseks ial ei ütski lihha; agga nende pärrast, kes ärrawillitsetud, lühhendatakse need päwad. Kui siis kegi teie wasto ütleb

ütteleb; wata, siin on Kristus ehk seal, ärge usku-
ge mitte. Sest walle-Kristussed, ja walle-proh-
wetid sawad ülestouma, ja suri tähta ja imme-
teggusid teggema, et nemmad wottaksid eksitada
ka neid kes ärrawallitsetud (kui se woiks sündida.)
Wata minna ollen teile sedda enne-ütelnud. Ses
pärast kui nemmad teile ütlewad: wata, temma
on kõrbes, ärge minge mitte wälja: wata, temma
on kambride sees, ärge uskuge mitte. Sest otsego
waik touseb hommiko poolt, ja paistab õhto pole,
nenda peab ka inimesse Poia tulleminne ollema.
Sest kus ial raibe on, senna kogguwad kottad.

Epistel kuendamal Pühhapäwal kolmate
kümmend pärrast kolm-aino Jumjala
Pühha. 1 Peetr. 3, 3-13. salmist sadik.

Ja sedda peate teie keige esite teadma, et wiim-
sil päiwil tulewad pilkjad, kes omma enneste
himmude järrele ellawad, ja ütlewad: kus on
temma tullemisse tootus? sest sest aiast, kui wan-
nemad maggama läinud ilmast ärra, jääb keik
nenda kui loma algmisses on olnud. Agga meel on
se neil teadmatta, et taewad ennemuiste olnud, ja
ma weest ja wee läbbi ühhes seisnud Jumjala
fanna läbbi. Sepärast on se ma-ilm, mis süs
olli, weega ärraupputud ja hukka läinud. Agga
taewad ja ma, mis nüüd on, on sesamma fanna
läbbi tallele pandud, ja hoitakse tulle tarwis, koh-
to ja jummalakartmatta inimeste hukatusse
pawani. Agga se üks assi ärge olgo teile mitte
teadmatta, minno armad, et üks päaw Jesanda
jures on kui tuhhat aastat, ja tuhhat aastat kui
üks päaw. Jesand ei wiwita mitte tootust,
(nenda

(nenda kui monningad sedda wiivitusseks panne-
wad,) waid temma on piikamelega meie wasto,
ja ei tahha mitte, et monned peawad hukkamis-
nema, waid et keik peawad meles-parrandamist
kätte sama. Agga Issanda pääw tulleb kui war-
ras õse, millal taewad raksumisega peawad mõ-
daminema, ja ilmalikkud asjad ärrapõllema ja
lõpma, ja ma ja need teud, mis seäl sees on, pea-
wad ärrapõllema. Et nüüd se keik peab ärralõp-
ma, mis suggused teie siis peate õllema teiges püh-
has ellus ja Jummalakartusses, otes ja tõttades
Jummalat tullemisse päwa pole, millal taewad
tulle läbbi peawad ärralõpma, ja ilmalikkud as-
jad ärrapõllema, ja ärrajullama? Agga meie
õtame ued taewad ja uut maad temma lootusse
järele, kus õigus sees ellab.

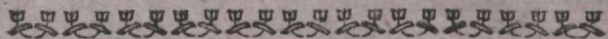
Evangelium kuendamal Pühhapäwal Kol-
mattümmend pärrast Kolm-aino Jummalat
Pühha. Matt. 25, 31-46. salmisi sadik.

Agga kui iunimesse Poeg tulleb omma au sees,
ja keik pühhad inglid temmaga, siis istub ta
omma au-järje peäl. Ja siis peab keik rahwast
temma ette foggutama, ja ta lahhub neid üh-
hest ärra, nenda kui karjane lambad ärralahhu-
tab sikkudest, ja temma panneb lambad omma
parrema kääle, agga sikkud pahhema kääle, seis-
ma. Siis wõttab võlda Kuningas neile, kes
temma parremal kael on: Tulge temma, minna
Issa õnnistud, pärrige sedda kuningriiki, mis
teile on walmistud ma- ilma asfutamisest. Gest
mul on nälga olnud, ja teie õllete mulle süa annud:
mul on janno olnud, ja teie õllete mind jootnud:
minna

minna ollen woðras olaud, ja teie ollete mind
 forristanud: minna ollen allasti olnud, ja teie ol-
 lete mind katnud: ma ollen haige olnud, ja teie
 ollete tulnud mind katsma: ma ollen wangis ol-
 nud, ja teie ollete mo jure tulnud. Siis wotwad
 need kes õiged, temmale wastada: Isand, millal
 olleme meie näinud sul nälja ollewad, ja olleme
 sind sõotnud, ehk sul janno ollewad, ja olleme sind
 jootnud? Millal olleme meie sind näinud woðra
 ollewad, ja olleme sind forristanud? ehk allasti
 ja olleme sind katnud? Millal olleme meie sind
 näinud haige ollewad, ehk wangis, ja olleme so
 jure tulnud? Siis wastab Kuningas, ja ütleb
 neile: tõest, minna ütlen teile, mis teie ial ollete
 teinud ühhele nendesinnaste mo wähhematte wend-
 dade seast, sedda ollete teie mulle teinud. Siis
 wõttab temma ka õõlda neile, kes pahhemal kael
 on: minge ärra minuust, teie ärranetud, igga-
 wesse tullesse: mis walmistud on kurratile ja
 temma inglidele; sest mul on nälg olnud, ja teie
 ep olle mulle süa annud: mul on janno olnud, ja
 teie ep olle mind jootnud: minna ollen woðras
 olnud, ja teie ep olle mind mitte forristanud:
 ma ollen allasti olnud, ja teie ep olle mind katnud:
 minna ollen haige ja wang olnud, ja teie polle tul-
 nud mind katsma. Siis wotwad ka needsammad
 temmale õõlda: Isand millal olleme meie näi-
 nud nälja ehk janno sul ollewad, ehk woðra, ehk
 allasti, ehk haige ehk sind wangis ollewad, ja ep
 olle sind mitte teinud? Siis wottab temma neile
 wastada ja õõlda: tõest minna ütlen teile: mis
 teie ep olle ial teinud ühhele nendesinnaste wä-
 hhematte seast, sedda ep olle teie mullegi teinud.

Ja needsinnatsed lähkavad iggawesse wallusse, agga need, kes õiged, iggawesse ellusse.

Epistel Maria Puhhastamise ehk Riiinla Pääwal. Malat. 3, 1-4. salmist sadit.

Wata, ma lähkitan omma ingli, ja temma peab mo palle eel teed walmistama; ja pea tuleb omma templi jure se Issand, kedda teie otsite, ja se seädusse Ingel, kedda teie tehate: Wata, ta tulleb, ütleb wäggede Jehowa, agga kes kannatab temma tullemisse päwa, ja kes jääb seisma, kui ta ilmub? Sest temma on kui sullataja tulli, ja nenda kui wannutajatte seep. Ja temma istub kui se kes sullatab ja puhhastab hõbbesdat: Temma puhhastab Lewi lapsed, ja sullatab neid kui kulda ja kui hõbbesdat. Siis towad nemmad Jehowale roa-ohwri õigusses, siis on Juda ja Jerusalemma roa-ohwer Jehowa melest magus, kui ennemuiste ja ammust aiast.

Evangelium Maria. Puhhastamise ehk Riiinla Pääwal. Luk. 2, 22-32. salmist sadit.

Ja kui nende puhhastamise päwad Mosesse kässo-õppetusse järrele täis said, siis wisid nemmad tedda Jerusalemma, et nemmad tedda piddid Issanda ette seädma. (Nenda kui Issanda kässo-õppetussesse on kirjotud: igga poeg laps, kes emma essimenne laps on, peab Issandale puhhaks hütama.) Ja et nemmad piddid ohwri andma sedda mõda, kui Issanda kässo-õppetusses on nõeldud: üks paar turteltuisekski, ehk

Kaks tuide poega. Ja wata üks innime olli Jerusalemmas, Simeon nimmi, se inimenne olli õige ja Jummalakartlik ja otis Israeli rõmo, ja pühha Waim olli temma peäl. Ja temma olli sanna sanud pühhasi Waimust, et ta ei piddand mitte surma näggema, enne kui ta piddi Jesanda Kristust nähha sama. Ja temma tulli waimo läbbi pühha kotta. Ja kui need wannemad sedda lapsokest Jesust seina töid, et nemmad temma pärrast piddid kässo, õppetusse kombe järrele teggema: siis wottis temma isse tedda omma sülesse, ja kitis Jummalat, ja ütles: Jesand, nüüd lassed sinna omma sullast rahhus ärraminna omma sanna järrel. Gest mo filmad on sinno õnnistust näinud, mis sinna olled walmistanud keige rahwa nähhes walgusselks, pagganad walgustama ja omma Israeli rahwa auuks.

Epistel Maria Kulutamisse ehk Paaste
 Maria Päwal. Jesaia 7, 10-15.
 salmist sadit.

Ja Jehowa wottis weel Ahasi wasto räkida ja ütles: küssi ennesele üks immetäht Jehowa omma Jummalat käest, küssi sedda süggawast ehk kõrgest üllewelt. Kui Ahas ütles: ei ma tahha mitte küsida, egga Jehowat küsada: siis ütles Jesaia: Et kuulge Tarweti süggu! ons se weel piisut teie melest, et teie inimestele waewa tete, et teie ka mo Jummalale waewa tete? Sepärast tahhab Jesand isse teile immetähhe anda: Wata üks neitsit saab kaima peäle, ja toob Poia ilmale, ja peab temmale pannema se nimme JEMMUEL; woid ja met peab ta sõma!

Kunni ta moistab kurja põlgada ja head wallitseda.

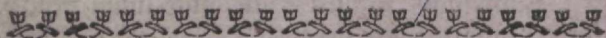
**Evangelium Maria Kulutamisse ehk
Paast-Maria Põxwal. Luuk. 1, 26-38.**
salmist sadit

Agga kuendamal kuul läkkitati ingel Kabriel Jummalast Kalilea-male, ühte linna Naatsfaret nimmi, ühhe neitsi jure, kes olli kihlatud ühhe mehhele, Josep nimmi, kes Tarveti suggu, ja seue neitsi nimmi olli Maria. Ja se ingel tuli temma jure, ja ütles: Terre, kes sa olled armo sanud, **S**tand olgo sinnoga, sinua õnnistud naeste seas. Agga kui ta tedda nähha sai, ehmatas ta temma janna parrast wägga ärra, ja mõtles mahhardune terretaminne se pididi olla ma? Ja se ingel ütles temma wasto: ärra kardada Maria, sest janna olled armo leidnud Jummalala jurest. Ja wata, sa pead kaima peale sama, ja Poia ilmale toma, ja sinna pead temmale nimme pannema **JESUS**. Sesinnane peab suur ollema, ja Keigeförgema Poia's hütama; Ja **S**tand Jummal tahhab temmale anda temma issa Tarveti aujarge. Ja temma peab kui kunningas wallitsema Jakobi suggu ülle iggaweste, ja temma kunningrigil ei pea otsa olema. Agga Maria ütles ingli wasto: Kuida se peab sundima? sest et ma mehhest ei tea. Ja se ingel wastas ja ütles temmale: Pühha waim peab so peale tulles, ja keigeförgema wäggi so ülle wariama, separrast peab ka se pühha, mis sinnust peab sundima, Jummalala Poia's hütama. Ja wata, Eüsabet sinno suggulane

R

sesamma

fesamma on ta ühhe poiaga káima peäl omma wannanna ea seas, ja se on temmale kues ku, kedda böldi siggimatta ollewad, sest Jummalala jures ei olle ühtegi asja woimatta. Agga Maria ütles: Wata, siin on Issanda ümmardaja; mull sündko so sanna järrele. Ja se ingel läks temmalt ärra.

Epistel Joannesse Kristia ehk Jani Päwal.
Jesaja 40, 1-5. salmist sadik.

Trvõstige, trvõstige minno rahwast, ütles teie Jummal, råkige Jerusalemma mele pãrrast ja kulutage temmale, et temma suur waew otsa sanud, et ta üllekohhus on leppitud, et ta Jehowa kãest on sanud kahherõõrra teige omma patude sees. Hüüdja heäl on: Walmistage kõrbes Jehowa te, tehke laggeda Ma peäl maan- te tas aseks meie Jummalale. Keik orgusid peab üllendatama, ja keik mäggelid ja mäekinko peab üllendatama, ja mis mätlif on, peab tassafeks sama, ja mis ohhakaist umne on, peab silledaks maaks sama. Siis ilmub Jehowa au, ja keik lihha nõõb ühtlase, et Jehowa su on råkitud.

Ewangelium Joannesse Kristia ehk Jani Päwal. Luk. 1, 57-80. salmist sadik.

Agga Elisabeti aeg sai tãis, et ta piddi mah- hasama, ja temma tõi poja ilmale. Ja temma naabred ja suggulased kuulsid, et Issand omma hallastust olli sureks teinud temma wasto, ja ollid rõõmsad temmaga. Ja se sündis, et

nemmad tullid kahheksamal päwal sedda lapsos-
 fest ümberleikama; ja nemmad nimmetasid tedda
 temma issa nimme peäle Sakariaks. Ugga tem-
 ma emma wastas ja ütles: Ei mitte, waid tem-
 ma nimmi peab Joannes ollema. Ja nemmad
 ütlesid temma wasto: So sugguwõssa sees polle
 ükski, kel sestiunane nimmi on. Ugga nemmad
 näitsid kääga temma issa pole, kuidas temma tah-
 tis, et tedda piddi nimmetama? Ja ta küsis
 ühhe lauakesse, ja kirjotas ja ütles: Joannes on
 temma nimmi; ja nemmad keif pannid sedda im-
 meks. Ugga seddamaid peasis temma su ja tem-
 ma keel lahti, ja ta räkis ja kitis Jummalat.
 Ja kartus tulli keikide peäle, kes nende ümber-
 kaudo ellasid, ja keif need asjad räkiti ärra keige
 Juda mäggi Ma sees. Ja keif, kes sedda kuul-
 sid, pannid sedda omma süddamesse, ja ütlesid!
 mis peab sest lapsest sama? ja Issanda käsfi olli
 temmaga. Ja Sakarias temma issa sai täis
 pühha waimo, räkis prohveti wiisil ja ütles:
 Kidetud olgo Issand Israeli Jummal, et ta
 on tulnud katsma, ja ärralunnastamist saatnud
 omma rahwale; ja on melle ärratanud õnnis-
 tusse sarwe, omma sullase Daweti suggust, (nen-
 da kui temma on räkinnud omma pühha prohve-
 tide su läbbi kes ma-ilma algmissest on olnud.)
 Et ta meid piddi ärrapeästma meie waenlaste
 käest, ja keikide käest, kes meid wihtawad; ja
 meie wanniematte peäle hallastama, ja omma
 pühha seadust mele tulletama se wande järwele,
 mis ta on wandunud meie isä Abraamile, meile
 andä, et meie, kes omma waenlaste käest ärra-
 peästetud, ilma kartmatta tedda piddime tenima

pühhitfusses ja õigusses temma ees keige omma
ello aia. Ja sinna lapsõke, sind peab Keige kõr-
gema prohvetiks hütama; sest sa pead Jõjanda
palle eel kaima, ja temma teed walmistama, õn-
nistusse tundmist andma temma rahwale nende
partude andeksandmise sees; meie Jummal
süddamelikke hallastusse labbi, misga meid on
tulnud katsma Se, kes touseb kõrgest; ja paistma
neile, kes istwad pimmedusses ja surma warjus,
ja meie jallad õiete rahho tee peale seadma. Ug-
ga se lapsõke kaiswis, ja sai kangeks Waimus,
ja õlli kõrbes selle päwani, kui temma ennast
Jõraeli rahwale piddi näitma.

Epistel Maria Katsmaminnemise eht Zei-
na Maria Põwwal. Rom. 12, 9=16.
salmist sadik.

Urmastus õrgo õlgo mitte fallalik ———
——— kuid heitke ennast allandikkude
feltsi. Wata so lehhe külges.

Evangelium Maria Katsmaminnemise
eht Zeina-Maria Põwwal. Luk. 1, 39=56.
salmist sadik.

Ugga neil päiwil wottis Maria kätte, ja läks
ruttoga senna mägise male Juda linna.
Ja temma tuli Sakaria kotta, ja terretas Elis-
abeti. Ja se sundis, kui Elisabet Maria terret-
tamist kulis, et laps temma ihhus hüppas. Ja
Elisabet sai täis pühha Waimo, ja küssendas
sure healega ja ütles: Õnnistud õlled sinna naeste
seas, ja õnnistud on sinno ihho suggu, ja kust se
mulle sünnib, et minno Jõjanda emma minno
jure

jure tulleb? sest wata, kui sinno terretamisse heäl minno kõrwo sai, siis huppas lapsõke sure rõmo parrast minno ihus. Ja õnnis on se, kes on usknud, sest peab tõeks sama, mis temmale JSanda käest on õõidud. Ja Maria ütles: Minno hing auustab wägga JSandat, ja mo waim on wägga rõmus Jummal minno õnnis- teggia parrast. Sest temma on waatnud omma ümmerdaja allandusse peale; sest wata, sest aiajt kurtwad mind õnsaks keige põlwe rahwas. Sest mulle on suri asjo teinud se wägger, ja kelle nimmi pühha on. Ja temma hallastus kestab põlwest põlweni nende ülle, kes tedda kurtwad. Temma on omma kääwarrega suurt wagge üllesuaitnud, temma on laiale pillanud neid, kes jurelissed on omma süddame melest. Temma on mahhatoukanud wäggeraid au- jär- gede peält, ja allandikkud üllendanud. Kennel nälg on, neid on temma täitnud hea andidega, ja riklaid tühjalt ärrasaatnud. Temma on was- towotnud omma sullase Israeli, et ta piddi omma hallastust mele tulletama iggarweste, nend- da kui temma on rākinud meie wannematte was- to, Abraamile ja temma suggule. Agga Maria jäi temma jure liggi kolm kuud, ja läks parrast taggasi omma kotta.

Epistel Mihkli Pärwal. Joan: Ilmutamisse
ram: 12, 7; 12. salmist sadik.

Ja sõdda tousis taewas: Mikael, ja temma
inglid sõddisid lendwa maos wasto, ja se

lendaro maddo söddis ja temma inglid, ja nemi
 mad ei saand woimust, ja nende assen ei leitud
 mitte ennam taewast. Ja se suur lendaro maddo
 heideti wälja, se wanna maddo, tedda hütäse
 kurratiks ja sadanaks, kes keik ilma-maad ärs
 raeksitab, tedda heideti Ma peäle, ja temma
 inglid heideti mahha temmaga. Ja minna
 kuulim iure heäle, se ütles taewas: nüüd on õn-
 nistus ja wägai, ja kunningriik meie Jummalä,
 ja melewald temma Kristusse pärralt sanud.
 Eest et mahha-heidetud on meie wendade peäle
 kaedaia, kes nende peäle kaebab meie Jummalä,
 ees ödd ja päwad. Ja needesammad on tedda
 ärrawoitnud Talle werre pärrast, ja omma tun-
 nitusse sanna pärrast, ja ei olle omma ello mitte
 arnastand surmani. Sepärrast olge wägga
 rõõmsad, taewad, ja teie, kes nende sees ellate.

Ewangelium Mihkli Päwal. Matt. 18,
 1-11. salmist sadik.

Selsammal tunnil tullid jüngrid Jesusse iure
 ja ütlenid: Kes on kül se surem taewarikis?
 Ja Jesus kutsus ühhe lapsokesse ennese iure, ja
 panni tedda seisma nende keskele, ja ütles: Twest
 minna ütlen te le: kui teie ei pöra ümber, ja ei
 sa kui lapsokessed, siis ei sa teie mitte taewa-
 rikis. Kes nüüd isieennast allandab kui sesinnane lapsok-
 se, se on se surem taewa rikis. Ja kui kegi ühhe
 nisugguse lapsokesse minno nimmel wastowottab,
 se wottab mind wasto. Nagga kes pahhandab
 üh e neistinnatsist pissokessist, kes minno sisse
 uskwad, sel on parrem, et weski-kirowi temma
 kaela peaks podama ja tedda ärraupputadama
 süg

süggawama merre kohta. Hädda ma-ilmale pahhanduste pärrast! sest pahhandused peawad tulles; agga hädda selle innimeseie, kelle läbbi pahhandus tulleb. Agga kui sinno käsfi ehk sinno jalg sind pahhandab, siis raiu neid ärra ja heida ennesest ärra: parrem on sul, et sinna jallota ehk wiggane ello sisse lähhäd, kui et sul kaks kät ehk kaks jalga on, ja sind iggawesse tullesse heidetakse. Ja kui sinno film jund pahhandab, kissu tedda wälja, ja wiska ennesest ärra: parrem on sul et sinna ühhe filmaga ello sisse lähhäd, kui et sul kaks silma on, ja sind põrgo tullesse heldetakse. Katske, et teie mitte üht neistsinnatsist pissokesist ärra ei põlga; sest minna ütlen teile, et nende inglid taewas allati näwad minno Issa palge kes taewas on. Sest innimese Poeg on tulnud õnsaks teggema, mis on ärrakaddunud.

Meie Slanda Jesuse
Kristusse

Kannatamine
ja

S U R M,

Nelja Ewangelisti Kamatust
kõtkopandud.

I.

Ugga hapnematta leibade Pühha tulli liggi mis hütakse Pasa pühaks, sest kahhe päwa Pärast olli Pasa- ja hapnematta leibade päwad; siis ütles JEsus omma jüngritte wasto: Teie teate, et kahhe päwa pärast Pasa-pühha on, ja innimese Poeg antakse arra, et tedda peab risti podama. Siis tullid kocko üllemad preestrid ja kirjatundjad ja rahwa wannemad selle üllema preestri kotta, kedda huti Kaiwaks, piddasid nou ja otsisid, kuidas nemmad Jesust karwalussega piddid finniwotma ja ärratapma. Ugga nemmad ütlesid: Ei mitte pühade aial, et mässamine rahwa seas ei touse; sest nemmad kartsid rahwast.

Agga enne Pasa-pühha, kui JEsus teadis, et temma tund oli tulnud, et ta siit ma-ilmaist pids de ärraminne JEsu jure, otlego temma oli armastanud ommaksid, kes ma-ilmas oliid, nenda on ta neid armastanud ot'ani. Ja kui temma Petanias oli pidalitöbboise Simona loias, jüs tuli temma jure üks naene, tel oli üks alabastri-riist selge ja wägga kalli nardi-salwiga, ja ta murdis se alabastri-riista katki, ja wallas sedda temma pähhä, kui temma laudas istus. Agga kui temma jüngrid sedda näggid, sai nende meel pahhaks ja ütlesid: Mis tarwis on sesinnane huffaminne? Gest seddasinnast salwi olleks woinud ärramüa paljo cunam kui kolme saa tenari rahha eest, ja waestele anda, ja nemmad said kurjaks ta peäle. Agga kui JEsus sedda moists, ütles ta nende wasto: Jätke tedda rahhule, miks teie selle naesele waewa tete? Temma on head tööd mulle teinud. Gest waesed on ikka teie jures, ja kui teie tahhate, woite teie neile head tehha: agga miad ei olle teil mitte ikka. Temma on teinud, mis ta on woinud. Et ta sedda salwi minno ihho peäle on wallanud, sega on ta enne joudnud mo ihho woida matmisses. Töest minna ütlen teile: Kus ial sesinnane armõppetus kulutakse keiges ma-ilmas, seäl peab ka rakitama temma mällestusses, mis sesinnane on teinud.

Ja kui dhto-sõmaaeg weel kã olli (kui kurrat jo olli Jüda Simona poia Jskarioti süddamesse annud, et ta tedda pididi ärraandma) ja JEsus teadis, et Jssa keik temma kätte olli annud, ja

Et temma Jummalast olli tulnud, ja Jummalajure läks; siis tousis temma õhto-sõmaaiast ülles, ja panni ommad rided mahha, ja wottis ühhe rättilo ja siddus ennese ümber; parrast wallas temma wet ühhe pekki sisse; ja hakkas jüngritte jallad pessema ja se rättiloga kuuwatama, mis temma ümber olli seutud: Siis tulleb temma Simona Peetruse jure, ja temma ütleb temma wasto: Jesand, sinna's minno jallad pessed? Jesus wastas ja ütles temma wasto: Mis minna teen, sedda ei tea sinna nüüd mitte, agga parrast sedda pead sa teada sama. Peetrus ütles temma wasto: Ellades ei pea sa minno jalgo pessema. Jesus wastas temmale: Kui minna sind ei pesse, siis ep olle sul ossa minnoga. Simon Peetrus ütles temma wasto: Jesand, ei mitte ükspäinis minno jalgo, waid ka käs'i ja Pead. Jesus ütles temmale: Kes pestud on, sellel ep olle tarwis muud kui jalgo pesta, sest ta on ülleültse puhhas; ja teie ollete puhtad, agga mitte keif. Sest temma teadis, kes tedda pididi ärraandma; Separrast ütles temma: Teie ep olle keif puhtad. Kui temma nüüd nende jallad sai pesnud ja ommad rided rootnud, siis istus temma jälle mahha ja ütles nende wasto: Kas teie teate, mis minna teile ollen teinud? Teie hüate mind: * Öppetaja ja Jesand, ja ütlete diete, sest minna ollen se. Kui nüüd minna se Jesand ja Öppetaja teie jallad ollen pesnud, siis peate teie ka teine teise jallad pessema; sest ühhe õppetuse märki ollen ma teile annud, et ka teie nenda tete, kui minna teile ollen teinud. Tõest, tõest minna ütlen teile: Sullane ep olle mitte

mitte surem kui temma issand, egga Kõst surem
 kui se, kes tedda on lakkitanud. Kui teie sedda
 teate, õnsad ollete teie, kui teie sedda tete. Min-
 na ep ütle teist keikist; ma tean, kedda ma ollen
 ärravallitsenud, waid sepärrast, et kirri piddi
 tõeks sama: Kes minnoga leiba sööb, se tõstab
 omma kanda minno wasto ülles. Eest aiast üt-
 len minna teile, enne kui se sünnib, et, kui se
 saab sündinud, teie ussute, et minna se ollen.
 Tõest, tõest minna ütlen teile: Kes wastowottab,
 kui minna keddagi lakkitan, se wõttab mind
 wasto; agga kes mind wastowottab, se wottab
 tedda wasto, kes mind on lakkitanud. Kui Jē-
 sus sedda sai ütelnud, sai temma seggaseks wai-
 mus, ja tunnistas ja ütles: Tõest, tõest minna
 ütlen teile, et üks teie seast mind ärraannab.
 Siis waartsid jüngrid teine teise sümi, ja ollid
 kahhe wahhel, kennest ta piddi räkima. Agga
 Jeesusse sülles olli maas laudas üks temma jün-
 ritteist, kedda Jeesus armastas. Selle pole
 niind ldi Simon Pectrus peaga, et temma piddi
 kulama, kes se kui piddi ollema, kellest temma
 räkis. Agga sesinnane lastis ennast Jeesusse
 rinna peäle ja ütles temma wasto: Jēsand,
 kes se on? Jēsus wastas: Se on sesamma, kel-
 lele minna sedda pallokest sissekastan ja annan;
 ja temma kastis sedda pallokest sisse, ja andis
 sedda Judate Simona poiale Jkariotile; ja se
 pallokesse järrele läks sadan temma sisse. Siis
 ütles Jēsus temmale: Mis sa teed, sedda te us-
 sinaste. Agga sedda ei moistnud ükski neist,
 kes laudas maas istusid, miikspärrast temma
 sedda temmale ütles: Eest monned mõtlefid, et
 Juda

Juda kâes kukkur olli, et Jesus temmale piddi ütlemä: Osta mis meil tarwis on Pühhiks; ehk, et temma waestele middagi piddi andma. Kui temma nüüd sedda pallokest sai wötnud, läks temma seddamaid wälja, agga õ olli.

Agga sadanas olli läinud Juda sisse, kedda lianimmega hütasse Iskariotiks, kes nende kah heteistkümne arrust olli. Ja temma läks ärra ja räkis üllematte preestrude ja sõapealikkudega sedda, kui temma tedda widdi nende kätte ärraandma, ja ütles: Mis teie tahhate mulle anda, siis tahhan ma tedda teie kätte ärraanda? Agga kui nemmad sedda kuulsid, said nemmad rõõmsaks ja pakkusid ja leppisid teine teisega, temmale kolmkümminend hõbbetükki anda. Ja temma töötas, ja sest aiast otsis temma pärrast aega, et ta tedda neile woiks ärraanda ilma tüllita.

Kui ta nüüd sedda wiisi olli wäljaläinud, ütles Jesus: Nüüd on innimesse Poeg auustud, ja Jummal on temma sees auustud: ons Jummal temma sees auustud, siis auustab tedda ka Jummal issienneses, ja auustab tedda pea. Lapsokessed, minna ollen weel ürrikeseks aiaks teie jures; küll teie otsite mind, ja otjega minna Judarahwa wasto ollen üttelnud: Kuhho ma lähhan, fenna ei woi teie mitte tulla, nenda ütlen minna nüüd teile ka. Uut kässo-sanna annan minna teile, et teie teine teist peate armastama nenda kui minna teid ollen armastanud, et teie ka teine teist peate armastama: Sestsammas tundwad feik, et teie minno jüngrid ollite, kui teil

teil armastus on isfikeskes. Simon Peetrus ütleb temma wasto: Jesand, kuhho sa lähhad? Jesus wastas temmale: Kuhho minna lähhan, ei woi sa nüüd mitte minno järrel kâia, agga pârrast pead sa mo järrel kâima. Peetrus ütleb temma wasto: Jesand, miks ma nüüd ei woi sinno järrel kâia? ma tahhan omma ello sinno pârrast jätta. Jesus wastas temmale: Tahhad sinna omma ello minno pârrast jätta? tõest, tõest minna ütlen sulle: Kus ei laula mitte enne, kui sinna mind jo kolmforda saad ärrasalganud.

II.

Agga hapnematta leibade pääro tullid, ja esimesjel päwal, kui nemmad Pasa-täle tappid, tullid jüngrid Jesusse jure ja ütlesid temmale: Kus sa tahhad, et meie peame minnema ja walmistama, et sa Pasa-talle woid süa? Ja temma läkkitas kaks onnast jüngrittest, Peetrust ja Joannest, ja ütles: Minge ja walmistage meie Pasa-talle, et meie sedda woime süa. Agga nemmad ütlesid temmale: Kus sa tahhad, et meie sedda peame walmistama? Ja ütles neile: Minge liina, ja wata kui teie liina sisse tullete, siis tulled teie wasto üks innimenne, se kannab ühhe wee kruusi, kâige temma järrel, ja seäl koias, kuhho temma sisse lähhad, ütlege selle koias is sandale: Oppetaja ütleb: mo aeg on liggi, ma tahhan sinno jures Pasa-talle walmistada ja süa omma jüngritega: kus on se woõraste tubba, kus ma se Pasa-talle omma jüngritega woin süa? Ja sesamma näitab teile ühhe sure ehhitud toa üllewel, mis walmis on; seäl walmistage meie.

Ja temma jüngrid teggid nenda, kui Jesus neid olli käskinud, läksid ärra ja said linna ja leidsid nenda, kui temma neile olli ütelnud; ja nemmad walmistasid Pasa-talle.

Agga kui õhto sai, tulli temma nende kahhetisteistkümnega. Ja kui se tund tulli, istus temma mahha, ja need kaksteistkümmend Apostlit temmaga. Ja temma ütles nende wasto: Minna ollen süddamest iggatsenud se Pasa-talle teiega süa, enne kui ma kannatan: sest minna ütlen teile, et ma sest mitte ennam ei sõ, künni keib saab sündinud Jummala riikis. Ja kui ta karrikast sai wõtnud, tännas temma ja ütles: Wotke se, ja jaggage ennestele; sest ma ütlen teile, et minna ei io mitte sest wina-pu wiljast, künni Jummala riik saab tulnud.

Ja kui nemmad laudas istfid ja sõid, ütles Jesus: Twest minna ütlen teile, üks teie seast, kes minnoga sõbb, annab mind ärra. Ja nemmad said wägga kurwaks, ja hakkasid iggäüks nende seast järrestikko ütlesema temma wasto: Jesand minnaks se ollen? ja teine jälle: Minnaks se ollen: Agga temma wastas ja ütles neile: Üks neist kahhetisteistkümnest, kes minnoga kät woagnasse pistab, se annab mind ärra. Käl innimesse Poeg lähhab ärra nenda, kui temmast on kirjotud; agga hädda selle innimessele, kelle läbbi innimesse Poeg ärraantakse; hea olleks temmale, kui se innimenne ei olleks sündinud. Siis kostis Judas, kes tedda ärraandis: Minnaks se ollen, Rabbi? Temma ütles temma wasto: Oled, jah!

Agga

Agga kui nemmad sõid, wõttis Jēsus leiba, tãnnas ja õnnistas, murdis ja andis omma jüngeritele ja ütles: Wõtke, sõgē, se on minno ihho, mis teie eest antakse, sedda tehke minno mällestusset. Selsammal kombel wõttis temma ka se karrika pãrast sedda, kui nemmad said õhtust sõnud, tãnnas ja andis neile ja ütles: Joge keik seält seest, sesinnane karrikas on se uus seãdus minno werre sees, mis teie eest arrawallatakse; ja nemmad joid keik seält seest. Ja temma ütles neile: Se on minno werri, se ue seãdusse werri, mis mitme eest arrawallatakse pattude andeks: andmissets: sedda tehke, ni mittoõrd, kui teie ial sedda jote, minno mällestusset. Agga tõest minna ütlen teile, et minna ei wõtta mitte sest aiast sestinnatsest winapu wiljast jua sest pãrwast sadik, kui minna sedda uut teiega joon Jummala omma Jēsa rikis.

Süiski wata, minno arraandia kãssi on minnoga laudas. Ja innimesse Poeg lähhab kũl, nenda kui on seãtud; süiski hãdda selle innimessele, kelle lãbbi tedda arraantakse. Ja nemmad hakkasid teine teise kãest kũssitellema, kes se kũl nende seast pididi ollema, kes sedda pididi teggema. Agga nende seas tousis ka riid, kes neist pididi suremaks arwatama? Agga temma ütles neile: Pagganatte kunningad wallitsewad nende õlle, ja kes nende peãle woimust wõtwad, neid hũtakse armolikkuks issandaks: agga teie mitte nenda, waid se surem teie seast olgo kui uorem, ja se õlsem kui se kes tenib; sest kes on surem, se, kes
laus

laudas istub, woi se, kes tenib? eks se kes laudas istub? agga minna ollen kesi teie seas, nenda kui e, kes tenib. Agga teie ollete need, kes minno jure jahnud minno kiusatusse sees; ja minna seau teile se kunningrigi, nenda kui minno Issa fedda mulle on seadnud, et teie peate söma ja joma minno laudas mo kunningrigis, ja ištma aujargede peal ja kahheterištümne Israeli sugguaro peale kohhut moisima. Agga JEsand ütles: Simon, Simon, wata sadanas on teid wägga püüdnud söaluda kui nisso: agga minna ollen sinno eest pallunud, et sinno ušt ei pea ärralõpma; ja kui sa pärrast saad ümberpöörnud, siis kinnita ommad wennad. Agga ta ütles temmale: JEsand ma ollen walmis, sinnoga ni hästi wangi kui surma minnema. Agga temma ütles: Minna ütlen sulle, Peetrus: Kük ei laula mitte tanna enne, kui sinna kolinkord saad ärralgalgannud, et sa mind ei tunne.

Ja temma ütles nende wasto: Kui ma teid ollen läkkitanud kukrota ja paunata ja kingata, ons teil middagi waia olnud? agga nemmad ütlesid: Ei ühtegi. Siis ütles temma neile: Agga nüüd, kel kukkur on, se wotko sedda, nenda sammoti ka pauna, ja kennel ep olle, se mügo ärra omma kabe, ja ostko moõka: Sest minna ütlen teile, et se weel minnule peab sündima, mis kirjotud on: Temma on ka üllekohtuste seffa arwatus; sest ka sel, mis minnust on kirjotud, on ots. Agga nemmad ütlesid: JEsand, ennä! siin on kaks moõka; agga temma ütles neile: Kük on.

III.

Kui JEsus sedda sai rāfinud ja nemmad fitus se=laulo said laulnud, lāks temma wālja omma jūngrittega, ja lāks omma wiši jārrel ūlle Kidroni jōe ōlli=māele, agga temma jūngrid kāisid ka temma jārrel. Siis ūtles JEsus neile: Selsinnatsel ōsel wottate teie keik ennast minnust pahhandada, sest kirjotud on: Ma tahhan sedda karjast lūa, ja karja lambaid peab laiale pillutama. Agga pārrast kui ma saan ūllestousnud, tahhan ma teie ele miinna Kalilea male. Agga Peetrus kostis ja ūtles temmale: Ehk ka keik peaksid ennast sinnust pahhandama, ei tahha minna ennast pōlegi pahhandada. Ja JEsus ūtles temma wasto: Tōest minna ūtlen sulle, tanna selsinnatsel ōsel, enne kui kulk saab kaksford laulnud, salgad sa mind kolmford ārra. Agga Peetrus ūtles weel ennām peālegi temma wasto: Ehk ma ka sinnōga peaksin surrema, ei tahha ma sind mitte ārrasallata; ja nendasammoti ūtlesid ka keik jūngrid.

Siis tulli JEsus nendega ūhhe moisa, mis hūstakse Ketsemaneks, kus ūks aed olli, senna sisse lāks temma ja temma jūngrid. Agga Judas, kes tedda ārraandis, teadis ka sedda paika, sest et JEsus saggedaste senna omma jūngrittega olli kōkkotulnud. Ja kui temma senna paika sai, ūtles temma omma jūngritte wasto: Palluge Jummalat, et teie kiusatusse sisse ei sa: istke seie mahha, kunni ma saan senna lāinud ja luggenud. Ja ta wottis ennesega Peetrust ja Jakobust ja

Joannest, need kaks Sebedeusse poega, ja haks
 kas kurwaks sama, wägga wärrisema ja hirs-
 must abhastust tundma. Siis ütles ta neile:
 Minno hing on wägga kurb sumani, jäge seie
 ja walwage minnoga.

Ja temma isse lahkus neist ärra, läks pisisut
 emale ni kaugele, kui kirwiga woib süsta, ja
 heitis Ma peäle põlweli ja omma silmi mahha ja
 lugges, et kui se woiks olla, se tund temmast
 piddi möda minnema, ja ütles: Abba, minno
 Jssa! sinna woid keik tehha, kui se woib olla,
 kui sinna tahhaksid sedda karrikast minnust ärra-
 wotta, siis mingo sessunnane karrikas minnust mö-
 da, ja wotta tedda minnust ärra, agga ommeti
 ärgo sundko mitte nenda, kui minna tahhan, waid
 kui sinna tahhad. Ja temma tulli jüngritte jure
 ja leidis neid maggamast, ja ütles Peetrussele:
 Simon, maggad sa? eks sa ei suda ühte tundi
 walwada? nendaks teie ei suda ühte tundi min-
 noga walwada? walwage ja luggege, et teie
 kuusatusse sisse ei sa; waim on kül walmis, agga
 lihha on nõdder.

Ja läks temma teistkorda ärra ja lugges ja
 ütles seddasamma asja: Minno Jssa; kui se-
 sunnane karrikas ei woi minnust möda minna,
 muido kui et ma sedda joon, siis sundko sinno
 tahtminne. Ja temma tulli taggasi ja leidis
 neid ta maggamast, sest nende silmad ollid ras-
 ked unnest, ja nemmad ei teadnud mitte, mis
 nemmad temmale piddid wastama. Ja temma
 jättis neid ja läks ta ärra, lugges kolmatkorda

ja ütles needsammad sannad. Agga üks ingel näitis ennast temmale taevast, ja kinnitas tedda. Ja kui ka surmaga olli woitlemas, pallus temma Jummalat kangeminne; agga temma higgi olli kui werre-pissarad, need langsid Ma peäle. Ja temma tousis ülles Jummalat pallumast, ja tulli kolmat puhko omma üngritte jure, ja leidis neid maggamast kurbdusse pärrast; ja temma ütles neile: Mis teie maggate? maggake pärrast ja hingake; aeg on möda, touske ülles ja palluge Jummalat, et teie kiusatusie nusse ei sa, wata se tund on joudnud, ja inimessse Poeg antakse ärra pattuste fatte; touske ülles, laski ärra, se on liggi tulnud, kes miud ärraannab.

Kui nüüd Judas ennese jure olli wotnud se wäehulga ja monningad üllematte preestride ja Bariseride sullasit, siis seddamaid kui temma JEsus alles rakis, tulleb senna Judas, üks neist kahhestesteistkümnest, ja temmaga palo rahwast lühtide, lamvide, svariistade, modkade ja nuwadega üllemist preestriit ja kirjatundiattest ja rahwa wannemist lakkitud, ja kais nende ees. Kui nüüd JEsus teadis keik, mis temma peäle piddi tulles, läks temma wälja ja ütles nende wasto: Redda teie otsite? Nemmad wastasid temmale: JEsust Maatsaret ist. JEsus ütles neile: Minna ollen se. Agga Judas, kes tedda ärraandis, seisib ka nende iures. Kui temma nüüd neile ütles: miuna ollen se; siis läksid nemmad taggasi ja langsid mahha. Siis küsis temma neilt ta: Redda teie otsite? agga nemmad ütlesid: JEsust Maatsaretist. JEsus was-

tas: Ma ollen teile ütelnud, et minna se ollen; ku: teie nüüd mind otsite, siis laske needsinna ärraminnu. Et se sanna piddi tõeks sama, mis ta olli ütelnud: Minna ep olle keddagi ärrakaus tanud neist, mis sa mulle olled annud. Agga se kes tedda ärraandis, olli neile tahte annud ja ütelnud: Kellele ma suud annan, se on sesamma, tedda wõtke kinni ja wige julgeste ärra. Ja kui ta senna sai, tulli ta warsi JEsusse jure temmale suud andma, ja ütles: Rabbi, terre Rabbi! ja andis temmale suud. Agga JEsus ütles temmale: Sõbber, mikspärrast olled sinna siin? Judas, annad sinna suandmissega innimesse Poia ärra? Siis tullid nemmad temma jure, pistsid käd temma külge ja wotfid tedda kinni.

Agga kui need, kes temma ümber ollid, nägid, mis piddi sündima, ütlesid nemmad temmale: JEsand, kas meie peame moõgaga sekka löma? Ja wata üks neist, kes seäl JEsussega ollid, Simon Peetrus, kel moõk olli, sirtutas omma kät ja tombas omma moõka wälja, ja löi üllema preestri sullast ja raius temma parrema kõrwa ärra; agga selle sullase nimmi olli Malcus. Agga JEsus wastas ja ütles: Jätke siit sadik; ja Peetrusse wasto: Pista omma moõk temma tuppe, sest keik kes moõka wotwad, need sawad moõga läbbi hukka. Woi, mõtled sinna, et minna praego ei woiks omma JEsu palluda, et ta mulle seie sadaks ennam kui kaksteistkümmend legioni inglid? agga kuidas peaksid kirjad tõeks sama? eks minna sedda karrikast pea jomma, mis mulle JEsu ou annud? sest se peab nenda

nenda sündima. Ja temma putus temma Mal-
kuse kõrvasse, ja teggi tedda terweks.

Agga selsammal tunnil wastas ja ütles JEsus
üllematte preestride ja pühha koia peälikkude ja
wannematte wasto, kes temma peäle tullid;
Teie ollete wäljaläinud otsego rõõwli peäle, mõõ-
kade ja nuiadega mind kinniwotma: et ma kül
iggapääm teie jures ollen olnud ja istnud pühhas
koias õppetamas, ei olle teie minno külge käsfi
pistnud egga kinni wotnud; agga se on teie tund
ja pimmedusse woimus, se on keik sündinud, et
prohwetide kirjad piddid tõeks sama. Agga wäe-
hulk ja üllem pealik ja Juida-rahwa sullased wot-
sid JEsust kinni ja siddusid tedda. Siis jätsid
tedda keik jüngrid mahha ja pöggenesid ärra.

Ja üks poisimees käis temma järrel, sel olli
kallis linnane rie selgas palja ihho peäle, ja pois-
mehhed wotsid tedda kinni; agga temma jättis
sedda kallist linnast riet mahha, ja pöggenes al-
lasti nende käest ärra.

IV.

Agga need kes JEsust ollid kinniwotnud, wisid
tedda essite Anna jure; sest se olli Kaiwa ai, kes
sel aastal üllem preester olli. Agga Kaiwas olli
se, kes Juida rahwale nou annud, et se pididi heaks
tulles, et üht inimest rahwa eest pididi hukkata-
ma. Seält saatsid nemmad tedda üllema preestri
Kaiwa kotta, kuhho keik üllemad preestrid ja
wannemad ja kirjatundiad ollid kokko tulnud.

Agga Simon Peetrus kais kavgelt Jesuse järrele üllema preestri koiast sadik, ja üks teine jünger temmaga; agga se jünger olli üllema preestriga tuttav ja läks Jesusega üllema preestri kotta. Agga Peetrus seisis wäljas ukse ees; siis läks se teine jünger, kes üllema preestriga tuttav olli, wälja ja räkis uksehoidiaga, ja wiis Peetrust sisse, ja temma läks sisse. Sepärrast ütles se tüdruk se uksehoidia pärrast Peetrusse wasto: Eks sinnaagi olle sellesinnatje innimesse jüngeritset? Temma ütles: Ei olle mitte. Agga need sullas sed ja teenrid seisid ja ollid sütte-tuld teinud, et külmi olli, ja sojendasid ennast. Agga kui nemmad kes oue tuld üllesteggid ja ühhes mahha istid, siis istus Peetrus keskele nende selka ja sojendas ennast tulle äres, et temma sedda otla pidid näha sama. Agga üllem preester küssis Jesuse felt temma jüngerite ja temma õppetusse pärrast. Jesus kostis temmale: Minna ollen julgeste räkkinud selle ma-ilmale, ma ollen ikka õppetanud koggodusse ja pühhas koiast, kuhho keikist paikust Jüda-rahwas kofko tulleb, ja sallaja ev olle minna ühtegi räkkinud; mis sa mult küssid? Küssi neilt kes kuulnud, mis ma neile ollen räkkinud; wata need teadwad, mis ma ollen räkkinud. Agga kui ta sedda sai üttelnud, loi üks neist teenridest, kes seäl jures seisid, Jesusi keppiga, ja ütles: Wendaks sa üllema preestri wastad? Jesus kostis temmale: Kui ma kurjaste ollen räkkinud, siis tumista sedda kurja ollewad; agga kui ma hästi ollen räkkinud, mis sa mind lööd? (Agga Annas olli tedda läkkitanud kinniseitud üllema preestri Kaiwa jure.)

Agga üllemad preestrid ja wannemad, ja keit se suur kōhhus otsisid walle-tunnistust JEsuse wasto, kuid a nemmad tedda piddid surma saatma, ja ei leidnud ūhtegi; ja et kül paljo tunnistussemehhi ette tullid, ei leidnud nemmad middagi: fest paljo tunnistasid wallet temma peäle, ja nende tunnistused ei olud ūhhesuggused. Agga wimaks tullid kaks walle-tunnistus meest ette, wotsid kätte ja tunnistasid wallet temma peäle ja ütlesid: Meie olleme kuulnud tedda ütlewad: Minna woin ja tahhan se Jummal a kempli, mis kättega on tehtud, mahhakisuda, ja kolme päwaga teist ūlesehitada, mis ep olle mitte kättega tehtud. Ja nendagi ei olud nende tunnistus ūhhesuggune.

Ja ūllem preester tousis ūlles ja astus keskele, ja küssis JEsuselt ja ütles temma wasto: Eks sa middagi ei wasta? mis tunnistawad need sin natsed sinno wasto? Agga JEsus jai wait ja ei wastand middagi. Ta küssis se ūllem preester temmalt ja ütles temmale: Minna wannutan sind ellawa Jummal a jures, et sinno meile ütled, kas sa olled Kristus Jummal a Poeg? Sunaks olled se Kristus selle kidetud Jummal a Poeg? Ja JEsus ütles temmale: Jah minna ollen; ommefti ütlen minna teile: Gest aiast peate teie neggema inimessse Poia istwad Jummal a wae parremal ppele, ja tullewad taewa pilwede peäl. Siis kār ristās ūllem preester ommad rided lõhki ja ütles: Temma on Jummalat teotanud, mis meil ennam tunnistus-mehhi tarwis on? wata nüüd ollete teie temma Jummal a teotamist kuulnud;

mis teie arvate? Agga nemmad keik moistsid kōhhut, et ta pididi surma wāart ollema, was tasid ja ütlesid: Temma on surma wāart.

Siis hakkasid monningad temma filmi sūllitama, ja temma filmad kinnikatma, ja temma kõrwa äre löma, ja temmale ütles: Moista meile kui prohwet, Kristus, kes se on, kes sind löi? ja sullased löid tedda keppidega.

Agga kui Peetrus wäljas seäl al oue peäl istus, tulli üks üllema preestri tüdrukkuist, ja kui ta näggi Peetrust tulle äres istwad ja ennast sojendawad, tulli ta temma jure, watis üksi filmi temma peäle ja ütles temma wasto: Ja sinnagi ollid Naatsaretti Jesusega Galilea-maalt. Agga temma salgas tedda keikide ees ärra ja ütles: Naene, minna ei tunne tedda, ei ma moista egga tea, mis sa rāgid.

Ja temma läks wälja ette oue, ja kuul laulis. Agga kui temma wārrawa pole ärralāks, näggi tedda üks teine ja ütles neile, kes seäl ollid: Gesinnanegi olli se Naatsaretti Jesusega. Ja se üllema preestri tüdruk näggi tedda jälle, ja hakkas ütles neile, kes seäl jures seisid: Gesinnane on üks nende seast. Ja ürrikesse aia pärrast näggi tedda üks teine mees ja ütles: Sinnagi olled nende seast. Agga Simon Peetrus seisis ja sojendas ennast; siis ütlesid nemmad temma wasto: Eks sinna ka olle temma jūngritte seast? Agga temma salgas ta ühhe wandega ja ütles: Jūnimenne, minna ei olle mitte, ma ei tunne sedda innimest.

Ja ürrikesse aia pärrast liggi ühhe tunni aega wahhet kinnitas sedda üks teine ja ütles: Tõe polest sesinnanegi olli temmaga; sest temma on Kalilea=ma mees. Siis tullid temma jure need, kes seäl seisid ja ütlesid jälle Peetrus=tele: Tõest sinmagi olled nende seltsist, sest sinna olled Kalilea=ma mees, ja sinno keelgi tunnistab sind ülles, et sinno kele=murde on sedda wiisi. Siis ütles üks neist üllema preestri sullast, kes selle suggulane olli, kelle kõrwa Peetrus olli ärraraiunud: Ets minna sind temmaga näinud aedas? Agga Peetrus ütles: Innimenne, ei ma moista, mis sa räägid. Siis hakkas temma ennast wägga ärraneed=ma ja wanduma: Ei ma tunne sedda inimest, kellest teie räägite. Nenda salgas Peetrus ta ärra, ja seddamaid, kui temma alles rääkis, laulis kük teist korda. Ja JEsand põris eunast ümber ja watis Peetrusse peäle, ja Peetrusse mele tuli JEsanda sanna, kui ta temma wasto olli ütelnud: Enne kui kük kaksford saab laulnud, salgad sa mind kolmford ärra. Ja Peetrus läks wälja, kattis ommad silmad kinni, ja nuttis kibbedaste.

Agga need mehhed, kes JEsust kinnipiddasid, naersid ja pekfid tedda; ja nemmad katsid temma silmad kinni, ja löid temma wasto filmi ja küssid temmalt ja ütlesid: Moista kui prohwet, kes se on, kes sind löi? Ja paljo muid asjo rääksid nemmad temma wasto ja teotasid.

Agga warsi warra hommiko, kui walge sai, tullid üllemad preestrid rahwa wannemattega ja kirjatundjattega, ja keif se suur kohhus kofko, ja

piddasid nou JEsusse wasto, et nemmad tedda piddid surma saatma, ja wisid tedda ülles omma sure kōhto ette ja ütlesid; Olled sinna se Kristus? ütles meile; agga temma ütles neile: Kui ma teile peaksin ütlesma, ei teie ussu polegi; agga kui minna ka peaksin küssima, siis teie ei wasta mulle polegi, ja ei lasse mind mitte lahti. Sest aiast peab inimessse Poeg istuma Jummalaga wäe parremal polel. Agga nemmad ütlesid keik: Olled sinna siis Jummalaga Poeg? Agga temma ütles nende wasto: Teie ütlete, sest minna ollen se. Agga nemmad ütlesid; Mis meil ennam tunnistust tarwis on? Sest meie olleme isse temma suust kuulnud.

V.

Ja keik se rahwa hull wotsid kätte ja siddusid JEsust kinni, ja wisid tedda Kaiwa jurest kōhtokotta, ja andsid tedda Ma-wallitseja Pontiusse Pilatusse kätte; agga se olli warra.

Kui Judas näggi, kes tedda olli ärraannud et ta olli hukkamoistetud, siis kahhetes temma sedda, ja tõi need kolmkümmend hōbbe-tükki jälle üllesma preestride ja wannematte kätte ja ütles: Minna ollen pättö teinud, et ma ollen wagga werd ärraannud. Agga nemmad ütlesid: Mis meil sega teggemist! Katsu sinna issi. Ja temma heitis need hōbbetükid mahha sinna templisse, ja läks kõrwale, ja ärramennes poos ta ennast ülles. Agga üllemad preestrid wotsid need hōbbetükid ja ütlesid: Meid ei sunni mitte ohwrista kirsto panna, sest se on werre-hind. Agga nemmad

mad piddasid nou, ja ostsid nende eest ühhe pots
tiseppa põllo matmisse paigaks modrastete: se
parrast hütasse se põld werre, põlluks tanna päs
wani. Siis ou tõeks sanud mis dõldu: en proh
weti Jeremia läbbi, kes ütles: Ja uemmad on
wõtnud Israeli laste kätel kolmkümmend hõbbe
tükki, selle hinda, kedda ni kalliks arwari, kedda
monned Israeli lastest ni kalliks arwasid; ja on
neid annud ühhe pottiseppa põllo eest, nenda kui
JEsand mind on kastsnud.

Agga Juda = rahwas ei läinud isse mitte kotho =
kotta, et nemmad ei saaks rojaseks, waid et nem
mad piddid Pasa = talle sõma. Siis läks Pilatus
nende jure wälja ja ütles; Mis teil on kaebamist
selle innimesse peäle? Nemmad kosisid ja ütlesid
temma wasto: Kui ep olleks seinnane mitte kur
jateggia, siis ei olleks meie tedda sulle ärraannud.
Siis ütles Pilatus neile: Wõtke teie tedda ja
moistke omma kässo = õppetusse järrel temma peäle
kohhut. Siis ütlesid Juda = rahwas temma was
to; Meil ep olle lubba keddagi ärratappa. Et
JEsusse sanna piddi tõeks sama, mis ta olli üt
selnud, kui ta tähendas, misuggust surma
temma piddi = surrema.

Agga nemmad, se rahwa hull, hakkasid temma
peäle kaebama ja ütlesid: Tedda olleme meie
leidnud, et ta rahwast ärrapõrab, ja kelab
Keisrile kotho = rahha andmast, ja ütles ennast
Kristusse ühhe kunninga ollewad.

Siis läks Pilatus jälle kotho = kotta ja kutsus
JEsust

Jesust. Agga Jesus seisib Ma-wallitseja ees, ja Ma-wallitseja Pilatus küsis temmalt ja ütles: Olled sa Juda-rahwa kuningas? Agga Jesus vastas ja ütles temmale: Kõigid sinna sedda isfiennesest, woi on sulle teised sedda minnust ütelnud? Pilatus vastas: Ollen minna Juda-mees? sinno omma rahwas ja üllemad preestrid on sind mulle ärraannud; mis sa olled teinud? Jesus kostis: Minno kuningriik ep olle mitte sestinnatsest ma-ilmast; olleks mo kuningriik sestinnatsest ma-ilmast, kü mo teenrid tapleksid, et mind Juda-rahwa kätte ei saaks ärraantud; agga nüüd ep olle mo kuningriik mitte süit. Siis ütles Pilatus temma wasto: Olled sinna siis ommeti kuningas? Jesus kostis: Jah ollen, sest minna ollen kuningas, ma ollen seks sündinud, ja seks ilmale tulnud, et ma tõele pean tunnistust andma; iggäiks kes tõe seest on, se kuleb minno heäle. Pilatus ütles temmale: Mis on tõdde? Ja kui ta sedda sai ütelnud, läks temma jälle wälja Juda-rahwa jure, ja ütles üllematte preestride ja rahwa wasto: Minna ei leia ühtegi süüd sest innimesest. Ja üllemad preestrid kaebasid paljo temma peäle; agga kui temma peäle neist ja rahwa wannemist kaebati, siis ei kostnud temma ühtegi. Siis ütles Pilatus temma wasto! Eks sa kule, kui paljo nemmad sinno wasto tunnistawad? Agga Pilatus küsis temmalt jälle ja ütles: Eks sa middagi ei wasta? wata kui paljo nemmad sinno wasto tunnistawad. Agga Jesus ei wastand ennem ühtegi ei ühhe ainsa sanna peäle, nenda et Pilatus sedda wägga immeks panni.

Agga nemmad aiasid peäle ja ütlesid: Temma annab rahwale pahha nou, ja õppetab keik mõda Juda-maad, ja on algand Kalilea-maalt süit sadik. Agga kui Pilatus Kalilea-maad kulis, küssis temma, kas se innimenne Kalilea-ma mees piddi ollema? Ja kui temma teada sai, et ta Herodesse wallitsusse alt olli, läkkitas temma tedda Herodesse jure, kes neilge päiwil Jerusalemmas olli. Agga Herodes sai wägga rõõmjaks, kui ta Jesust nähha sai, sest ta olleks tedda hea melega jo ammogi näinud, sepärrast et ta olli paljo temmast kuulnud, ja temma lotis ühhe immetähhe nähhalsada, mis temmast piddi tehtama. Külta küssis temmalt mitme sannaga, ogga temma ei wastand temmale ühtegi. Agga üllemad preestrid ja kirjatundjad seisid, ja kaebasid wägga waljuste temma peäle. Agga kui Herodes omma sõdameestega tedda es olli miiksti pannud ja naerunud, siis panni temma ühhe walge ride temma ümber, ja läkkitas tedda jälle Pilatusse jure. Ja sel päwal said Pilatus ja Herodes teine teisega sõbraks; sest enne ollid nemmad teine teise peäle wihhased olnud.

Agga Pühhiks olli Ma-wallitsejal se wiis, rahwale ühhe wangi lahti lasta, kedda nemmad ial lahti pallusid. Agga siis olli neil üks kulus wang, kedda hūti Parrabaks, se olli kinnipandud mässajattega, kes mässamisse sees ollid ühhe ärratapnud. Ja rahwas küssendas ja hakkas palluma, et ta piddi teggema nenda kui ta ikka neile olli teinud. Agga Pilatus kutsus need üllemad preestrid ja üllemad ja sedda rahwast kokko. Kui neme

nemmad nüüd ühhes kous ollid, ütles Pilatus nende wasto; Teie ollete sedda innimest minno jure tonud otsego rahwa ärrapõõrjat: ja wata ma ollen tedda teie ees kulanud, ja minna ep olle sest innimessest ühtegi süüd leidnud, mis teie temma peale kaebate; egga Herodeski; sest ma olen teid temma jure läkkitanud, ja wata, polle ühtegi temmale tehtud, mis surma wäär on. Agga teil on se wiis, et minna ühhe teile lahti lassen Pasa-pühhal; separrast tahhan ma tedda karistada ja lahti lasta. (sest ta piddi neile pühhiks ühhe lahti lastma.) Kumba teie nüüd tahhate, et ma teile pean lahti lastma, Parrabast, woi Jesust, tedda hütakse Kristusseks? tahhate teie, et ma teile se Juda rahwa kuningaga pean lahti lastma? Sest temma teadis, et üllemad preestrid tedda kadedusse parrast ollid ärraannud. Agga kui temma koto-järje peäl istus, läkkitas temma naene temma jure ja lastis nõõlda; Argo olgo sulle ühtegi teggemist sesinnatse Digega, sest minna olen tänna unnes paljo kannatanud temma parrast. Agga üllemad preestrid ja wannemad melitafid rahwast, et nemmad Parrabast piddid lahti palluma ja Jesust hukka saatma: ja kihutasid rahwast, et temma enneminne Parrabast neile piddi lahti lastma. Siis kostis Ma wallitseja ja ütles nende wasto: Kumba teie tahhate neist, et ma teile pean lahti lastma? Agga keik se hull küssendas wägga ja ütles: Hukka tedda ärra, ja lasse meile Parrabast lahti, kes olli ühhe mässamisse, mis linnas olli sündinud, ja tapmisse parrast wangi-torni heidetud. Siis hüdis Pilatus ta nende wasto, ja tahtis Jesust lahti lasta.

Siis

Siis küssendasid nemmad ta keik ja ütlesid: Ei mitte tedda, waid Parrabast. Agga Parrabas olli rõwel. Siis wastas Pilatus ja ütles neile jälle: Mis teie siis tahhate, et ma pean teggema selle JEsussega, kedda hütakse Kristusseks, ja kedda teie ütlete Juda = rahwa kuningaga ollewad? Agga nemmad küssendasid ta, karjusid wasto ja ütlesid keik: Sago ta risti podud! lõ tedda risti. Agga Pilatus ütles kolmat puhko nende wasto: Mis sesinnane siis kurja teinud? ma polle temmast ühtegi surma süüd leidnud, sepärrast tahhan ma tedda karristada ja lahti lasta! agga nemmad küssendasid meel ennam: Lõ tedda risti! ja aiasid peäle sure küssendamissega ja pallusid, et tedda pididi risti lödama. Ja nende ja üllematte preestride küssendaminne wöttis woimust.

Siis wöttis nüüd Pilatus JEsust ja pekksis teda piitsaga. Ja need sõamehhed punnusiid ühhe kroni kibboritsust, ja panid sedda temma pähsä, ja panid ühhe purpuri mantli temma ümber ja ütlesid: Terre, Juda = rahwa kuningas! ja löid tedda keppidega. Siis läks Pilatus jälle wälja ja ütles nende wasto: Wata ma toon tedda teile wälja, et teie tunnete, et ma temmast ühtegi süüd ei leia. Siis läks JEsus wälja ja kandis se kibboritsa = kroni ja purpuri mantli; ja Pilatus ütles nendewasto: Ennä innimest! Kui nüüd üllemad preestrid ja teenrid tedda näggid, küssendasid nemmad ja ütlesid: Po risti! po risti! Pilatus ütles nende wasto: Wotke teie tedda ja poge tedda risti, sest minna ei leia süüd temmast. Juda = rahwas kostsid temmale: Meil on käsk, ja
meie

meie kässo järrele peab temma surrema, sest ta on is'eennast Jummalala Poiaks teinud. Kui nüüd Pilatus sedda sanna kulis, kartis temma weel ennam, ja läks jälle kohto kotta, ja ütleb JEsusse wasto: Kust sinna olled? agga JEsus ei annud temmale wastust. Siis ütleb Pilatus JEsusse wasto: Eks sa rägi minnoga? eks sa ei tea, et mul melewald on juud risti pua, ja melewald on sind lahti lasta? JEsus kostis: Sinnul ep olleks ühtegi melewalda minno ülle, kui se sinnule ei oles leks antud üllewelt: sepärrast on sannel, kes mind sulle on ärraannud, surem pat. Sest aiast otsis Pilatus tedda lahti lasta! agga Juda=rahwas küssendasid ja ütlesid: Kui sa seddasunnast lahti lassed, siis ep olle sinna Keisri söbber mitte, sest iggaüks, kes issiennast kunningaks teeb, se on Keisri wastane. Kui nüüd Pilatus sedda sanna kulis, wiis temma JEsust wälja, ja istus mahha kohto=järje peäle senna paika, mis hütakse kirwi=põrmanduks, agga Ebrea kele Kabbataks. Agga se olli Pasa=pühha walmistamisse pääw liggi kuendamal tunnil; ja temma ütles Judarahwa wasto: Ennä teie kunningast; Agga nemmad küssendasid: Wi ärra, wi ärra! wo tedda risti! Pilatus ütles neile: Ka minna pean teie kunningast risti poma? üllemad preestrid wastsid: Meil ep olle kunningast, kui Keiser.

VI.

Agga kui Pilatus näggi, et temma ei wöind ühtegi parrata, waid et weel ennam k'arra sindis, wottis temma wet ja pessi käsfi rahwa nähhes ja ütles: Ma ollen ilmasüta sellesinnatse
Dige

Dige werrest; k'ul teie jate n'ähha! Siis wastas keik rahwas ja ütles: Temma werri olgo meie peale ja meie laste peale.

Agga Bilatus tahtis rahwa mele p'arrast tehha, ja moistis kohhut, et nende pa'we järrele p'iddi sundima, ja lastis neile Parrabast lahti, sedda, kes ühhe m'assamis'e ja täpmisse p'arrast olli wangitorni heidetud, sedda nemmad lahti palusid: agga J'Esust, sedda ta piitsaga lasnud peksta, andis ta, nenda kui nemmad tahtsid, nende kätte, et tedda p'iddi risti lödama.

Siis wot'sid Ma'wallitseia sõam'ehhed J'Esust enneiega, ja wiid tedda ärra jenna kotta, mis on k'ohtopark, ja kutsusid keik jeda wäe-hulka, ja k'ogusid temma jure keik omma seltsi k'okko; ja wot'sid temma rided seljast ärra, ja pannid temma ümber purpuri-mantli, ja puunusid k'roui Fibbrowitsust ja pannid sedda temma ümber pea, ja andsid pilliroo temma parreina kätte, ja heitsid temma ette põ'weli mahha, naersid tedda ja hak'kasid tedda terretama, ja ütlesid: Terre Judas rahwa k'unuugas! Ja nemmad wot'sid sedda pilliroo, ja löid sega temma pä'hhä, ja süllitasid temma peale, ja heitsid põ'weli mahha ja kum'mardasid tedda.

Ja kui nemmad tedda said naernud, wot'sid nemmad se purpuri-mantli temma seljast ärra, ja pannid temma omma rided temma selga, ja wi'sid tedda wälja, et nemmad tedda p'iddid risti löma.

Ja JEsus kandis omma risti ja läks wälja. Agga kui nemmad wäljaläksid ja tedda ärrawisid, leidsid nemmad ja said kätte ühhe Kireni - linna mehhe, kes möda läks, Simon nimmi, kes wäljalt tuli, Alessandri ja Ruhwi issa, sedda sundsid nemmad wäggiise ja pannid risti temma peäle, et ta sedda JEsuse järrele pididi kandma.

Agga temma järrel käis suur hull rahwas ja naesi, kes ka kaebasid ja tedda nutsid. Agga JEsus pöris ennast ümber nende pole ja ütles: Jerusalemma tütre, ärge nutke mind, waid nutke issiennast ja ommad lapsed; sest wata need päwad tullewad, millal ööldakse: õnsad on need, kes siggimatta, ja need ihhud, mis ilmale ei kannud, ja need nissad, mis ep olle immetanud. Siis hakkawad nemmad ütlesma mäggedele; Langege meie peäle; ja mäekinkude wasto: Katske meid! Sest kui sedda torele pule tehakse, mis siis kuivale peab sundima? Agga temmaga widi kaks teist kurjateggiat wälja ärrahukkata.

Ja nemmad wisid tedda senna paika, mis hütaise Ebrea keele Kolgataks, se on ärraselletud pealaes asse. Ja kui nemmad senna said, andsid nemmad temmale jua wina mirriga ja ädikast sappiga seggatud, ja kui ta sai maitstnud, ei tahtnud ta mitte jua, ja ei wotnud. Seäl posid nemmad tedda risti, ja temmaga kaks kurjateggiat, teist parrema, teist pahhema pole, agga JEsust keskele. Agga JEsus ütles?

J-ja! anna neile andeks, sest nemmad ei tea mitte, mis nemmad tewad.

Agga

Agga Pilatus kirjotas ka ühhe peäle = kirja, ja panni sedda risti külge; agga se olli kirjotud: **JESUS NAATSAREETIST, JUDA = RAHVVA KUNNINGAS!** Sedda pealekirja hüüd luggesid paljo JUDA = RAHVAST, sest se paik olli liggi linna, kus JESUS risti podi; ja se olli kirjotud **Ebrea =, Kreeka =, ja Ladina = keele.** Siis ütlesid JUDA = RAHVVA üllemad preestrid Pilatusse wasto: **Arra kirjota mitte: JUDA = RAHVVA KUNNINGAS; waid et temma üttele nud: MINNA OLLEN JUDA = RAHVVA KUNNINGAS.** Pilatus kostis: **Mis ma kirjotanud, ollen ma kirjotanud.**

Kui hüüd need sõamehhed JESUS olli risti pomud, wot sid nemmad temma rided ja jaggasid neid, ja teggid nelli ossa, igga sõamehhele ühhe ossa ja sedda kibe; agga se kuub olli õblematta üllewelt ülleüldes koutud. Siis ütlesid nemmad teine teise wasto: **ärge kiskugem sedda mitte lõhki, waid heitkem liisko selle pärrast, kelle pärrast se peab ollema.** Ja nemmad heitsid liisko, mis iggaüks pididi sama, et se kirri pididi tõeks sama, mis on tõeldud prohwetil labbi: **nemmad on minno rided isiekstes jagganud, ja minno kue pärrast liisko heitnud.** Sedda teggid hüüd need sõamehhed, ja lütsid ja hoidsid tedda seal. Agga se olli kolmas tund, kui nemmad tedda risti löid.

Ja rahwas seisis seal waatmas, ja üllemadke irwitasi tedda nendega ja ütlesid: **muud on ta aitnud, aitko temma isse ennast, kui ta on se Kristus, Jummalal ärrawallitsetud.** Agga ka sõamehhedke naersid tedda, ja lüksid temma jure

ja wišid temmaie ädikast ja ütlesid: kui sinna ol-
 led Juda = rahwa kunningas, siis aita isši ennast.
 Sest üks peälekirri olli ka ülle temma pea tem-
 ma surma süüst kirjotud, Kreka, Laddina = ja
 Eorea = keele tähtedega: Sesinnane on JESUS,
 se Juda = rahwa Kunningas.

Suus podi temmaga kaks rõõwlit risti, teine
 parrema ja teine pahhema pole. Suus sai se kirri
 tõeks, mit ütleb: Ja temma on üllekohtuste
 sekka arwoatud.

Agga JESUS risti jures seisis temma emma,
 ja temma emma ödde Maria Kleopa naene, ja
 Maria Mahdalena. Kui nüüd JESUS omma em-
 ma näggi, ja se jüngri seäl jures seiswad, kedda
 temma armastas, ütleb ta omma emma wasto:

Naene! wata se on sinno poeg.

Pärrast ütleb temma selle jüngri wasto:

Wata se on sinno emma.

Ja sestammast tunnist wottis se jünger tedda
 omma kotta.

Agga need kes möda läksid, teotasid tedda
 wangutasid ommad Pead ja ütlesid: Woi! sinna
 kes ja Jummalala templi mahhakissud, ja kolmel
 päwal üllesehhitad! aita isši ennast; olled sinna
 Jummalala Poeg, siis astu risti peält mahha.
 Agga nendasammoti naersid tedda ka üllemad
 preestrid isšikeskes kirjotund, atte ja wannematte-
 ga ja ütlesid: Muid on temma airnud, isšiennast
 ei woi temma mitte aidata; kui temma se Kris-

tus Israeli Kunningas on, siis astko temma nüüd risti peält mahha, et meie näme, siis tahhame meie tedda uskuda: Temma on Jummal peale lootnud, se peastko tedda nüüd, kui ta temma mele pärrast on; sest temma on ütelnud: Minna ollen Jummal Poeg! Mendasammoti teotasid tedda ka need rõowlid, kes temmaga ollid risti podud.

Agga üks neist kurjateggiaist, kes ollid üllespodud, teotas tedda ja ütles: kui sa olled Kristus, siis aita issiennast ja meid. Agga se teine kostis ja sõitles tedda ja ütles: üks sinnagi ei karda Jummalat, sest et sinna seshammas hukatusses olled? ja meie kül õigusse polest; sest meie same kätte, mis meie tö wäärt on; agga seshinnane ep olle ühtegi pahha teinud. Ja temma ütles JEsusse wasto: JEsand, mõtle minno peale, kui sa omma kunningriki tulled. Ja JEsus ütles temmale:

Tõest minna ütlen sulle, tänna pead sa minnoga Paradisis ollema.

Agga liggi kuendamal tunnil siis sai pimmedus teif üle se ma ühheksamast tunnist sadif, ja päike läks pimmedaks; ja ühheksamal tunnil küssendas JEsus sure healega ja ütles:

Eli, Eli, lamma sabahtani? se on ärrasfelletud:

Minno Jummal! minno Jummal!
miks sa mind olled mahhajätanud?

Agga monningad neist, kes seal jures seisid,

kui nemmad sedda kuulsid, ütlesid: wata temma kutsub Eliast.

Pärrast kui JEsus teadis, et jo keik olli lõppetud, et kirri pliddi tõeks sama, ütles temma:

Mul on janno!

Agga seäl seisis üks asti täis ädikast: ja warsti jooksis üks nende seast, wöttis käsna, täitis sedda ädikaga, pistis sedda isopi pilliroo otsa, ja pani sedda temma su ette ja jotis tedda ja ütles: Dotke, same nähha, kas Elias tulleb tedda mahhawotma. Ja teisest ütlesid: Ota, saab nähha, kas Elias tulleb, aitama tedda. Kui nüüd JEsus sedda ädikast sai wotnud, ütles temma:

Se on lõppetud.

Ja se tei keigepühama paiga ees templis käärises keskest lõhki. Agga JEsus kiskendas jälle sure healega ja ütles:

Jesja, Anno kätte annan ma omma waino.

Ja kui ta sedda sai ütelnud, nõrgutas ta pead ja heitis hinge.

VII.

Ja wata, se ettepodud tei, mis templis keigepühama ees, käärises lõhki kahheks üllemast otsast allamast sadik: ja ma wäärises, ja kaljud lõhkesid lõhki; ja hauad läksid lahti, ja tousid ülles paljo nende pühade ihhusid, kes ollid magganud, ja pärrast temma illestousmist tullid nemmad haudadest wälja ja läksid pühha linna, ja näitsid ennast mitmele.

Agga

Agga kui se pealik, kes temma kohhal seisis, ja need kes temmaga ollid ja JEsust hoidsid, näggid sedda ma-wärrisemist, ja mis sündis, ja et ta nenda kissendades hinge heitis, kartsid nemmad wägga, auustasid Jummalat ja ütlesid: tõest seinnane inimenne olli õige ja Jummalat Poeg. Ja keik rahwas, mis süna tulli, sedda waatma, kui nemmad näggid mis sündis, löid nemmad omma wasto rindu ja läksid taggasi.

Agga keik temma tutwad seisid kangelst; agga seäl olli ka paljo neid naesi kangelst waatmas, kes JEsusse järrel ollid käinud Kalilea-maalt ja tedda teninud, kelle seas ka olli Maria Mahdalenä ja Maria weike Jakobusse ja Josesse emma ja Salome Sebedeusse poegade emma, kes ka ollid temma järrel käinud ja tedda teninud, kui ta Kalilea-maal olli, ja paljo muid naesi, kes temmaga ühtlase ollid ülleskäinud Jerusalemma.

Agga Juda-rahwas, et need kehhad hingamis-se päwal risti peäle ei piddand jama, sest et walmistamis-se päaw olli, (sest se hingamis-se-päaw olli suur) pallusid nemmad Pilatust, et nende säre-luud piddid murtama ja neid mahhawõetama. Siis tullid need sõamehhed ja murtid selle essimesse säre-luud ja selle teise, kes temmaga olli risti podud. Agga kui nemmad JEsusse jure tullid, ja näggid tedda jo surnud ollewad, ei murtid nemmad temma säre-luud mitte; waid üks neist sõamehhist pistis oddaga temma külge, ja seddamaid tulli werri ja wessi wälja. Ja kes sedda on näinud, se on sedda tunnistanud, ja

temma tunnistus on tõsine, ja se teab, et ta rägib, mis tõsti on, et teie peate ussma. Gest se on sandimud, et kirri piddi tõeks sama. Temmale ei pea luudeti katki murtama; ja ta ütleb teine kirri: Nemmad peawad näggema, kelle sis se nemmad on pistnud.

Evangelium surel Redel

Ja wata pärrast sedda kui jo õhto kätte tulnud, (et se walmistamise pääw olli, se on pühhade laupääw) siis tulli üks rikkas mees Arimatias, Juda-rahwa linnast, Josep nimmi, kes aus rae isfand olli, üks hea ja õige mees, (se ei olnud mitte nendega ühhes nous, egga kiitnud nende tööd) kes issige Jummalala riki ka otis ja Jesuse jünger ka olli, agga fallaia kartusse pärrast Juda-rahwa eest, se julges ja läks Pilatusse jure ja pallus ennesele Jesuse ihho, et ta sedda piddi sama mahhawotta. Agga Pilatus panni immeks, et ta jo olli ärrasurnud, ja kutsus se peälifko enese jure ja küsis temmalt, kas ta jo olli ärrasurnud. Ja kui temma sedda peälifkult teada sai, siis andis temma Joseppile se ihho, ja kaskis sedda temmale anda. Siis tulli temma ja ostis kallist linnast riet ja wottis Jesuse ihho mahha.

Siis tulli ka Nikodemus (kes enne õsel Jesuse jure olli tulnud) ja tõi segaatud mirri ja aloe liggi sadda naela. Siis wottis nemmad Jesuse ihho ja maksid sedda puhta kalli linnaste riette sisse kalliste rohtudega, nenda kui Juda-rahwal se wiis on mahhamatta. Agga seal paikas, kus ta olli risti lödud olli üks aed, ja aedas üks uus haud,

haud, ja Jofep panni tedda fennasamma ennese ude hauda, mis ta olli lastnud raiuda kaljo sisse, kühho ep olnud ükski ial pandud. Sinna pausnid nemmad siis JEsust Juda rahwa walmistamisest pawa pärrast, sest et haud liggi olli. Ja temma, Jofep, weretas ühhe sure kiwori hana ükste ette ja läks ärra. Ja se olli walmistamisest pawa, ja se hingamisest pawa tulli peale.

Agga need naesed, kes temmaga ollid kalileas maalt tulnud, käisid ta järrel. Agga seal ollid Maria Mahdalena ja se teine Maria Jofesse emma istumas hana kohhal, ja waatsid sedda hauda, ja kühho ja kuida temma ihho siinna pandi. Agga nemmad läksid taggasi, ja walmistasid kallid rohhud ja salwi, ja sel hingamisest pawal feisid nemmad rahhul kässo järrel.

Agga teisel pawal mis tulleb walmistamisest pawa järrele, tullid üllemad preestrid ja Wariseerid kofko Pilatusse jure ja ütlesid: Issand, meie mele on tulnud, et temma, se pettis, ütles, kui ta alles ellus olli: Minna touse kolme pawa pärrast illes. Sepärrast käsfi sedda hauda hästi hoida kolmandama pawan, et temma jüngrid õsel ei tulle, ja tedda ärra ei warrasta ja ei ütles rahwa wasto: temma on surrust illestounud. Siis on wiimne pettus pahhem kui esimesne. Agga Pilatus ütles nende wasto: hoidjaid on teil, minge ja hoidke hästi, nenda kui teie tunnete. Ja nemmad läksid ärra, ja hoidsid hästi sedda hauda hoidjatega, ja pannid se kiwori pitsferiga kinni.

Meie Jsanda JEsusse Kristusse Ulestoušminne,

Melja Ewangelisti Ramatust
Kokkopandud.

Ja kui se hingamisse-pääw sai möda läinud, Jostis Maria Mahdalena ja Maria Jakobuse emma ja Salome kallid rohhud, et nemmad piddid tulles ja tedda woidma. Ja essi messel näddala päwal wägga warra, kui alles pimme olli ja walge hakkas sama, läksid nemmad sedda hauda waatma, ja tullid puhte päwa toustes haua jure, ja wišid need kallid rohhud, mis nemmad ollid walmistanud, ja monningad ollid nendega.

Ja wata, suur ma-wärriseminne sündis, sest Jsanda ingel tuli taewast mahha, läks senna jure ja weretas se kiwui ukse eest ärra, ja istus senna peäle. Ja temma näggo olli otsego wakk, ja temma rided walged kui lummi. Agga hirmo pärrast temma eest wärrisesid need hoidjad ja said otsego surnuks.

Agga need naesed senna minnes ütlesid isikes-kes: kes weretab meile se kiwui haua ukse peält ärra? Ja kui nemmad seina waatsid, näggid nemmad, et se kiwui olli ärraweretud, sest temma olli wägga suur.

Agga Maria Mahdalena, kui ta näab, et se
Eiw-

Kirwi haua eest olli arrawsetud; siis jootseb temma ja tulled Simona Peetrusse ja se teie jüngri jure, kedda JEsus armastas, ja ütles neile; nemmad on JEsandat haua seest arrawotnud, ja meie ei tea, kuhho nemmad tedda on wintud.

Need teised naesed leidüd Kirwi haua peält arraworetud ollemast, ja kui nemmad sisse läid, ei leidnud nemmad JEsayda JEsuse ihho mitte. Ja se sündis, kui monningad neist naegist wajas haua jures sepärrast kahhe wahhel oüid, wate, siis seisid kaks meest nende kõrwas hülgawa riettega. Ugga kui nemmad wägga kartsid ja ommad silmad mahha löid, siis ütlesid nemmad nende wasto: mis teie sedda ellawat surnude jures otsite? ei ta polle sün, waid ta on üllestousnud: tulles tage mele, kuida temma teile on räkitud, kui ta alles Kalilea-maal olli, üteldes: sedda inimesse poega peab arraantama pattuste inimeste kätte ja risti lödama, ja kolmandamal päwal jälle üllestousma. Ja temma samad tullid nende mele. Ja nemmad läksid haua jurest taggasi, ja kulutasid sedda keik neile ühbeteistkümmele ja keikile teistele. Ugga Maria Mahdalena, (kes jenne haua jurest olli arrajoosnud) ja Joanna ja Maria Jakobusse emma, ja muud naesed nende ga ollid need, kes sedda Apostlidade rääksid, ja nende kõnne olli nende melest otsego tühhi jut, ja nemmad ei usknud neid mitte.

Ja need teised naesed, kes alles haua sisse ollid jännud, näggid ühhe nore mehhe parramal polel istwad, sell olli pitk walge rie selgas, ja nemmad ehmata

matasid wägga. Agga se ingel kostis ja ütles nendele naestele: ärge ehmatage ja ärge kartke teie mitte, sest ma tean, et teie otsite Jesust Naatjaretist, kes risti olli lödud; tedda ep olle siin, sest ta on üllestousnud, nenda kui ta on ütelnud: tulge tenna, wadage se asse, kuhho nemmad tedda ollid pannud, ja kus Jesand on magganud. Agga minge ussinaste ärra, ja üttele temma jüngritele ja Peetrussele, et temma surust on üllestousnud, ja wata, temma lähhab teie eie Kalilea-male, seal sate teie tedda nähha, nenda kui temma teile on ütelnud; wata minna ollen teile sedda ütelnud. Ja nemmad läksid ruttuste wälja ja jooksid haua jurest ärra kartusse ja sure rõmoga, sest nende peäle olli wärristus ja ehmatust tulnud, ja nemmad jooksid, sedda temma jüngritele kulutama, agga tee peäl ei ütelnud nemmad ühhelegi ühtegi, sest nemmad kartsid.

Agga Peetrus wöttis Maria Mahdalena ja esimeste naeste jutto peäle kätte ja läks wälja ja se teine jünger Joannes, ja tullid haua jure. Agga need mollemad jooksid ühtlaste, ja se teine jünger jooksis ele ussinaminne kui Peetrus ja tulli enne haua jure. Ja temma näab kummarkülle need surno linnad seal ollewad, agga temma ei läinud mitte sisse. Siis tulleb Simon Peetrus, kes temma järrel läis, ja kui ta kummarkülle sisse watis ja haua sisse läks, näab ta need surno linnad üksi maas ollewad, ja et se higgi-rättik, mis temma pea peäl olli, mitte ep olnud surno linnadega maas, waid issepäinis mäsitud ühte paika. Siis läks nüüd ta se teine jünger sisse, kes enne olli

olli tulnud hana jure, ja näggi ja uskus; sest neminad ei moisiinud weel mitte sedda kirja, et temma piddi suruust üllestousma. Suis läksid need jüngrid ärra ommade jure jälle, ja Peetrus panni sedda isihenneses imneks, mis olli sundinud.

Agga JEsus, kui temma warra olli üllestous-
 tiud esimesesl nädäla päwal, näitis ta ennast
 esüte Maria Mahdalenale, kellest temma seitse
 kurtja waino olli wäljaaiainud. Sest Maria,
 kes teistkorda hana jure olli wäljalainud, seisis
 hana jures wäljas ja nuttis; kui ta niind nuttis,
 wätis temma kummarkülle hana sisse, ja näab
 kaks inglit walge riettega istwad, teist pea ja teist
 jalge otjas, kus JEsusse ihho olli magganud; ja
 nemmad ütlewad temmale: Naene, mis sa nuttad?
 temma ütles neile: nemmad on minno JEsian-
 dat ärrawinud, ja minna ei tea, kuhho nemmad
 tedda on pannud. Ja kui ta sedda sai ütelnud
 pöris temma ennast ümber ja näab JEsust seis-
 wad, ja ei teadnud, et se JEsus olli JEsus ütles
 temmale: naene, mis sa nuttad? kedda sa otsid?
 Temma mõtles, et se piddi kärner ollema, ja üt-
 les temmale: Jsa d, kui sinna tedda olled ärra-
 rakannud, siis ütles mulle, kuhho sa tedda olled
 pannud, ja ma tahhan tedda ärrawötta. JEsus
 ütles temmale: Maria! Temma pöris ennast
 ümber ja ütles temmale: Rabbuni, se on Sp-
 petaja! JEsus ütles temmale: ärra pütta min-
 nusse, sest ma polle weel ülleslainud omma Jsa
 jure; agga minne mo wendade jure ja ütles neile:
 minna lahhan ülles omma Jsa ja teie Jsa ju-
 re, ja omma Jummal ja teie Jummal jure.

Agga kui need teised naesed, kes esimest korda
 kaua juures tullemas ollid, ärralääksid temma jüng-
 rittele sedda mis ingel neile olli ütelnud, kulluta-
 ma, wata, süis tulli JEsus nende wasto ja ütles:
 terre! agga nemmad tullid temma juure ja hakkasid
 temma jalge ümber, ja kummardasid tedda.
 Süis ütles JEsus neile: Urge kartke mitte, minge,
 kullutage minu wendadeie, et nemmad Kaulea-
 male lähhawad, ja seäl sawad nemmad mind
 nähha. Agga kui nemmad ärralääksid, wata, süis
 tullid monned sest wahhiht linna ja kullutasid ülle-
 ma preestridele keik, mis olli sundinud. Ja nem-
 mad tullid wannemattega kokko, ja piddasid issi-
 keskes nou, ja andsid neile sõameestele rahha käl
 ja ütlesid: Üttelge, et temma jüngrid õse tulnud
 ja tedda ärrawarrastanud, kui meie maggasime.
 Ja kui Ma wallitseja sedda saab kuulda, tahhame
 meie tedda melitada ja sata, et teie peate ilma
 murreta ollema. Agga nemmad wotsid sedda
 rahha ja teggid nenda, kui neid õppetü; ja se kõnne
 sai kuulsaks Jüda, rahwa juures tännapawani.

Se peäle tulleb Maria Mahdalena ja kullutab
 jüngrittele, kes temmaga ollid olnud, kes leinasid
 ja nutsid, et ta olli JEsandat näinud, ja et ta
 temmale sedda olli ütelnud. Ja need, kui nem-
 mad kuulsid, et ta ellas, ja temmast olli näh-
 tud, ei usknud nemmad mitte.

Agga pärrast kui kaks neist kõndisid, näitis
 JEsus ennast teisel näul, kui nemmad (ennego
 Maria Mahdalena sai taggasi tulnud) male läksid.
 Sest wata, kaks nende seast ollid minnemas sel-
 sammal

sammal päral ühte allewisse, mis Jerusalemmast liggi kuuskümmend wagger maad olli, selle nümmi olli Emmaus, ja nemmad rääksid issikeskes teie list neist asjust, mis ollid sündinud. Ja se sündis, kui nemmad teine teisega jutto aiastid ja teine teiselt küsijid, siis tulli ka Jeesus issi nende jure ja käis nendega. Agga nende silmad peti, et nemmad tedda mitte ei tunnud. Ja temma ütles nende wasto: mis kõnned need on, mis teie issikeskes kõnnelete käies, ja ollete kurwanäolissed? Agga üks, Kleopas nimmi, wastas ja ütles temmale: sinnaks üksi kui woõras ellad Jerusalemmas, ja ei olle teada sanud, mis neil päwil seälsammas on sündinud? Ja temma ütles neile: mis siis? Agga nemmad ütlesid temmale: Sedda Jeesusest Naatiaretist, kes olli prohwet, wägger teggudest ja sannast, Jummal ja keige rahwa ees, kuidas meie üllemad preestrid ja wanemad tedda on surma kohto alla ärraannud, ja tedda risti lõnud. Agga meie lootsiime, et ta pididi sesamma ollema, kes Israeli rahvast pididi ärralunnastama, ja peale se keik on tänna kolmas päaw, kui se on sündinud. Agga ka monningad naesed meie seast on meid ärraehmatanud, kes warra hommiko haua jure ollid tulnud, ja kui nemmad temma ihho ei leidnud tullid nemmad ja ütlesid, ennast ka inglide näo näinud, kes ütlewad, tedda ellawad; ja monningad meie seast läksid haua jure ja leidsid nenda, kui need naesed ka ütelnud, agga tedda emrast ei näinud nemmad mitte. Ja temma ütles nende wasto: Oh teie rummalad ja süddamest pitkaldased sedda keik uskuda, mis prohwetid on rääkinud! Eks Kristus

sedda

sedda piddand kannatama, ja omma au sisse minnema? Ja temma hakkas Mosesest ja keikist prohvetidest, ja selletas neile ärra keige kirjade sees sedda, mis temmast olli kirjotud. Ja nemmad said se alleri liggi, kuhho nemmad läksid, ja temma teggi ennast emale minnema. Ja nemmad pallusid tedda wäggise ja ütlesid: ja meie jure, sest õhto jouab ja pääw werib; ja temma läks sisse nende jure jäma. Ja se sundis, kui ta nendega laudas istus, wottis temma leiba, õnnistas ja murdis ja andis neile. Siis peäsid neade filmad lahti ja nemmad tundsid tedda, ja temma kaddus nende eest ärra.

Ja nemmad ütlesid teine teise wasto: Eks meie südda meie sees ei põllend, kui ta meiega räkis tee peäl, ja kui ta meile kirjad ärraselletas? Ja nemmad tousid selsammal tunni ülles, ja läksid taggasi Jerusalemma, ja leidsid neid üksteistküm-mend ja neid, kes nende jures ollid, kous ollemast, kes ütlesid: Jesand on tõeste üllestousnud ja ennast Simonale näitnud. Ja nemmad rääksid sedda ülles, mis tee peäl olli sindinud, ja kuida nemmad tedda leiwa, murdmisest ollid tunnud, Agga ei neidki nemmad usfnud.

Agga wimaks, kui nüüd õhto aeg olli, selsammal esimesesl nädala-päwal, ja uksest luktus ollid seäl, kus jüngrid ühhes kous ollid kartusse pärrast Juda rahwa eest, ja need üksteistküm-mend laudas isisid, ja need kaks jüngrit sedda rääksid, siis tulli JEsus, näitis ennast ja seisis kess nende wahhel, ja ütles neile: Rahho olgo teile!
Agga

Agga nemmad kobjusid ja kartsid, ja mõtlesid enniast waimo näggenwad. Ja temma ütles neile: Miks teie ollete ni wägga ärraehmatand? ja mikspärrast touswod nisuggused mõtlemisjed teie süddamette seest? Et wadage mo käd ja mo jallad, sest et minna sejamma ollen, katske mind kättega ja wadage, sest waimul ep olle mitre lihha ja luud, nenda kui teie näte niul ollewad. Ja kui ta sedda sai ütelnud, näitis temma neile ommad käd ja jallad ja külge; siis said need jüngrid rõõmsaks kui nemmad Jesandat näggid. Agga kui nemmad rõõmo pärrast weel ei uskuud ja immeks painuid, siis ütles ta nende wasto: Kas teil on sliin middagi süa? ja nemmad pannid temma ette tükki küpsetud kalla ja kerjemet; ja temma wöttis ja sõi nende ees.

Ja ta sõitles nende uskmatte ja korwa süddant, et nemmad neid es olle usknud, kes tedda ollid näinud üllestousnud ollewad.

Agga temma ütles weel nende wasto: Need on need kõnned, mis ma teile rääksin, kui minna alles teie jures ollin: sest keik peab tõeks sama, mis Mosesse kasso-õppetussesse, ja prohwetide ja lau-
lo-ramatusse minnuft on kirjotud. Siis teggi temma nende moistust lahti, et nemmad kirjad moistsid. Ja temma ütles neile: Nenda on kirjotud ja nenda piddi Kristus kannatama ja üllestousma surnuft kolmandamal päwal, ja temma nimmetel kulumata meleparrandamiist ja pattude andeks-andmiist keige rahwa seas, ja algama Jerusalemmast. Agga teie ollete nende asjade tunnistajad;

nistajad; ja wata minna lakkitan teie peäle omma Jesa tootust: agga teie jäge Jerusalemma linna senniks, kui teid ehhitakse kõrgeft.

Siis ütles Jeesus neile jälle: Rahho olgo teile! nenda kui Jesa mind on lakkitanud, nenda lakkitan minna teid ka. Ja kui ta sedda sai ütlenud, puhhus temma nende peäle ja ütles neile: Wortke pühha Waimo; kellele teie ial pattud andeks annate, neile on need andeks antud: kellele teie ial pattud kinnitate, neile on need kinnitud. Agga Tomas üks neist kahhestteistkümnest, kedda nimmetakse kaksikküks, ei olnud mitte nendega, kui Jeesus tulnud. Siis ütlesid need teisid jüngrid temmale: Meie olleme Jesandat näinud, agga temma ütles neile: Ei ma ussu mitte, kui minna ei nä temma kätte sees naelte asset, ja ei panne omma sõrme naelte asseme sisse, ja ei panne omma kät temma külje sisse. Ja kahheksa päwa pärast ollid need jüngrid jälle seälhammas, ja Tomas nendega; siis tulles Jeesus, kui ukied lukkus ollid, ja seisis kes nende wahhel ja ütles: Rahho olgo teile! Pärast ütles temma Tomale: Pista omma sõrme seie ja wata minno käed, ja anna omma kät seie ja panne minno külje sisse, ja ärra olle uskumatta, waid usklik. Ja Tomas wastas ja ütles temmale: Minno Jesand ja minno Jummal! Jeesus ütles temmale: Tomas, sa ollid uskunud, sest et sa mind ollid näinud: õnsad on need, kes ei nä, ja süski uskwad. Agga Jeesus on kül muud paljo nimmetähtä teinud omma jüngritte ees, mis ep olle ütleskirjotud seinnatse ramato sisse; agga need

needinnatsed on kirjotud, et teie peate uskma, et JESUS on Kristus Jummalaga Poeg, ja et teie peate uskma ja ello sama temma nimme sees.

Pärast sedda näitis JESUS ennast jälle jüngerittele Tiberia merre äres; agga temma näitis ennast nenda: Simon Petrus ja Tomas, kedda hütakse kaksikkuks, ja Matanael, kes olli Kana-sünnast Kalilea-maalt, ja Sebedeusse poiad, ja weel kaks teist temma jüngerittest olliid seal kous. Sus ütles Simon Petrus neile: Ma lähhan kalso püüdma; nemmad ütlesid temmale: Meie tulleme ka sünnoga. Ja nemmad läksid wälja, ja läksid warsi laewa peäle, ja selsammal ösel ei sanud nemmad ühtegi.

Agga kui jo walge sanud, seisis JESUS merre äres, ja jüngerid ei teadnud, et se piddi JESUS ollema. Siis ütles JESUS neile: Lapsokessjed, eks teil polle ühtegi leiba kõrwas? nemmad kostsid temmale: Polle mitte. Agga temma ütles neile: Heitke nota wälja parrema pole laewa, siis peate teie leidma. Nemmad heitsid siis, ja ei sudand ennam, sedda weddada, kallade huga pärast. Siis ütles sesamma jünger, kedda JESUS armastas Petrussele: Se on JESUS; kui nüüd Simon Petrus kulis, tedda JESUSA ollewad, siis panni temma särki ennese ümber (sest ta olli allasti) ja heitis ennast merresse: agga need teised jüngerid tullid laewokessiega (sest nemmad ei olind kangel mäelt ärra, waid liggi kaks sadda künart maad) ja weddasid sedda nota kalladega. Kui nemmad nüüd seält ärra tullid mäele, näggid

nemmad sütte-tuld seäl maas, ja kallokest peäle pandud olliwad ja leiba. JEsus ütleb neile: Dõge neist kallokesist mis teie praego ollete püüdnud. Simon Peetrus läks ja weddas sedda nota mäele täis sure kallo sadda ja kolm kuetkümmend, ja se noot ei läinud mitte katki, et neid kül ni paljo olle.

JEsus ütles neile: Tulge, wotke lounat; agga ükski neist jüngritteist ei julgend temmalt küsida: kes sinna olled? sest nemmad teadsid, tedda JEsanda ollewad. Siis tulli JEsus ja wottis leiba ja andis neile, ja sedda kallokest selsammal kombel. Zubba se olli kolmas kord, et JEsus ennast näitis omma jüngrittele, kui temma olli surrust ülestousnud.

Agga kui nemmad said lounat sõnud, ütleb JEsus Simona Peetrusse wasto: Simon Zona poeg! armastad sinna mind ennam kui needsinatsed? temma ütleb temmale: Jah, JEsand, sinna tead, et minna sind armastan; temma ütleb temmale: Olle mo tallekeste karjane. Temma ütleb temmale jälle teistkorda: Simon Zona poeg! armastad sinna mind! temma ütleb temmale: Jah, JEsand, sinna tead, et minna sind armastan: temma ütleb temmale: Hoia mo lambad kui karjane. Kolmatkorda ütleb temma temmale: Simon Zona poeg! armastad sinna mind? Peetrus sai kurwaks, et ta temmale kolmatkorda olli ütelnud: Armastad sinna mind? ja ütleb temmale: JEsand, sa tead keik, sinna tunnend, et ma sind armastan. JEsus ütleb temmale: Olle mo laminate karjane. Tdest, twest minna

minna ütlen sulle: Kui sinna noorem ollid, siis pannid sa isse omma wõ wõle, ja kõndisid, kuhho sa tahsid; ägga kui jünna saad wannaks sanud, siis pead sa ommad käd wälja sirrutama, ja üks teine panneb wõ so ümber, ja wiib sind, kuhho sa ei tahha. Ägga sedda ütles temma tähhendas, mis sagguse surmaga temma pididi Jummaslat auustania. Ja kui ta sedda sai rākinud, ütles temma temmale: Kāi minno järrel.

Ägga Peetrus pōris ennast ümber ja näggi sedda jüngrit, kedda JEsus armastas, järrel kās wad, (kes ka olli õhto-sõmaaiäl ennast JEsusse rinna peäle lastnud ja ütelnud: JEsand, kes se on, kes sind ärraannab?) Kui Peetrus tedda näggi, ütles temma JEsusse wasto: JEsand, ägga mis sesinnane peab kannatama? JEsus ütles temmale: Kui minna tahhan, et ta peab jāma, tunni ma tullen, mis sinna sest holid? Kāi sinna minno järrel.

Siiis tousis kõnne wendade seas, et sesinnane jüngr ei piddand surrema. Ägga JEsus ei olnud mitte temmale ütelnud; et ta ei piddand surrema, waid, kui minna tahhan, et ta peab jāma, tunni ma tullen, mis sinna sest holid? Sesinnane on se jüngr, kes neistsinnatsist asiust tunnistab, ja sedda on ülleskirjotanud, ja meie teame, et temma tunnistus on tõssi.

Ägga need ükssteiskümmend jüngrid läksid ärra Kalilea-male senna mae peäle, kuhho JEsus neid olli kāslnud. Ja seäl on temma nähtud en-

nam kui wiest sa ast wennast ühhel hobil; ja kui nemmad tedda naggid, tummardasid nemmad tedda, agga monningad ollid kahhe wahhel. Ja Jesus tullu nende jure ja rakis neile ja ütles: Minnule on antud keik melewald taewas ja Ma peal. Separast minge keige ma ilma ja õppetage keik rahwast, ja kullutage armo õppetust keige lomale, ja ristige neid Issa, ja Poia, ja pühha Waimo nimmel. Ja õppetage neid pidama keik, mis minna teid ollen kasnuud. Kes ussub, ja tedda ristitakse, se peab õnneks sama; agga kes ei ussu, tedda peab hukka moistetama. Agga neile kes uskwad, peawad nisuggused tähhed jures ollema: Minno nimmel peawad nemmad kurje waimusid wahajama, usi kelesid raskima, ussa üleswotma, ja kui nemmad üht surma jomist peaksid joma, ei pea neile sest ühtegi wigga sama. Haigede peale peawad nemmad kassi pannema, juis sawad nemmad parremaks. Ja wata minna ollen iggapäwa teie jures ma ilma otjani.

Parrast on temma nähtud Jakobusfest, parrast keikist Apostilide. Nenda on ta parrast omma kaunatamist issiennast ellawalt näitnud mitme tõsise mägiga, ja on nähtud nellikümmend päwa, ja rakis Jummalagi rigi asjad.

Meie Jesanda Jesusse Kristusse

Taewaminne/ Ewangelistidest üllespandud.

Ugga Jesus wiis ommad jüngrid wälja Petas niast sadik, ja kui ta nendega seal tokko sai, läskis temma neid, et nemmad ei piddand Jerusalemmast arramanna, waid Jesia tootust ootima, mis teie, ütles temma, minnujt ollete kuulnud. Sejt Joannes on küll weega ristitud, agga teid peab pühha Waimoga ristitama, ei mitte kawa parrast neidsinnatsid päiwi. Kes niuid oliid kokkotulnud, küsijid temmalt ja ütlesid: Jesand, kas jüna selsinnatsel aial jälle Israeile ülleschbitad kunningriki? Ugga temma ütles neile: Teile ei sünni aego egga tundisid teada, mis Jesa omma ennese melewalda pannud: waid teie peate pühha Waimo wägge sama, kui ta teie peale saab tulnud, ja peate minno tunnistajad ollema ni hästi Jerusalemmas, kui ka keigel Judda- ja Samaria=maal ja ma=ilma otiani.

Ja Jesand, kui ta nendega sai räkitud, tõstis ommad käed ülles ja õnnistas neid. Ja se fundis, kui ta neid õnnistas, lahkus temma neist ärra, ja tedda tõsteti nende nähhes ülles, ja woeti ülles taewa, ja pilto wõttis tedda ülles nende filmade eest ärra; ja ta istub Jummalal parremal polel.

Ja kui nemmad üksi süüsi taewa pole waatsid, kui temma ärralaks, wata, siis seisid nende jures laks meest walgis ridis, kes ka ütlesid: Kaileama mehed, mis teie seisate ja watate ülles taewa? Gesinnane JEsus, kes teilt on ülleswoetud taewa, se peab tullemä selsammal kombel, kui teie tedda ollete näinud taewa ärraminnewad. Ja kui nemmad tedda said kumardanud, laksid nemmad taggasi Jerusalemma sure römoga seält mäelt, mis ölli-mäeks hütakse, mis Jerusalemma liggi ühhe hingamisse-päwa teekond ölli.

Ja kui nemmad sisse tullid, siis laksid nemmad ülles üllemä tuppä, kus asset öllid Peetrus ja Jakobus, ja Joannes ja Andreas, Wilippus ja Tomas, Partolomeus ja Mattens, Jakobus Alweusse poeg, ja Simen Selotes, ja Judas Jakobusie wend. Need keik öllid ühhel meel alati ühhes kous palwes ja pallumisses naestega, ja Maria JEsusse emmaga ja temma wendadega. Ja nemmad öllid allati pühhas koias, kiitsid ja tännasid Jummalat.

Agga nemmad laksid wälja ja ütlesid jutlust keikis paikus, ja JEsand aitas neid ja kinnitas se sanna nende immetähtede läbbi, mis seäl jures fündsid.

Agga weel paljo muud asjo on, mis JEsus on teinud; kui need keik issiärranis saaksid ülleskirjotud, siis arwan minna Joannes et ka ma-ilm isse ei jouaks need kirjotud ramatud kätte sada.

Jerusalemma Linn

hirmsast

Urrarihmissest,

Mis nellikümmend aastat

pärast

Kristusse Saevaminnemist
on sündinud.

Ali haeg hakkas kätte joudma, et Jummal Jerusalemma linna ja Juda rahwa peäle omma wimist wihha tahtis lasta tulla, nenda kui Prohwerid ja Issand Kristus isse neile ahwardades ollid enne ütelnud, siis on nisuggused tähhed enne nähtud! üks sawwaga täht otsego modl on taewas nähtud, sesamma on terwe aasta linna kohhal seisnud, nenda et iggaüks sedda näinud. Mahla ku kahheksamal päwal, õse kello ühheksa, otse hapnematta leiwade päiwil, on Jummalala koias altari jures nisuggune walge paistminne paistnud, et iggamees möttelnud päwa ollewad. Suur wast kange wärraw Jummalala koia seestpiddisel polel, mis kahhekümme mehhele sai tõsta, kui sedda lahti piddi tehtama, ja teikipiddi raudlukko jo rõngastega olli kinni pandud.

pandud, se on ennast õse kuendamal tunnil isse lahti ajanud. Jani-ku esimesel päeval kolmatkümmend on mitmes paigas, taewas ja pilvedes wantrid nähtud, ja otsego suur hull hooste ja jallawagge kottominnewad, ja õse tapleswad sure karrinaga. Mellipühhi laupäeval, kui Preestrid Jummalale loias tahtsid walmistada, mis pühade aegus tarwis oli siis on nemmad suuri mürrinat ja karrinat kuulnud, pärrasi on üks heal tuuldud, se on küssendamud: Lakti siit ärra! Ehk kül monningad ütlewad, et se siis on suandud, kui se ette podud tel keigepühama paiga ees Jummalale loias Kristusse kannatamise aial on katkeand. Üks inimenne on seal olnud, kelle nimmi oli Jeesus Anani, ühe alwa ja waese mehhe poeg, kui sesamma oli Mellipühiks Jerusalemma tulnud, siis on temma sure healega hüüdnud: oh! üks küssendaminne kuluks hommikko, üks küssendaminne õhto poolt, küssendaminne nelja tule poolt, oh! üks küssendaminne ülle keige Jerusalemma ja Jummalale loia; häddalinne kaebaminne tulleb prudi ja peigmehhe peäle, küssendaminne keige rahwa peäle. Ni halledaste küssendas temma õõd ja päwad järrestikko, ja jooksis hullo kumbel möda linn. Ja ehk monningad tedda kül witsa ja piitsadega pekfid, kes sedda karjumist kui kurja tähendamist linn peäle heal mel ei tahnud kuulda, süiski ei jätnud temma mahha nenda küssendamast. Ja kui se inimenne Roma-rahwa ma-wallitseja ette widi, kes tedda piitsadega nenda laskis peksta, et ta um-

bes werrine olli; ep olle temma ommeti ühhegi
 saanaga armo palunud, egga ühtegi weepüstra
 temma jumast wahatunud, waid temma on al-
 lati jure healega kuiselanud: hädda, hädda,
 hädda tulled sinno peale, sinna waene Jerus-
 salem! Kohro-issand Alwinus on tedda, kui üht
 jölledat inimest naeruts pannud. Seitse aast-
 tat jarretikko et olle selamma inimenne mu-
 rahwa seutis paijo olnud, waid on ikka isjepai-
 nis tainud, nenda ku inimenne, kes ommas
 meles ühhe asja peäle jaad motiema ehk jedda
 puab ärramõtte-da. Ja on ikka nenda kisse-
 danud: hädda, hädda tulled sinno peale,
 sinna waene Jerusalem! ei olle ka mitte arras-
 wassinud nenda kisse-damast. Agga kui Roma-
 rahwas linna al ollid, siis on ta walli- müri peäl
 ümberkaudo tainud, ja on ikka kisse-danud:
 hädda Jummalä kōia peäle, hädda teige
 se rahwa peäl! Wimaits on temma ka neid
 sanno, mis enne ep olle temmalt kuudud,
 senna kõrwa ütelnud: hädda ka mo ennesē
 peäle! Ja otlego se anna temma suus weel olli,
 siis on ta foggematta waenlastest mahhalastud
 ja nenda ärrajunud. Neid ja muud immes-
 tähtesid on enne nähtud, ennego Jerusalem on
 ärrarikkutud. Nüüd tulled sest ärrarikkisest
 räkida.

II.

Kui Juda-rahwas (nenda kui pühha Tehwä-
 nus ütleb Apostlide Teggude ramatus VII. peä-
 tükkis

tükkis 52 salm.) kui tapjad ja ärra-andjad sedda diget ja wagga Kristust said ärratapnud, siis on keige se Juda-rahwa rigi luggu keikipiddi ifka kurjemaks läinud. Üllemaid, Preestrid hakkasid wäekaupa ja üllekohhut teiste Preestridele teggema, teiste üllematte wahhel olli selge wihkamist ja kaddedust, ja keik wallitsejad hakkasid kahtlased nouud piddama, nenda et nähha olli, et se wallitusse järg peagi piddi teisiti tulles. Niisugguse üllematte rio ja wihkamisse pärrast, mis neil issekestis olli, hakkas monni hulk neist ärratagganema, ja isse-seltsi kokkolõma; se läbbi tehti monnisuggust kurja, nenda et rahwast riuti ja tappeti, nisammoti linnas sees Jerusalemmas kui wäljas, ja keikist asjust olli nähha, et kirriko- ja kohto-asiad piddid nurja ja hukka minnema. Sepärrast läkkitas ka Keiser Nero Gestust Eorust Juda male Juda-rahwa wallitsejaks, ja kui temma wagga walli olli mitmes asjas Juda-rahwa wasto, ja omma ahnust, kõrkust ja wallatust takka aias, siis aiasid Juda-rahwas tedda ärra. Kui temma pärrast nendega sai sõddinud, siis lödi temma wäest wiis tuhhat meest mahha, Nenda mäsfasid Juda-rahwas Jummalala salimisse läbbi, et nemmad ka Roma-rahwa wastowotsid panna, ja tagganesid neist ärra. Ugga kui Keiser Nero sedda sai teada, siis läkkitas ta Lawiust Wespasianust omma poia Titussega Siria-male. Selsammal aial on keige se hommiko-maal sesuggused kõnned ja sannumed läinud, et otse sel aial monningad,

Juda

Juda=maalt piddid tulles, kes piddid keige ma=ilma sees sureks ja wägga wäggewaks sama. Eht se käl Kristusse waimolikko rigi polest tõeks sai, kui Kristusse nimmi (kes Juda=rahwa soust on sündinud) Ewangeliummi kulutamisse läbbi keik ülle ilma=ma sureks läks, süski on monningad sedda nende kahhe Wespasianusse peäle arwanud. Agga Juda=rahwas selletasid sedda ennekulutamist ennese kassuks. Ja kui neile kolm lahgingi nende waenlaste wasto korda läksid, süs läksid nemmad surelisseks, tõstid kolm meest omma soa=pealikkuks, ja püüdsid Askaloni linna wäggise ärrawotta. Süs lödi neid kahhe puhhoga mahha, ja nemmad kautasid (peäle se weel, et need sda=pealikkud hukka said) liggi kakskümmend tuhhat meest ärra. Süs läks Wespasianus Keisri sanna peäle Kalilea=ma sisse, mis wäggew ja rikkas olli ma=rahwa polest, risus, rikkus, ja põlletas keik ärra, nenda et tapmisse, risumisse, ja põlletamisse ei otsa egga mära ei olnud. Süs said mitto tuhhat Juda=rahwast hukka, ja tappeti ühhel hobil liggi wiiskümmend tuhhat meest, mis olleksid kolbanud sõtta miina, ilma naesed ja lapsed mis alro ja tallo=rahwas olli. Sõdda=wäggi ei annud seäl armo ei wannale egga norrele egga lastele, kes kätkis maggasid. Kuus tuhhat noort meest läkkitas Wespasianus ühhel harwal pärris=orjaks Akajamale, sedda kitsast maad kahhe merre wahhel läbbikaewama. Kolmkümmend tuhhat Juda=rahwa sda=meest müdi sel aial ühhel hobil ärra pärris=

parris-oriaks. Wiis tuhhat on sure hirmo läbbi ennast kõrge kirwi mäelt isse mahha kuktutanud, ja isse ennesele otsa peäle teinud. Sel aial olli üks tark ja moijilik mees Juda-rahwa seas, Jusep nimmi, se olli neile Preestriks ja sõa-pealikuks, sesamma pöggenees esimeses hirmus nattukses rahwaga ühhe augo sisse liggi Jotaba Kalilea-ma linna, seält sadi tedda kätte ja widi Wespasianusse jure. Kui temma Wespasianussele kulutas, et ta piddi Keisriks sama, siis heitis ta temma peäle armo. Ja sesamma Jusep on sedda kirjotanud, mis meie sest asjast teame. Kui se Kalilea-maal sündis, siis koggus üks suur hulk rahwast, mis liigjulged ja mõrtsukad ollid, Jerusalemma linna; neid olli üks neist suremist issandist kokkosaatnud, et temma se läbbi keik wallitust enne se kätte piddi sama, siis on taas paljo sallaja tapmist, rõõwlimist ja riikumist Jerusalemmas olnud, ja näutis se kipiddi, et weel surem kahjo piddi tullemä, nenda et se wae ne lin keikpiddi on wae watud. Sel aial on monningad üllemad-Preestrid ärratappetud, ja sagedaste on werd ärrawallatud Jummalä koiaste. Jusep kirjotab, et kakssteistkümmend tuhhat parrajat ja üllemat Juda-rahwast sesinnates masamisses on ärratappetud, ja nende warra ja koad antud alwa rahwale ja sõa meestele risuda. Monningad mõtlewad, et Roma-rahwas kawwala nouga sedda teinud. Nenda wae wati jo Jerusalemma, ennego õige kibbe assi weel temma peäle tulli, kolmesugguse häddaga, (1) Roma-rahwa sõast, (2) keigesuggusest riust ja tullist

tüllist linna sees, sest et neil kahtlased nouud olid, ja (3) tiggeda ülleannetumattest is'andist, kes pettisel kombel mitto huika enneste seltsi said, ennast is'andaks tõstsid, ja paljo werd arrawals lasid, et nemmad melewalda ja wallitsust pidid ennesele sama. Kui sel aial Kadara-rahwast, Roma-rahwa wasto hakkas pannema, siis pididi Titus ruttama talw-kortterist wälja tulles ma, ja wottis Kadara-linna ärra, ja temma pealik Laatsidius aias kolmkümmend tuhhat koddanikke pöggenema; kaks tuhhat wottis ta wangi, mu rahwokenne ja pöggenewa hulk upputas ennast ärra Jordani jõkke; ja need surnud kehhad lätsid jõega alla Aswaltiti järwe sisse, mis hiitakse surno-järweks. Siis lätsid Roma-rahwast senna pole Jordani Makaronist saidil keikis paikus Juda-rahwa peäle, ja Juda-rahwast said sure hirno alla. Kui talwe sai ärralainud ja kewwade aeg kätte tuli, siis todi Wespasianussele sannumid Cesaria linna, et Keiser Nero olli ärrasurnud, siis walmistas ta ennast ussinaste, ja läks ärra Cesaria linnast, ja kui temma keik Juda- ja Idumea-rahwa-linnad sai ärrawotnud (agga monnigad pissikesjed linnad jäid weel woõra sõameeste kätte) siis panni ta Roma-rahwa sõawägge keige linnade sisse, et ta sedda ussinamine Jerusalemma linna peäle, mis üksi agga weel ärrawotmatta olli, pididi sama tormi jõosta ja sedda ärrawotta. Sel aial tõstis Wespasianusse sõddawäggi tedda Keisriks. Pärast läks Wespasianus ärra Egiptusse male, ja seält tabtis

tahtis temma Italia male minna. Agga se
 södda, mis temmal Juda rahwaga olli, jättis
 ta omma poia Tituse holeks.

III.

Agga Titus läks Jerusalemma linn alla, ja
 kui ta ühhe puhho ratsja wägga liggi linn aias
 watama, siis olleks temma pea Juda-rahwa
 kätte sanud, ja peasis waewalt ärra. Pärast
 teggi ta omma leri Kopusse jures, senna sai wist
 maad linnast, ja jaggas ärra omma söa-wägge,
 et ta sedda linn ennam kui ühhelt kohhalt pididi
 linnipannema. Se wahhel olli ilma otsata
 paljo rahwast keigelt poolt keikist linnadest Jeru-
 salemma Pasa-pühiks kokkotulnud Jummalata
 tenistust piddama. Peäle se olli jo enne paljo
 kehwa ja ülleanto liigjulget rahwast ennast Jeru-
 salemma linn kokkoggunud, mis Kalileas-
 maalt olli wälja-aetud, ja nenda olli kolm hul-
 ka rahwast linnas, kes ühtemelelist wallitsust en-
 nam ja ennam (nenda kui siis ikka sunnib) är-
 rarikkusid. Ühhe hulga kae olli Jummalata kod-
 da, nende pealik olli Eleasar Simona poeg,
 temma pole hoidjid need Selotid, se olli üks tig-
 ge ja kawwal rahwas, ja wihtas wägga kodda-
 nikkud. Linn allumune ossa olli Joannesse
 kae, kellest keik willetjus tulli. Peälminne linna
 ossa olli Simona kae, kel kaks kümmed tubhat
 Zdumea-ma rahwast abbiks olli, kes senna ollid
 kutsutud Selotide wallatusse ja wae wasto sedda
 linn kaitsma. Meist wõdraist olleks rahwas
 heal

Heal meel jälle tahtnud lahti sada, agga nemmad ei woinud mitte.

Kui Titus moistis, et sedda rahwast Jerusalemma linnas wägga paljo ja liaks olli, siis ruttustas temina ja walmistas ennast ussinaste linna ümberpiirma ja walli tamma ümber teggema, nenda kui Kristus neile olli ütelnud, seuni kui se rahwas weel keik ühheskous olli, et nälg neid sedda kangeminne pidadi waewama.

Kui Juda rahwas sedda näggid, siis püüdsid nemmad keigest saddamest, ni paljo kui nemmad suutsid ja ärrandand, sedda keelda, et se ei piddand Titussele korda minnema, agga nemmad ei woinud mitte, neil ei olnud ühtegi õnne, Jummal isie tahtis otsa nende peäle tehha, separrast ei läinud neile ühtegi noukorda. Ja otse sel hawal toušis suur mässamine linnas, et paljo rahwast Jummalakoja juures tappeti. Jerusalemma lin olli wägga kowwa ja kindel, ja temmal olli kolm mürist wallisel polel, kust liana pididi mindama. Separrast kiušasid Roma rahwas sure wäega müri peäle sada, ja tormiga linna ärrawotta. Wiimaks said nemmad õmmeti sure waewa ja tõga se kahhekordse müri ärra. Selsammal aial surri lina arwamatta rahwas näлга, nenda kui Josep kirjotab. Ühhe leiwa pallokesse pärrast on keige suremad sõbrad teine teist raiunud ja pistnud. Lapsed on omma wannematte

issa ja emma su eest ja suust roga ärrakisknud, ei olle siis wend egga ödde teine teise peale armo heitnud. Üks wak wilja on paljo rahha maksnud. Monningad on weikse sitta jurnälja pärrast sõnud. Monningad on saddula rihmo, ja kilpide peält nahka ärranärrinud ja ärrasõnud. Monni on surnud leitud, heinad suus. Mitto on peldikud läbbi otsinud, ja roja ja sittaga püüdnud nälja ärraaiada. Siis on wägga paljo rahwast näлга surnud, et Ananias Eleasari poeg, kes sel waeno ajal Titusse jure olli pöggenenud, ütleb, et sadda peäle wiisteiskümminend tuhhat surno kehha linnast on leitud ja mahhamaetud. Egessippus kirjotab, et ühhest ainust wärrawast mitto tuhhat surnud on wäljakantud, et ni kaua kui Titus linnal al olli, kuus sadda tuhhat innimest on ärrasurnud.

Juda rahwa kã olli weel Antonia lin, mis kindel ja tuggew lin olli, ja Zummala kodda olli ka weel nende kães, seält läks üks sild linnasisse. Sedda linnal kinniwottes nähti paljo ennami waewa, kui teik mu linnade kallal. Ehk Titus kũl teadis, et nälg neid Juda rahwast pididi kautama ja lõppetama, siiski läks temmal aeg iggawaks, sepärrast mainitses ja aias ta sõawägge wäggise ja tormiga linnal peäle hakkama. Et se jures kũl hädda ja kartus olli, siiski läks Roma rahwale teik assti korda, ja Juda rahwal ei olnud woimust egga õune. Kui müüd se lin jo Roma rahwa kães olli, siis an-

dis

dis passuna puhhuja passunaga tähhe, siis tappeti teit Juda-rahvast ärra, kes se linna peal ollid, monningad heideti walli müri pealt mahha: monningad langsid is'e surinuks, monningad peäsejid öse linna pöggeneema. Pärrest fedda läks söddawäggi kowwaste nende peäle, kenne kã weel Zummala kooda olli. Kõl ööldakse, et Titus Zummala kooda Zummala tenistusse pärrest ei olle tahtnud ärrahärowitada, agga ots olli kã. Zummal sunnitas fedda asja nenda, et ükski ei piddand Juda-rahwa peäle armo heitma. Sest kui jo kãua olli tappeldud ja waewa nähtud, ja Juda-rahwas süiski ei ähwardamisse egga mainitsemissegga ei tahtnud neid kindlaid paiko Roma-rahwa kätte anda, siis moistis södda-wäggi, et nemmad ei woinud mu wisil kui näljaga (agga se wotab paljo aega) ehk tullega se paiga peäle woi must sada. Sepärrest wotfid monningad söamehhed tuld Zummala kotta heita, se hakkas warsi põllema. Ja nenda põlles se illus ja kallis hone ärra, mis juur ja kulus olli, ja tehti tuhhas. Need Juda-rahwas, kenne kã pealminne linna ösfa öüi, on muist linna pöggenenud, agga surem hull neist sai tulle ja mööga läbbi hukka. Preestrid on wägga halledaste pallunud, et nemmad piddid ellusse jãma; agga seäl ei olnud armo ei Zummala egga inimeste jures. Titus on kostnud: Kui nende Zummala kooda ja tenistus on ärrahärowitud, ei olle kã Preestrid tarwis. Zummala kooda on öse kümnekal ruffi leikusse kuz

pärwal ärrapöletud, selsammal pärwal, kui Pa-
 biloni kuningas ennemuiste esimest Jumma-
 la kooda on ärrapöletanud. Ja se päaw on
 sel Jummalal koiäl üks õnneto päaw oinud.
 Sedda aega esimesest Jummalal koiast ja
 temma üllesehitamisest, mis Salomon olli
 teinud, Keisri Wespasianusse teise wallituse
 aastast sadik, kui se Jummalal kooda jutumaks
 on ärrahärowitud, on ük-teistkümmend sadda
 aastad ja üks. Agga sest aia, kui se teine
 Jummalal kooda jälle hakkati ülles ehitadama
 kuningaga Sirusse teisel wallitusel aastal, on
 wiis sadda ja ühheksa aastat seitsmekümmend.
 Kui Juda rahwas nenda waewati, et kül
 ükski ärrapeafemisse peäle ei woinud lota, ja
 mitto tuhhat nalga surrid, jäid ommeti need
 teised omma mõtte peäle. Neil päiwil, kui
 Jummalal kooda nenda ärrapöletati ja ärra-
 härowitati, on üks hirmus ja halle assi Je-
 rusalemmas sündinud, mis tullega põlwe rah-
 was ei naljaltki ussu. Üks aus ja rikkas suurt
 suggu emmand teiselt poolt Jordani olli hirmo
 pärrast mu rahwaga Jerusalemma põggenenud;
 kui linnas ni suur ja raske nalja hädda olli, on
 ta omma nore weikise lapsokesse kätkest woinud,
 (kül iggamees woib moista, mis suguse südda-
 me walloga temma sedda teinud) ja sedda tap-
 nud, teise pole on ta küpsnud ja ärrasõnud,
 teise pole on temma pannud sõda-meeste ette, kui
 need ümberkaudo sooksid ja sõmist otsisid. Ag-
 ga sõda-meestele on hirm peäle tulnud; kui nem-
 mad sedda näinud, on nemmad se waese naese
 peäle

peäle hallastanud, ja sedda asja Jerusalemma linnu üllemille issandile kullutanud. Sesinnatse hirmsa asja läbbi sündis, et nemmad sest päwast sedda nou wotid ennast Titusse alla anda, ja on tulnud Titussega kõnnelema ja leppima. Nagga sepärrast, et nemmad rahhoteggemisega wagga kauaks ollid wibinud, ja siis weel rahho ja wabbadust pallusid, kui nemmad jo nälja ja mu kumbega wagga ollid ärrawaewatud, ei sanud nemmad ühtegi. Ja lin on weel pisut päiwi waewalt üllespetud, se wahhel on mailmama paljo rahwast sure nälja hädda. ja waewa läbbi linnast wälja waenlaste leri põggenenud. Siis on neid wagga aima hinnaga ärramüdüd. Sel puhul on sõa-mehhed koggematta juhtunud näggema üht Juda-meest ennese ommast rojast kuldpenningid noppiwad, mista ennese sisse olli neelnud. Siis on sedda maid üks kõnne sõa-meeste seas tousnud keige leri läbbi, et Juda-rahwas, kes leri ollid põggenenud, ollid kulda ennese sisse neelnud. (Sest monningad ollid, kes muud middagi ei woinud hoida ja ärrawia kui kulda, sest et need sõa-mehhed keif läbbi otsisid.) Sesinnatse kõnne pärrast leikasid sõa-mehhed ühhel õsel ennam kui kahhetuhhande Juda-rahwa kõhhud lõhki, et nemmad mõtlesid, keige Juda-rahwa kõhtus kuldpenningid ollewad. Ja neid olleks weel ennam lõhki leikatud, kui Titus ei olleks lastnud keelda, et wangi ei pidand tapsetama. Wimaks siis woeti Jerusalemma lin ärra, ja siis ei antud ei norele egga wannale

armo, süski on arwalikkult kulutatud, et rammotumale ja kehwa rahwale, kes ei suutnud sõariisto piddada ja wastopanna, piddi armo antama.

Nenda risuti, süttiti ja põlletati keik Jerusalemma lin paljaks ja sutumaks ärra: Surem linna ossa rikkuti ja härwitati hirmsaste ärra. Monni hone jäeti seisima Roma-rahwa sõa-meeste warjuks, mis senna pandi sedda maag wahtima, ka muud tühjad kirwi-honed ja woogad tornid jäid seisima tähheks ja tunnistusseks, et seal olli lin ennemuiste olnud. Nenda on Jerusalemma lin ärrahärwitud ja sutumaks ärrarikkutud kolm nädalat enne Mihkli päwa, wiendamal kuul pärrast sedda aega, kui waenslane esiti temma alla olli tulnud. Wangi woeto rahwa hirmsast surest hulgast läkkitas Titus seitseteiskümmeend tuhhat noort meest Aleksandria linna pärris-oriaks, kirwi kandina ja muud raskeid tööd teggema. Paljo Juda-rahwast müdi alwalt ärra kui karja. Kaks tuhhat jäeti senna ja tenna ärra Roma-rigi made sisse, et ueid wahhest jure Härrade wooraspeul rahwa immeks ja rõmuks metsaliste ette piddi heidetama ja ärrakistama. Wangisid on keikist keiki olnud ühheksäkümmeend peäle seitse tuhhat, et kül süs, kui esmast linna alla tuldi, kül kümme sadda tuhhat inimest linnas on olnud; se surem hulk neist olli wooras rahwas, ja ei mitte linna koddanikkud; süske ollid keik Juda-rahwa soust.

Kui Titus sure wäege Jerusalemma linna sai ärrawoitnud, ärrapöüetanud, mahhakiitnud ja ärrahärowitanud, siis panni ta monningad sõa-mehhi sedda maad hoidma nende made pärsrast, mis seal ümberkaudu ollid, ja läks isse ärra-sõa-wäega Ewratii jõest sadik, sest ni kaugele läis sel aial Roma-rigi raia. Agga kui se tuggew, kulus ja pühha Jerusalemma lin ärrahärowitati, siis arwati sedda aega ma-ilma algmisseft nelli tuhat nelli neljatkümmend aastat; Roma linna üllesehitamisseft olli kahheksa sadda kolm kolmalkümmend aastat. Kristusse kannatamisseft sai sest sadik nellikümmend aastat. Nenda on Jerusalem teigetulusam ja üllem lin teige hommiko-maal ühhe hirtaja otja sanud.

Mi raskest ja hirmsaste on Jummal omma pühha Jummalikko sanna põlgjad ja naerjad nuhhelnud, ja on se läbbi teige ma-ilmale üht mällestusse tähte ja mainitsust annud, et igga üks Jummalala wiha ja nuhtlust peab kartma, ja Jummalala ja meie Issanda JEsusse Kristusse tundmisse pole pöörma. Sepärrast peab igga üks isse ommas meles usünaste se peäle mõtlema: kui Jummal sesunnatse omma rahwale ei olle armo annud, kennele ta mitto kallist tootust olli annud, kenne seas mitto kallist suurt pühha Prohveti ja wannemad on olnud, kennest Issand Kristus isse omma inimesse ollemisse polest on sundinud; et ta paljo kängeminne muud rahwast nuhtleb, kellele ta selgest armust omma jum-

jummalikke tundmist ja kallist armo- õppetust an-
 nud, kui nemmad tedda se eest ei tanna, ja sed-
 da õiget tõsist Jummalat tundmist ja tennistust
 ärrapõlgavad, ja kange süddamega naerivad ja
 mahhajatavad, nenda kui Jummal parrago! käl
 näitse meie seas sündivad.

Sepärrast piddagem Jerusalemma lüüna ärra-
 rahawitamist allati meles, jätkem patto mah-
 ha ja pöörigem keigest süddamest Jummalat pole,
 ja pallugem ikka, et se armoliine Jummal ja
 Jesand selfinnatset häddalissel aialmeid ja meie
 maad nisuguse hirmsa nubtlusse eest armolikkust
 tahhaks hoida, meie Jesanda Jesusse Kris-
 tusse pärrast, Amen.

... 1. ...

15 = 96

4 = 82

4 = 65

1 = 50

15 = 96

10 = 74 1/2

7 1/2 = ...

ma

20 ...
55 ...
14 ...
27 1/2 ...

